TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SOZD SŽ ŽELEZARNE JESENICE

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 28. OKTOBRA 1982

ŠTEVILKA: 42 ● LETO: XXXI

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Vari — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

PROIZVODNI STROŠKI V DEVETIH MESECIH

Delovna organizacija Železarna Jesenice izkazuje v devetih mesecih letošnjega leta za 540,7 milijona dinarjev znižanja planiranih stroškov.

Planiranih materialnih stroškov torej temeljne organizacije niso presegle, vendar pa je bila rast stroškov glede na preteklo leto, na katero temeljne organizacije neposredno nimajo vpliva, visoka. Med stroški se je največ povečala amortizacija, in sicer za 61 % zaradi visoke revalorizacije osnovnih sredstev konec leta 1981 in višjih amortizacijskih stopenj, visoke pa so tudi tečajne razlike pri odplačilih tujih kreditov (47 milijonov dinarjev). Zaradi nedoseganja plana proizvodnje in načrtovane strukture proizvodnje (nižja prodajna cena) je bila rast celotnega prihodka manjša od rasti porabljenih sredstev. Doseženi dohodek je tako padel v primerjavi z lanskim letom. Ob visokih obveznostih iz dohodka smo ustvarili premalo čistega dohodka, da bi obravnavano obdobje zaključili s pozitivnim finančnim rezultatom. Če temeljne organizacije ne bi težile k zniževanju materialnih stroškov, bi bil poslovni uspeh še toliko slabši.

Nižji od planiranih so bili stroški vložka, medtem ko so stroški pri predelavi že presegli načrtovane.

Planirane stroške vložka so temeljne organizacije znižale za 568,3 milijona dinarjev, in sicer s spremenjenimi strukturami vložka, z manjšo porabo rude in kovinskih dodatkov ter z nižjimi cenami nabavljene-

(Nadaljevanje na 6. strani)

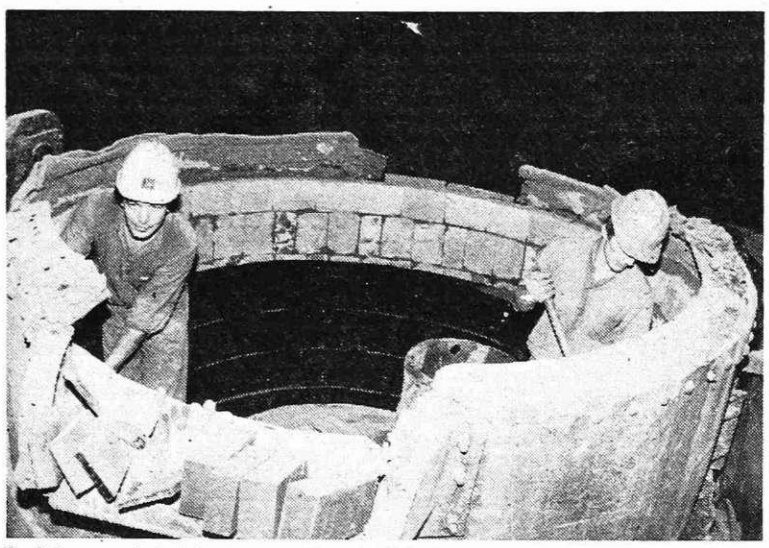

Sodelavca pri obzidavi ponve (Foto S. Kokalj)

»MOJ NAJSREČNEJŠI DAN V ŽIVLJENJU JE BIL, KO SEM DOBIL DELO«

Danes se večkrat sliši ali bere ob raznih predstavitvah ljudi, da je bil za nekoga najsrečnejši dan v življenju, ko se je poročil, za drugega, ko je dokončal študije, za tretjega, ko je dobil stanovanje . . . Za mene pa je bil najsrečnejši dan v življenju, ko sem po dveletnem čakanju dobil delo v takratni Kranjski industrijski družbi na Jesenicah. Brez dela si ni mogoče ustvariti družine, ne urediti stanovanja . . ., je ob neki priložnosti razmišljal delavec naše železarne, ki je kar 44 let delal v neposredni proizvodnji. Danes pa je za mnoge delo drugotnega pomena, hkrati pa si želijo najudobnejše življenje. Če tega ne dosežejo, je krivo vse drugo, samo njihov odnos do dela ne . . .

To niso sentimentalna razmišljanja ostarelega človeka z žuljavimi dlanmi, ampak življenjska resnica, ki smo jo kot znanstveno spoznanje vgradili v našo ustavo, v kateri je navedeno, da je »človekovo delo edina podlaga za prilaščanje proizvoda družbenega dela in podlaga za upravljanje z družbenimi sredstvi.«

S prodori in pritiski malomeščanske potrošniške miselnosti pa se v zadnjih letih vedno bolj srečujemo z nevestnim delom, pridobivanjem dohodka brez dela oziroma nesorazmerno vloženemu delu, še posebno pa se je razvrednotilo fizično delo oziroma delo v neposredni proizvodnji. Malomeščanska potrošniška psihologija je imela tudi določen vpliv na poklicne odločitve mladih, ki so v delih, na katera so njihovi očetje in dedje čakali po leto, dve in celo več in si z njimi ustvarili življenjsko eksistenco, videli manjvredno delo.

Ob tem moramo priznati, da so bili taki pritiski in prodori pogojeni tudi s tem, da predvsem v zadnjem obdobju nismo, razen deklarativno, dovolj prodorno in prepričljivo uveljavljali spoštovanja vsakega koristnega dela v skladu z načelom, da je delo častno in temelj družbenega in osebnega položaja človeka.

Več let po osvoboditvi smo javna in družbenomoralna priznanja za delo izrekali s proglašanjem udarnikov dela in različnimi drugimi priznanji. Tekmovali smo, kateri obrat ali tovarna bo najboljša za prehodno zastavo republiškega in zveznega sindikata in podobno. Izredno pozornost smo namenjali delovni vzgoji v vzgojnoizobraževalnem sistemu, na mnogih osnovnih šolah smo imeli zelo dobro razvite šolske proizvodne zadruge, povezane s proizvodnimi delovnimi organizacijami v njihovem okolju. Na šolah smo imeli proizvodne dneve, večino mladinskih delovnih brigad je sestavljala šolska mladina in podobno. Nekaj tega sicer zadnji čas ponovno uveljavljamo v vzgojnoizobraževalnemu sistemu, toda vmes je nekajletna praznina, ki je prav gotovo zapustila negativne posledice.

Ob vsem tem prav gotovo ne bi smeli prezreti negativnih vplivov glede odnosa do dela, ki jih prinaša neizdelan sistem delitve osebnih dohodkov po delu in rezultatih dela, še močno prisotne uravnilovske težnje, v sistemu še vedno prisotna načela lažne solidarnosti, ki destimulira boljše delo in podobno. Manjvrednost fizičnega dela je in še vedno pogojuje miselnost o delovnem mestu, ki z nazivom delavcu zagotavlja osebni dohodek, ne glede na zahtevnost opravljanja del in nalog ter doseženi delovni prispevek in skupne rezultate dela. Taki in podobni negativni vplivi prehajajo prek staršev tudi na mlade, ki se odločajo za svoj poklic. S tem je bil prav gotovo tudi povezan pred leti velik pritisk na različne srednje šole.

Ne glede na to pa ne bi smeli prezreti dejstva, da so tudi med že zaposlenimi delavci številni delavci brez razvitih delovnih navad in brez najmanjše delovne kulture. Nekaj teh delavcev moramo obravnavati kot objektivno posledico okolja, v katerem so doraščali, večji del pa je objektivne pogoje delovne vzgoje imel, vendar ti pogoji niso bili izkoriščeni, ker so vsi trije najodgovornejši dejavniki — družina, šola, okolje — delovni vzgoji namenjali premalo pozornosti ali pa dokaj enostransko. Mladim delavcem, ki zaradi objektivnih družbenih procesov tovrste vzgoje niso imeli, v združenem delu ne namenjamo nikakršne pozornosti glede delovne vzgoje in dviganja njihove delovne kulture.

S tem smo hoteli poudariti, da si vsestransko razvite celovite osebnosti in osvoboditve dela, k čemur morajo biti usmerjena vsa naša družbenopolitična prizadevanja, ne moremo predstavljati brez razvitih delovnih navad in brez delovne kulture, oziroma brez tistega častnega vrednotenja dela, ki ga opredeljuje naša ustava. Tako v samem delovnem procesu kakor z družbenopolitično aktivnostjo bomo morali bolj krepiti zavest o družbeni vrednosti in vzajemni povezanosti vseh oblik ljudskega dela — umskega in fizičnega, razvijati delovno kulturo in ljubezen do dela, tovariške odnose do dela, medsebojno zaupanje in sodelovanje, medsebojno pomoč in ne nazadnje prenašanje znanja in delovnih izkušenj na mlajše delavce, še predvsem na tiste, ki le-teh nimajo. Ob vsem tem pa bomo morali tudi bolj uporabljati javna in družbenomoralna priznanja za delo in ustvarjalnost, kar nekatere temeljne organizacije združenega dela v naši železarni že uporabljajo. Odločno, bolj odgovorno in hitreje bomo morali tudi uveljavljati delitev po delu in rezultatih dela, kar je najmočnejši motiv za boljše delo in gospodarjenje ter upravljanje z družbenimi sredstvi.

VARSTVO PRED POŽAROM NAŠA VSAKDANJA SKRB IN INTEGRALNI DEL DRUŽBENE SAMOZAŠČITE

V mesecu oktobru si že nekaj let prizadevamo, da ocenimo svoje dosežke, še zlasti rezultate devetmesečnega poslovanja, na osnovi katerih ocenjujemo že izpolnjevanje letnih delovnih in poslovnih obveznosti, sočasno pa razmišljamo o planih za naslednje leto. V tem času posebno pozornost posvečamo tudi vprašanjem požarne ogroženosti in varnosti v vseh sredinah, ker ne želimo, da bi nam ognjeni zublji uničili karkoli doseženega v tem ali preteklih letih.

Požari so v zadnjih letih tudi v naši občini povzročali zasebnemu in družbenemu premoženju precejšnjo škodo kljub dobri preventivni in pomembni vzgojni dejavnosti med delovnimi ljudmi in občani v vseh okoljih. Nevarnost požara nam namreč preti na vsakem koraku, če se ne znamo varovati pred njim in če ne znamo ukrepati, kadar je to potrebno. Da bi bili čimbolj učinkoviti v vseh primerih, je nujno, da razmišljamo o varstvu pred požarom in na ta način preprečimo dragocena človeška življenja in veliko materialno škodo. Zato posredujemo nekaj misli in nasvetov vsem delovnim ljudem in občanom prav v času, ko neposredno izvajamo akcijo »Nič nas ne sme presenetiti '82«:

— Preprečevati, da do požara in druge nesreče ne pride, je lažje in ceneje, kakor požar gasiti!

— Posvetiti moramo večjo skrb samozaščitni kulturi pred požarom, v prometu in drugje!

— Vedno, kadar se pogovarjamo o nesreči in o njenih vzrokih, ki je doletela drugo osebo (prijatelja, znanca, sorodnika itd.), ugotavljamo, da smo mi drugačni, bolj previdni — bolj pametni in da kaj takega ne bi storili. Tako mislimo v glavnem vsi, a žal šele po nesreči. Sicer pa je med nami še mnogo nesamozaščitnega obnašanja in ravnanja, ki se kaže v neprevidnosti, malomarnosti, podcenjevanju ali precenjevanju in podobno . . .

(Nadaljevanje na 3. strani)

POSLOVNI REZULTAT V PRVIH DEVETIH MESECIH

Za obdobje devetih mesecev je bilo načrtovano, da bomo prodali 318.070 ton proizvodov osnovne dejavnosti, kar smo uresničili s 95,4 % (303.544 ton). Za planom smo zaostali za 14.526 ton, kar pri poprečno doseženi prodajni ceni 33.012 din na tono pomeni 479,5 milijona dinarjev izpada celotnega prihodka.

V prvih treh mesecih je blagovna proizvodnja potekala po predvidevanjih, saj smo načrtovane obveznosti celo presegli, v drugem četrtletju pa smo iz meseca v mesec bolj zaostajali za postavljenimi cilji, v tretjem četrtletju pa smo mesečne zaostanke še povečali. Tako smo v prvem tromesečju uresničili načrtovano proizvodnjo namenjeno prodaji z indeksom 102, koncem devetmesečnega obdobja pa z indeksom 95. Poleg izpada proizvodnje glede na planirano je še vedno precej pod načrtovano poprečna prodajna cena. V devetih mesecih je znašala 33.012 din na tono, kar je za 2.942 din na tono ali 8,2 % manj od predvidene. Razlog je v nedoseganju načrtovane kvalitetne strukture proizvodnje v tem obdobju.

Omenjena dejstva so vplivala na celotni prihodek Železarne, ki je bil nižji od načrtovanega za 13,8 % in je znašal 13.265,5 milijona dinarjev. Od lanskoletnega v tem času je večji za 18 %, pri čemer je blagovna proizvodnja enaka lanskoletni (indeks 99,96), poprečno dosežena prodajna cena pa večja od lanskoletne za 21 %.

Stroški poslovanja so znašali 11.319 milijonov dinarjev, kar je glede na lansko obdobje 23 % več. Amortizacija je znašala 1.194,6 milijona dinarjev in je večja od lanskoletne za okroglo 61 %, kar je 450 milijonov dinarjev več. Tolikšno povečanje amortizacije je predvsem rezultat visoke revalorizacije osnovnih sredstev ob zaključnem računu 1981, delno pa povečanih amortizacijskih stopenj.

Znatno večji porast stroškov, kot je bila rast celotnega prihodka, je vplival na nizek dohodek, ki je znašal le 2 milijardi dinarjev in je celo nižji od lanskoletnega za 3,8 %. Od načrtovanega odstopa za 25,3 %. Ob visokih obveznostih iz dohodka, ki so znašale 1.117 milijonov dinarjev, to je okroglih 8 % celotnega prihodka, oziroma kar 56 % dosože-

(Nadaljevanje na 2. strani)

PROIZVODNI REZULTATI PO 25 DNEH

Šest dni pred zaključkom meseca jeklarji in plavžarji še vedno držijo korak z mesečnimi planskimi obvezami, oziroma jih celo presegajo. Po podatkih statistične službe na sektorju za ekonomiko in organizacijo uresničevanje mesečnih planskih obveznosti po stanju 25. oktobra izgleda takole:

Skupna proizvodnja je bila do tega dne dosežena v višini 96.175,1 tone ali v odnosu na mesečni družbeni plan 75,9 %, v odnosu na nekoliko znižan operativni program pa 76,8 %. Za prodajo je bilo izdelano 24.061,8 tone izdelkov, kar je 68,3 % družbenega načrta, oziroma 70,5 % nekoliko nižjega mesečnega operativnega programa.

V TOZD Plavž so v tem času delavci izdelali 11.648,6 tone grodlja ali 85,7 % mesečnega družbenega načrta, oziroma 80,3 % zvišanega operativnega programa.

Jeklarji v TOZD Jeklarna pa so v 25 dneh oktobra izdelali 34.695 ton surovega jekla, kar je 83,6 % mesečnega družbenega plana, ki je enak operativnemu programu.

V ilustracijo navajamo, da ta dan linearno izvrševanje plana predstavlja 80,6 %.

VEČ ZA RAZISKAVO IN PROPAGANDO KOT ZA RAZISKAVO TRŽIŠČA

KJER NI RAZVITEGA SAMOUPRAVLJANJA, JE TUDI RAZVITOST RAZISKAVE TRŽIŠČA SLABŠA, SO MENILI NA POSVETOVANJU, KI GA JE PRIPRAVILA VISOKA EKONOMSKO-KOMERCIALNA ŠOLA V MARIBORU.

Domala tri četrtine industrijskih organizacij združenega dela v Sloveniji ne daje niti dinarja za raziskavo tržišča. Še slabše so razmere v trgovskih delovnih organizacijah, kjer imajo pri raziskavah trga glavno vlogo trgovski potniki. Za raziskave trga zato v naši republiki namenjamo manj denarja, kot ga porabimo za propagando in reprezentanco, kar bržčas ni dobro. Dvodnevno posvetovanje o raziskavi tržišča za potrebe odločanja v združenem delu, ki ga je pripravila Visoka ekonomsko-komercialna šola univerze v Mariboru, na njem pa je sodelovalo okrog 150 predstavnikov slovenskih OZD, bo najbrž prispevalo k izboljšanju razmer na tem področju.

Splošno je znano, da je raziskava tržišča ena od najpomembnejših funkcij v sodobnem trženju in da brez tržnih informacij ni mogoče sprejemati kakršnih koli odločitev v OZD. Z razvitostjo in organiziranostjo raziskave tržišča pa pri nas ne moremo biti povsem zadovoljni, so ugotovili na posvetovanju. Raziskava tržišča se namreč v številnih

(Nadaljevanje na 2. strani)

POSVETOVANJE STROKOVNJAKOV ČRNE IN BARVNE METALURGIJE TER LIVARSTVA SLOVENIJE

Kot vsako leto je tudi letos Metalurški inštitut Ljubljana 7. in 8. oktobra organiziral strokovno posvetovanje slovenskih metalurgov, in sicer že trideseto po vrsti. Čeprav pomeni tridesetletnica pomemben jubilej, proslavljanju ni bilo namenjeno prav nič besed in časa ter je bilo posvetovanje od začetka do konca delovno. Delovno je bilo tako po vsebini kot po prisotnosti, saj je bilo oba dni v dvorani vedno nad 70 poslušalcev in razpravljalcev.

(Nadaljevanje na 3. strani)

VEČ ZA RAZISKAVO IN PROPAGANDO KOT ZA RAZISKAVO TRŽIŠČA

(Nadaljevanje s 1. strani)

primerih napačno pojmuje, ljudje so nepravilno uporabljeni, dejavnost razskave tržišča ostaja mnogokrat v zaprtih mejah in je večkrat sama sebi namen, marsikod pa te dejavnosti sploh nimajo. Kjer ni razvitega samoupravljanja, je menil eden od številnih referentov, je tudi razvitost tržišča slabša. Kajti vodje, ki so navajeni, da vprašanja rešujejo s svojo avtoriteto, ne želijo, da bi se uveljavila aktivnost, ki priznava le objektivna dejstva. Z razvojem in uveljavljanjem samoupravnega odločanja pa neizbežno prihaja do priznavanja raziskave tržišča kot aktivnosti, ki omogoča oblikovanje boljših in objektivnejših odločitev.

Napačno pojmovanje raziskave tržišča je po mnenju dr. Bogomira Deželaka v tem, da to istovetijo z vodenjem najrazličnejših evidenc prodaje, nabave, cen, skratka s takimi opravili, ki spadajo v področje ustreznih funkcij in oddelkov, so pa lahko podlaga za tržne analize in le viri informacij za uspešnost raziskave tržišča, ne morejo pa predstavljati njene aktivnosti. Podobna je tudi ugotovitev glede kadrov — analitikov tržišča. Ti kadri, kolikor pač jih je, niso pravilno uporabljeni, kajti nešteto je primerov, ko OZD razpiše mesta za tržno-raziskovalna opravila, nato pa kadre uporabijo za povsem druge naloge in opravila. V nekaterih OZD je bilo ugotovljeno, da sicer razvijajo disciplino raziskave tržišča, da pa izidov raziskav bodisi ne uporabljajo za smotrno oblikovanje parcialnih politik tržnih aktivnosti ali pa raziskave zajemajo tako ozek odsek tržišča, da njihovi izsledki ne morejo biti podlaga za oblikovanje celovite tržne politike, še manj pa podlaga za politika marketinga.

V številnih manjših in srednjih OZD pa dejavnosti raziskave tržišča sploh ne razvijajo. Razloge za takšne razmere je treba iskati v njihovem »dobrem poznavanju tržišča« ali v konjunkturnem položaju OZD na tržišču ali pa v stroških in neustreznih ljudeh. Bržčas ni moč trditi, da so le OZD krive za takšne razmere, marveč je potrebno vzroke objektivno presoditi in tako priti do določenih objektivnih ugotovitev. Dr. Bogomir Deželak meni, da je eden od teh prav gotovo v relativni nezasičenosti tržišča, ki ne omogoča pravilnega vrednotenja raziskave tržišča, saj mnoge OZD, predvsem male in srednje, vodijo svoje poslovanje kar tako, in sicer na podlagi svojih izkušenj. Še posebno to velja za take OZD, ki imajo že dlje časa konjunkturni položaj ali nimajo prave konkurence.

Pri kadrih pa je treba razlikovati dvoje vprašanj: njihovo strokovno usposobljenost in njihov položaj v OZD. Če pomislimo, da se je raziskava tržišča kot disciplina razvila na visokih šolah šele pred nekaj leti, potem seveda še ne moremo pričakovati zadovoljivega odziva za to dejavnost. Poleg tega pa se tržni analitik čuti izoliranega pri pripravi in oblikovanju tržnih odločitev in s tem nima moralne podpore za svoje delo. Pomemben vzrok nerazvitosti službe za raziskavo tržišča je prav gotovo v nezadostni ekonomski izobraženosti vodilnih ljudi, ki bi znali vrednotiti to dejavnost in uporabljati tržne izsledke za svoje odločitve. Tako pa postane raziskovanje tržišča drugorazrednega pomena, včasih pa celo nepotrebno zlo. Skromne analize, ki so bile izvedene zaradi ugotavljanja razvitosti raziskave tržišča v naših OZD, so na splošno ugotovile, da so OZD v zadnjem času vendarle napredovale, vendar še ne toliko, da bi lahko bili zadovoljni.

Temeljna vprašanja, ki jih moramo v tem času rešiti, so po mnenju dr. Bogomira Deželaka v prvi vrsti tista, ki zadevajo lokacijo službe za raziskavo tržišča znotraj obstoječe organizacijske sestave OZD, notranja organizacija službe in potrebni ali ustrezni ljudje.

Za reševanje teh vprašanj ni splošno veljavnih receptov, saj gre za organiziranje tako dinamične in posebne dejavnosti, ki je bolj ali manj vsaki OZD lastna, pač glede na njene dejavnike. Glede na tri temeljna vprašanja: kje, kako in s kakšnimi ljudmi izpeljati to dejavnost, in glede na razvitostno stopnjo OZD, je treba upoštevati dejstvo, da je tudi z enim človekom možno uspešno začeti z raziskavo tržišča, dokler se ta ne razvije do take stopnje, da jo lahko uporabimo kot podlago za odločitve na vseh ravneh. Najbrž ni OZD, ki ne bi potrebovala tržnih informacij in tudi takšnih ne, ki teh informacij ne bi mogla na ustrezen način tudi dobiti. Pri organiziranju službe ali dejavnosti raziskave tržišča je treba seveda upoštevati načelo racionalnosti in smotrnosti dela. Pri tem so mislili na centralizacijo ali decentralizacijo te dejavnosti, še zlasti z vidika splošnega pomanjkanja teh ljudi. Zavedati se je treba, da mora bolj ali manj vsak poslovni sistem timsko reševati probleme, a znano je, da je uspešna raziskava tržišča možna le s skupinskim delom.

Dr. Danilo Vezjak se je usmeril v posebnosti raziskovanja tujega tržišča. Večtržne raziskave omogočajo izbiranje teh tržišč. Na svetu je nad 150 dežel. Če enačimo pojem dežela s pojmom tuje tržišče, potem je na svetu nad 150 tržišč. Ali je mogoče z vidika ene OZD izvajati poslovno dejavnost v vseh deželah sveta? Teoretično da, praktično pa ne. Vstopanje na tuja tržišča in nastopanje na njih je torej vezano na izbiranje obetavnih tujih tržišč. Izbiranje tujih tržišč je posebna raziskovalna metoda, s katero iščemo tržne alternative in prikažemo obete in tveganja.

Gre za poseben proces iskanja tržišč, ki po sistematični poti in na temelju posebne raziskovalne metode pripelje OZD do tistih izbranih tujih tržišč, ki izpolnjujejo temeljne pogoje učinkovitosti njenega poslovanja v tujini: veliki obeti, manjša tveganja, večji prihodek.

Že pred sprejetjem zasnove mednarodnega marketinga so izvozniki izbirali tuja tržišča, vendar ne sistematično. Še danes klasični izvozniki iščejo in izbirajo tuja tržišča bolj ali manj naključno. Za raziskovalno metodo »izbiranje tujih tržišč« veljajo enake ugotovitve kot za raziskovanje tujih tržišč nasploh.

Intuicija operativnega vodenja mednarodnega marketinga ni v nobenem primeru podcenjena, poslovne izkušnje in smisel za trg niso podcenjene, nasprotno — zelo so pomembne. Pa vendar je dr. Danilo Vezjak ugotovil, da je sodobno globalno trgovanje označeno predvsem s sistematičnim načrtnim in s tem že po opredelitvi racionalnim pristopom. Občutek za trg se vedno bolj dopolnjuje z znanjem za trg, naključje se podreja načrtu tržne dejavnosti, nenačrtno poslovanje se nadomešča s ciljnim poslovanjem. Vse to velja tudi za metodo izbiranja tujih tržišč: ni sicer vprašljiva, je pa v praksi premalo v rabi. Razlogi za to so lahko časovni, kadrovski, oportunistični in stroškovni.

Zahteva po izbiranju tujih tržišč ni omejena le na izvozno trženje. Izbiranje tržišč pa se običajno pričenja pri vstopu na zunanja tržišča v obliki izvoza. Če se OZD kot naključna izvoznica še lahko zadovolji s prakticističnim pristopom, potem OZD kot trajna izvoznica mora izvajati stalno selekcioniranje tujih tržišč kot tisto tržno analitično metodo, ki ji zagotavlja uspešnost poslovanja na daljši rok. Ko gre za odločitve na področju globalnega marketinga, je malo verjetno, da bi brez selekcioniranja in segmentiranja tujih tržišč dosegali uspehe, verjetno prej nauspehe. Izbiranje tujih tržišč ima namreč to nalogo, da na temelju ugotovljenih obetov na tujih tržiščih sestavi prednostno listo tržišč. Pri izvajanju te naloge izbiranje tržišč uporablja lastne raziskovalne metode, uporablja izsledke raziskave tujega trga in okolja, samo vpliva na metode in načine teh raziskav v tem smislu, da prične po sekundarnih raziskavah in omogoča usmerjanje stvarnih raziskav na že izbrana tuja tržišča.

Izbiranje tujih tržišč je pomembno sredstvo, kako povečevati učinkovitost naše poslovne aktivnosti v tujini. Med drugim omogoča, da pravočasno izstopimo iz zasičenih tržišč in jih nadomestimo z novimi donosnimi tržišči.

Borko de Corti
(Gospodarski vestnik, 41/XXXI, 22. oktobra 1982)

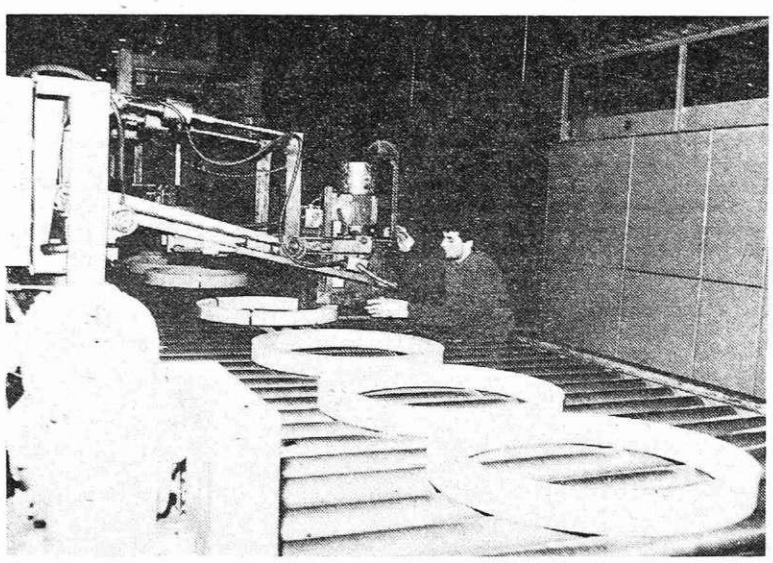

Avtomatsko povezovanje trakov (Foto S. Kokalj)

POSLOVNI REZULTAT V PRVIH DEVETIH MESECIH

(Nadaljevanje s 1. strani)

nega dohodka, je bil čisti dohodek dosežen le v višini 883 milijonov dinarjev. To je 24,9% manj kot lani in 40,8 % pod načrtovanim.

Za osebne dohodke so bili opredeljeni 1.104 milijoni dinarjev, na sklade je bilo začasno razporejeno 138 milijonov dinarjev čistega dohodka. Končni rezultat je bila izguba v višini 359 milijonov dinarjev. Ob upoštevanju čistega dohodka, ki so ga temeljne organizacije, ki niso poslovale z izgubo, razporedile na poslovni sklad, rezervni sklad in sklad skupne porabe v višini 107 milijonov dinarjev, znaša konsolidirana izguba 252 milijonov dinarjev. Z izgubo so devetmesečno obdobje zaključile naslednje temeljne organizacije:

	din
Jeklarna	146,2 milij.
Valjarna bluming štekel	97,5 milij.
Valjarna žice in profilov	2,5 milij.
Hladna valjarna Bela	69,3 milij.
Žičarna	5,3 milij.
Vratni podboji	6,7 milij.
Jeklovlek	3,8 milij.
Elektrode	28,0 milij.

Vzroki izgube so, kot smo že omenili, nizek celotni prihodek, kar je posledica manjše proizvodnje in nižje prodajne cene (nedoseganje kvalitetnega sortimenta). Drugi razlog je v visokih stroških, kjer prednjači visoka amortizacija in precejšnje tečajne razlike pri odplačilih tujih kreditov (47 milijonov dinarjev). Potem je tu še slabo stanje proizvodnih naprav v TOZD Jeklarni, kar povzroča visoke proizvodne stroške, manjšo produktivnost ter izpad jekla v vseh nadaljnjih fazah predelave.

Finančni izid so poslabšale tudi visoke izvozne obveznosti, ki jih zaradi deviznih sredstev, ki so nam potrebne za nujni uvoz reprodukcijskega materiala, moramo izpolnjevati, kot smo načrtovali. V tem obdobju je negativni učinek izvoza znašal 154 milijonov dinarjev (za 172 milijonov dinarjev nižja izvozna cena od domače, za 71,5 milijona dinarjev več stroškov, po drugi strani pa 90 milijonov dinarjev plačanih izvoznih stimulacij.)

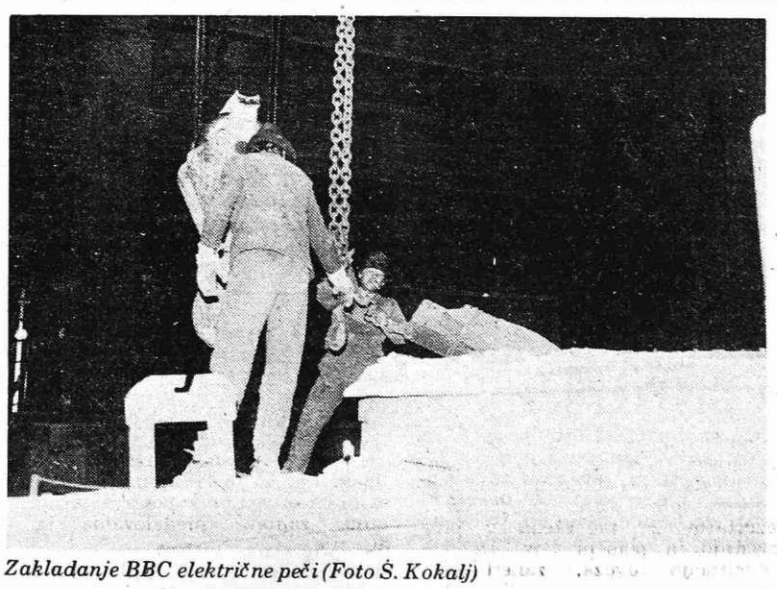

Zakladanje BBC električne peči (Foto Š. Kokalj)

INOVATORJI O NOVATORSTVU

Danes predstavljamo SREČKA KORENA, inovatorja iz vzdrževanja HVŽ. Je elektrotehnik šibkega toka in dela kot izmenski vodja, čeprav se, kot sam pravi, veliko raje ukvarja s tiskanim vezjem in raznimi regulatorji ter z njihovo nastavitvijo. Rad sodeluje tudi pri popravilu zahtevnejših strojev.

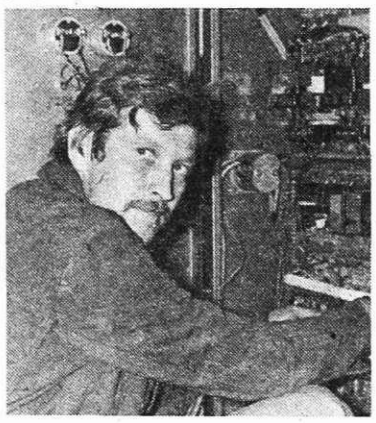

»Pri delu na področju elektronike je zelo važno sodelovanje med obrati.« je povedal. »Sam sem že popravljal stroje v TOZD Elektrode in še kje. Tu se kažejo dobri odnosi med ljudmi in oddelki. Več ljudi pa tudi več ve.

Dela na področju elektronike je dosti in vedno več ga bo. Problemi, ki jih je pri tem treba reševati, so vedno težji in vedno težje je odkrivati napake. Tudi zahtevnost popravil stalno narašča. Tehnologija se na področju elektronike zamenja vsakih pet let in če vsaj za silo ne spremljaš njenega razvoja, si čez čas v zaostanku, ki ga je težko nadoknaditi. Da je nekdo pripravljen žrtvovati toliko časa za pridobivanje novega znanja, pa mora imeti veselje do dela in biti mora vsaj delno talentiran. Taki ljudje v Železarni sicer so, vendar jih ni veliko. Tukaj pride prav do izraza tisti rek, ki pravi, da se človek uči vse življenje.

Ko sem jaz hodil v šolo,« je še dodal,« o kakšnem integriranem vezju sploh slišati ni bilo.«

Srečko ima registrirani dve tehnični izboljšavi, nekaj pa jih ni prijavil. Od 1968. leta, ko je začel delati v Železarni kot vzdrževalec, pa do danes se je odnos do inventivne dejavnosti v marsičem spremenil, čeprav tudi sedaj ni vse tako, kot bi moralo biti. »Tudi prej sem dosti delal, preurejal stroje tako, kot sem si sam zamislil, ali pa sem poslušal druge bolj izkušene. Nikoli mi ni prišlo na misel, da bi za kakšno izboljšavo vložil inovacijski predlog. Če bi se s takim predlogom pojavil pred mojstrom, bi mi ta najbrž rekel, da je to moja delovna dolžnost. Čeprav sedaj lahko trdim, da ni tako. Moja delovna dolžnost je, da stroje in naprave vzdržujem, jih popravljam, dokler se da, ne pa da jih rekonstruiram, toda včasih smo mislili drugače.«

Povezava HERBOURN in NIEHOF žičarskih strojev v linijo, na kateri se žica vleče in sproti navija na koluti, je skupinsko delo večih avtorjev, delavcev in vzdrževalcev v TOZD Žičarna, ki so reševali probleme tako z električne in strojne kot s tehnološke plati.

Njegova inovacija pri tej predelavi je regulator pogonov enosmernih motorjev, ki je v to linijo vstavljen in ki je prav sedaj tudi razstavljen na RAST YU '82 na Reki. »Regulator je nastal prav zaradi združitve teh dveh strojev,« je pojasnil. »Iskali smo ponudnike zunaj Železarne, toda vse se nam je zdelo predrago, zato sem sam začel risati in konstruirati regulator, celo vezja smo jedkali sami v Železarni. Regulator, ki je tako nastal, dobro deluje. Čeprav so strokovnjaki oporekali njegovi kvaliteti, sedaj že več kot leto dela brez zastoja in popolnoma ustreza svojemu namenu.«

Povedal je tudi, da je pri uresničevanju te inovacije nastala vrsta težav. Odpraviti je bilo treba predvsem tehnološke in tudi čisto tehnične pomanjkljivosti, ki so se pojavljale. Večji del teh problemov je že rešen, nekatere rešitve pa so še v fazi preizkušnje. Pri tej inovaciji gre za velik prihranek. Kar 12 delovnih mest manj bo potrebnih in s tem se poveča tudi produktivnost, obenem pa odpade naporno fizično delo žensk, transport žice od enega stroja do drugega in podobno.

Druga taka inovacija, v kateri je sodeloval je bila izvedena na žičarskih strojih Vaughn. Žica se je že v začetku vlečenja pri prehodu skozi votlici na prvega od šestih ali sedmih vlečnih bobnov pogosto trgala. Po pretrgu je bilo treba ponovno napeti žico na vseh šest oziroma sedem bobnov. Tako je bilo izgubljenega veliko časa, pa tudi žičarje so ti zastoji jezili, saj je bila proizvodnja manjša, čeprav so morali vložiti več dela. »Pri tem strojU smo ločili pogon prvega vlečnega bobna od ostalih,« je pojasnil. »Žičar ima sedaj možnost, da po pretrgu žico napne samo na prvi boben, jo zavari in dela naprej. Delavci za stroji so s to predelavo zadovoljni.«

V prejšnjih letih, kot je povedal, svojih inovacij ni prijavljal, čeprav je bilo med njimi tudi nekaj pomembnejših. Bili so pač drugačni časi in inovatorstva takrat ni nihče posebno podpiral.

Prva večja inovacija, ki jo je sam izvedel, je kontidinamo proga. Uspešno je rešil problem obratovanja proge in tako razbremenil ljudi. Velike razdalje, ki jih je moral žičar prehoditi pri delu na 200 metrov dolgi liniji, so odpadle, ker so vse komande sedaj na enem mestu.

Na enostopnih Vaughn strojih je predelal mehanski izklop, ki bi moral prekiniti delovanje stroja ob pretrgu žice, vendar je zaradi tresljajev tudi sicer prihajalo pogostokrat do ustavitve stroja. Srečko je ta problem rešil z uvedbo brezkontaktnega izklopa.

Eden od večjih podvigov, kjer je sodeloval kot soavtor, je tudi predelava vodikarne zaradi pogostih okvar in zastojev. Od takrat, kot pravi, vzdrževalci sploh ne vedo, da vodikarna obstaja. Poleg naštetih je opravil tudi vrsto manjših izboljšav. Za prihodnje pa jih ima tudi še nekaj v načrtu.

»Pri inovatorstvu je vse preveč nevoščljivosti,« je povedal. »Zavedati bi se morali, da ima največ pravic do avtorstva tisti, čigar je ideja. To je v TOZD Žičarna dobro rešeno z evidentiranjem idej, ker je zaradi čistih računov zelo pomembno, da se že od vsega začetka ve, kdo je avtor ideje za inovacijo. Pri avtorstvu je ideja eno, uresničitev pa čisto nekaj drugega in do realizacije je včasih dolga in trnova pot.«

Železarski globus

JAPONSKA

Največja japonska železarska družba Nippon Steel Co. je izredno uspešna glede ukrepov v zvezi z zmanjšanjem porabe energije. Leta 1973, ob nastanku prve naftne krize, je bil v železarnah te družbe postavljen cilj zmanjšati porabo energije za 10 %. Leta 1978 so z 10,4% zmanjšano porabo ta cilj dosegli in naslednje obdobje postavili isti cilj. Do sedaj so njene železarne dosegle nadaljnje zmanjšanje porabe energije za 6,5 %. Največja poraba energije v železarni je povezana z izdelavo grodlja. Zato so pri naporih za zmanjšanje njene porabe posvetili največ pozornosti nižji porabi koksa v plavžih in izkoriščanju odpadne toplote v koksarnah. Vendar so bili tudi pri ostalih proizvodnih postopkih od plavžev naprej doseženi pri zmanjšanju porabe energije dobri rezultati.

ZDA

Ameriško združenje podjetij, ki se ukvarjajo z zbiranjem in pripravo odpadnih materialov (NARI), je objavilo, da je situacija s prodajo jeklenega odpadka izredno slaba in celo slabša kot v kriznih letih okoli leta 1930. Vzrok je v omejevanju proizvodnje v železarski industriji, saj nekatere železarne obratujejo samo s 40—60 % svoje proizvodne zmogljivosti. V preteklih letih so zgradili vrsto naprav za pripravo jeklenega odpadka, med njimi tudi drage šreder naprave za predelavo odsluženih avtomobilov, ki pa so zdaj nepolno izkoriščene.

VARSTVO PRED POŽAROM NAŠA VSAKDANJA SKRB IN INTEGRALNI DEL DRUŽBENE SAMOZAŠČITE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Nekaj primerov takega obnašanja (citiram iz navodila za mesec požarne varnosti):

– Kaj mi bodo zaščitna sredstva, samo ovirajo me pri delu!?

– Če bo gorelo, bo pač gorelo – saj imamo zato gasilce, da gasijo požare in še zavarovano je vse, kaj bi se sekiral!?

– Nekateri se delajo važne in nas učijo, kako ni nevarno, če imaš za vsak primer v času pomanjkanja bencina in plina doma nekoliko več rezerve. S svojo lažnivo prepričljivostjo bi nam zelo radi prihranili skrbi in še kak dinar, a žal le za kratek čas.

Požar in eksplozija lahko v trenutku spremenita veselje in prihranek pri nakupu v globoko žalost in nepotrebno škodo. V življenju vse prevečkrat v takih in podobnih primerih ne reagiramo razsodno. Najbolj pogosto postanemo malodušni, nevedni opazovalci ali pa postanemo tudi mi malomarneži in že je prepozno – nesreča je tu.

Da bo nesreč, kot so požari in eksplozije s strašnimi posledicami, čim manj, vam svetujemo:

– Bencina kljub pomanjkanju ne shranjujte doma, ker noben prostor v stanovanjskem bloku, hiši, garaži in še manj v drvarnici ni primeren in toliko požarno varno zgrajen, da to ne bi bilo zelo nevarno za eksplozijo in požar. Bencin močno hlapi, hlapi, ki so težji od zraka, se v prostoru zadržujejo in tvorijo eksplozivno zmes, ki ob najmanjši iskri ali odprtem ognju lahko eksplodira in prenese požar v tistem trenutku tudi v ostale prostore zgradbe. Lahko se zgodi, da ob taki eksploziji pride do rušenja posameznih delov ali celotnega objekta.

– Plin, ki ga uporabljamo za kuhanje in ogrevanje prostorov, ni nič manj nevaren od bencinskih hlapov, le da je plin shranjen v jeklenkah, ki so izdelane v skladu s tehničnimi predpisi in da so ob vsakem polnjenju tudi strokovno pregledane. V posameznem gospodinjstvu imamo lahko največ tri plinska trošila in tri plinske jeklenke po 10 kg in to le v primeru, da prostori izpolnjujejo pogoje, ki so zahtevani s tehničnimi predpisi. Prepovedano in življenjsko nevarno je uporabljati grelnike in prenosne infra grelnike, ki imajo v svoji omarici plinsko posodo – jeklenko, v kopalnici in spalnici ali v kleti. Če imamo jeklenke s plinom v rezervi, jih ne smemo shraniti na hodniku, stopnišču, ob peči ali radiatorju, na samem ali v kleti, ki so zgrajene nižje od okolnega terena zemljišča.

V prostoru, kjer plin uporabljamo za kuhanje ali ogrevanje, sme biti ena sama jeklenka.

– V stanovanju pa pretijo tudi druge nevarnosti požara, kot so:

– otroška igra z ognjem,

– kajenje (predvsem v postelji ali na kavču) ob poznih urah ali takrat, ko smo zelo utrujeni,

– uporaba raznih sprejev blizu odprtega ognja in shranjevanje sprejev v bližini peči ali štedilnika,

– shranjevanje vnetljivih tekočin, kozmetike (aceton, špirit, alkohol, petrolej, bencin) tudi v majhnih stekleničkah, je zelo nevarno,

– čiščenje in pranje delovnih oblačil ali madežev z bencinom (zelo nevarno – prepovedano) namesto z detergenti,

– preobremenjevanje električne instalacije z istočasnim priključevanjem več gospodinjskih aparatov na eno vtično mesto,

– nestrokovno popravljanje električnih varovalk (vezanje z žico ali vstavljanje žebljev),

– zelo nevarno je zasenčiti žarnico ali izdelati lestenec iz lahko gorljivega materiala, kot je papir, tekstil ali plastika,

– nevarno je tudi, če pred pečico ali štedilnikom na trda kuriva niso zaščitena gorljiva tla s pločevino, kamor padajo iskre,

– pozabiti likalnik ali kuhalnik vključen brez nadzorstva na mizi ali drugi gorljivi podlagi,

– postavljati peč blizu zaves in pohištva,

– včasih so lahko povzročitelji požara tudi živali.

Nevarnosti skratka ne manjka, zato bodimo previdni in skrbimo, da do požara ne bi prišlo.

Če do požara pride, bodimo zbrani, razsodni in hitro ukrepajmo. Najprej ocenimo, če lahko sami takoj pogasimo požar in to tudi storimo. Če menimo, da tega ne moremo storiti, pokličimo na pomoč gasilce. Do prihoda gasilcev gasimo požar in preprečujmo, da bi se ta ne razširil v druge prostore. Pri tem vedno imejmo pred očmi, da

– požar lahko pogasimo brez težav v prvi minuti s kozarcem vode,

– v drugi minuti že težje z vedrom vode,

– v tretji minuti pa še težje s cisterno vode.

Letošnja akcija »nič nas ne sme presenetiti« ima poseben poudarek tudi na požarni in prometni varnosti, kar dokazuje, da protipožarni zaščiti dajemo tako v temeljnih samoupravnih skupnostih kot v občini vse večji pomen. To je razumljivo, saj ne moremo mimo dejstva, da sleherno premoženje, ki ga uniči požar, eksplozija, strela ali kaka druga nevarnost, ni uničeno le za neposredno prizadetega posameznika, ampak za celotno družbeno skupnost. Zato naj bo naloga in dolžnost slehernega delavca in občana, da napravi v svojem okolju vse, kar je v njegovi moči, da do morebitnih požarov ali drugih nevarnosti ne pride in prav tako vse, kar zmore, da nevarnost omeji že pri samem izvoru.

Da bomo res prepričani o nujnosti predlaganih ukrepov, poglejmo še nekaj številk, ki nam zgovorno dokazujejo, da so naša prizadevanja za preprečevanje in zatiranje požarov in drugih nesreč še vedno premajhna. V devetih mesecih je poklicna gasilska in reševalna četa naše Železarne posredovala pri 83 požarih z ocenjeno škodo 2.238.000 din, opravila je 352 reševalnih akcij, sodelovali pri reševanju v šestih prometnih nesrečah, 227-krat smo opravljali varnostna in požarno varnostna spremstva, pregledali smo 6.990 gasilnih ročnih aparatov (S in CO;2), opravili 96 preventivnih pregledov in izvedli 123 izobraževalnih oblik s skupno 2.451 udeleženci.

Na osnovi vsega tega lahko zaključimo, da je le človek kot posameznik ali združen v skupinah tisti, ki lahko največ prispeva h kar največji protipožarni varnosti, zato je geslo »UKREPAJ PRAVOČASNO – DA BOŠ USPEŠEN!« v tem primeru še kako resnično.

Sandi Kotnik

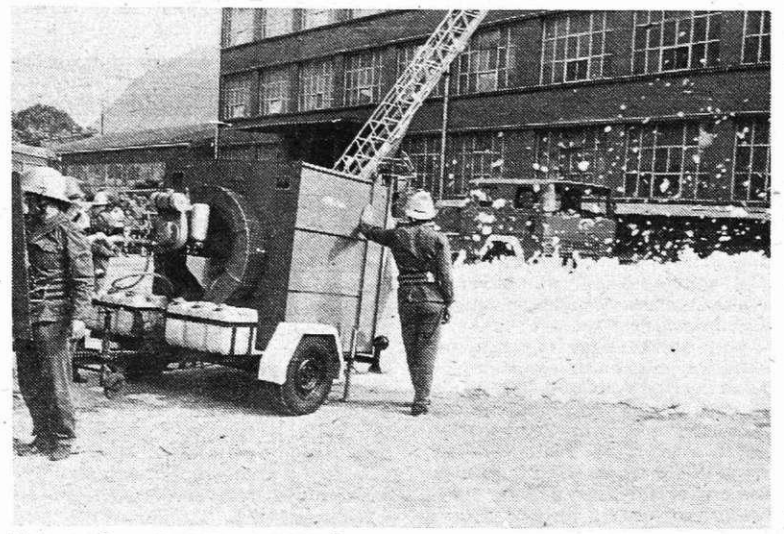

Vaja gasilcev ob 100-letnici IGD Železarne v okviru akcije NNNP '82

POSVETOVANJE STROKOVNJAKOV ČRNE IN BARVNE METALURGIJE TER LIVARSTVA SLOVENIJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Prvi dan je bil v celoti namenjen posvetovanju pod naslovom **»Usmeritev metalurške proizvodnje v Sloveniji in potrebe predelovalne industrije«.** Vseh 16 predavanj, izvlečke katerih je podalo 13 predavateljev, je bilo namenjenih reševanju te problematike. Tudi pet predavateljev iz delovnih organizacij zelo pomembnih uporabnikov metalurških izdelkov je prispevalo svoj delež k reševanju naslovnega vprašanja. Med prisotnimi je bila približno tretjina predstavnikov porabnikov in razprava je pokazala, da je bil dosežen namen strokovnega posvetovanja tudi glede na prisotnost predstavnikov predelovalne industrije. Pričakovali smo, da bo v referatih in v razpravi padlo več kritičnih besed na račun dela in predvsem kvalitetnih dosežkov v slovenski metalurgiji. Ocene stanja so bile zelo objektivne. Menim, da je posebno pozitivno to, da so bila prisotna prizadevanja, da bi se v skupnem raziskovalnem delu in sodelovanju med proizvajalci in predelovalci dosegel kar najboljši odnos, da bi bili predelovalci ustrezno oskrbljeni s polizdelki.

Vsa predavanja so natisnjena v knjigi, ki jo lahko zainteresirani naroče na Metalurškem inštitutu v Ljubljani.

Strokovno posvetovanje je uspelo po vsebini in udeležbi, čeprav je bilo v sredstvih javnega obveščanja o njem, predvsem v času priprav, le malo objavljeno. V pripravah je bilo veliko storjenega, da bi bilo posvetovanje aktualno in to je bilo gotovo doseženo s tem, da je bilo namenjeno predvsem uporabnikom metalurških izdelkov. Slabost pa je v tem, da je bilo premalo publicirano in da je v vabilu oziroma programu znanstveno-tehnološkega posveta manjkal naslov, da je prvi dan posvetovanja namenjen usmeritvi metalurške proizvodnje za potrebe nadaljnje predelave.

Drugi dan je bil namenjen javni razpravi o raziskovalnih dosežkih v obdobju 1980/1981 in novih nalogah za leto 1983.

Organizator je v posebni knjižici, razdeljeni vsem udeležencem, dal pisni material za program dela drugega dne. V obravnavanem obdobju 1980/1981 je bilo v teku 90 raziskav, katerih potek in rezultati dela so bili podani v 69 elaboratih in petih izvedenskih poročilih, 16 raziskovalnih nalog pa je bilo ob pričetku letošnjega leta še nedokončanih. Iz pregleda vrednotenja raziskovalnega dela izhaja, da je vrsta rezultatov že prenešena v proizvodnjo in pomeni nove izdelke, substitucijo uvoza, zanesljivejšo kvaliteto, izboljšanje produktivnosti, nižje proizvodne stroške, zanesljivejšo proizvodnjo za izvoz, skratka inovacijske dosežke, ki so še kako pomembni za uspešno metalurško proizvodnjo.

Nekatere raziskave so pripeljale do spoznanj, ki so pomembna tako s teoretičnega kot s praktičnega vidika in bodo ob nadaljnji potrebi ali interesu uporabnikov lahko uporabna tudi za neposredno proizvodnjo. Nova spoznanja so preverjena tudi tako, da so predstavljena širši strokovni javnosti z objavo v strokovnih časopisih in predavanji doma in na tujem. Tako so imeli slovenski metalurgi raziskovalci v obravnavanem obdobju doma skoraj 60, v tujini pa osem predavanj. V domačih strokovnih revijah so objavili 53 člankov in 12 tudi v tujih.

Pri vrednotenju raziskovalnih dosežkov, ki jih torej ni malo, vendar nekaj pogrešam. Vsi raziskovalni rezultati, ki so prenešeni v proizvodnjo, predstavljajo tudi nek ekonomski učinek, ki se ga da izraziti v številkah. Že nekaj let nazaj je bilo vsaj za del izvršenih raziskav podano tudi, kaj prenos raziskovalnega dosežka v proizvodnjo pomeni vrednostno. Vrednostni kazalci pa so v letošnjem pregledu raziskovalnega dela v celoti izostali, tako v knjižici kakor grafičnih prikazih raziskovalnih dosežkov, s katerimi so popestrili letošnji izgled v dvorani, kjer je bil posvet in so predstavljali novo obliko prikazovanja rezultatov, kar je spodbudilo živahno razpravo o raziskovalnem delu.

Dopoldanski del posveta je bil namenjen javni razpravi o raziskovalnem programu za leto 1983.

V javni razpravi o predlogih raziskovalnih nalog za leto 1983 letos ni zmanjkovalo časa, ker so o njih predhodno razpravljale strokovne komisije. Pripombe, spreminjevalni predlogi in posamezne dopolnitve, ki so sledile v razpravi poročilom vodij projekta in programov, zahtevajo nekatere uskladitve in spremembe predlaganega programa raziskovalnih nalog za prihodnje leto.

Kot je to že v navadi, se ob koncu takih posvetov sprejemajo zaključki in sklepi. Tako je bilo tudi na letošnjem znanstveno-tehnološkem posvetu slovenskih metalurgov. Želimo samo, da bi bili vsi sklepi in zaključki tudi realizirani in bi dosežki znanstveno-raziskovalnega dela predstavljali močno podporo kvalitetnemu napredku tekoče proizvodnje v slovenskih metalurških podjetjih in osnovo nadaljnjemu razvoju, da bi lahko čim bolje pokrivali kvalitetne zahteve predelovalne industrije.

Milan Marolt

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 1. DO 7. NOVEMBRA

1. novembra, BORIS PESJAK, vodja FRS, Jesenice, Cesta revolucije 2 a, št. tel. 82-726;

2. novembra, EMIL AŽMAN, vodja sektorja novogradenj, Jesenice, Titova 3, št. tel. 82-262;

3. novembra, VLADIMIR OBLAK, vodja TOZD Strojne delavnice, Jesenice, Titova 1 a, št. tel. 81-727;

4. novembra, MIROSLAV NOČ, vodja TOZD Remontne delavnice, Lesce, Na trati 30, št. tel. 75-991;

5. novembra, MIHA STOJAN, vodja TOZD Elektrode, Bohinjska Bela št. 49 a;

6. novembra, JANEZ BIČEK, vodja TOZD Jeklarna, Jesenice, Udarna št. 9, št. tel. 83-193;

7. novembra, OSKAR KURNER, vodja RO, Jesenice, Tavčarjeva 9, št. tel. 81-214.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 7. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 7. ure do 7. ure naslednjega dne. V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja zapažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva članu poslovodnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 1. 11.	BRANKO CEPIČ	JANEZ FALETIČ
TOREK — 2. 11.	VINKO ROTAR	MIRKO ZUPAN
SREDA — 3. 11.	BERTI KRAPEŽ	AHMED TELALOVIĆ
ČETRTEK — 4. 11	DUŠAN ŠMID	STANE ERŽEN
PETEK — 5. 11	FLORIJAN MLAKAR	BOGOMIR SVETINA
SOBOTA — 6. 11.	DUŠAN BAK	MEŽIK IVAN
NEDELJA — 7. 11.	VITOMIR PRETNAR	PRIMOŽ ŽVAB

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 2. do 6. novembra bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: I. obratna ambulanta – dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta – dr. Marija Može-0Kovačič.

DISPANZER ZA BORCE: dr. Marija Može-Kovačič.

POPOLDNE: II. obratna ambulanta – dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta – dr. Želimir Cesarec.

V soboto, 6. novembra, samo dopoldan: II. obratna ambulanta – dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta – dr. Želimir Cesarec.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražišar in II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej.

ZA BORCE: vsak dan od 11. do 12. ure: II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej.

POPOLDNE: III. zobna ambulanta – dr. Bela Gazafi.

V soboto, 6. novembra, samo dopoldan: III. zobna ambulanta – dr. Bela Gazafi.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu novembru bodo praznovali petdeset let svojega življenja naslednji sodelavci: Karel SRAČNJEK, Hladna valjarna Jesenice — 2. novembra, Jože KOKALJ, Plavž — 3. novembra, Ivan MUHIČ, Hladna valjarna Bela — 4. novembra, Stanislav VIDOVIČ, Transport — 8. novembra, Sakib KLJUČANIN, Jeklarna — 9. novembra, Edvard LAMBERGAR, Transport — 9. novembra, Ivan HATLAK, Jeklarna — 10. novembra, Ivan RAZINGER, Valjarna bluming-štekel — 13. novembra, Srečko KORBAR, Remontne delavnice — 14. novembra, Janko PREZELJ, kadrovski sektor — 15. novembra, Anton ROŽANC, Remontne delavnice — 15. novembra in Blaž REŠKOVAC, Remontne delavnice — 29. novembra.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

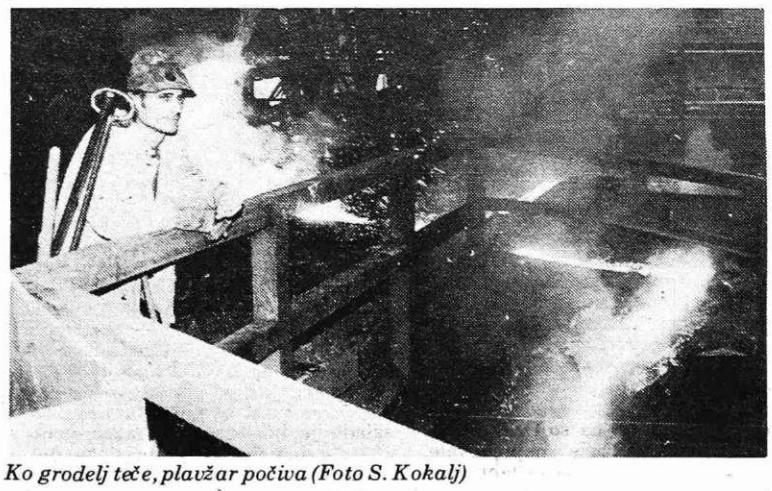

Ko grodelj teče, plavžar počiva (Foto S. Kokalj)

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Remontne delavnice z dne 19. oktobra 1982

OBJAVLJAMO

proste delovne naloge:

DELOVODJA MONTAŽNEGA ODDELKA, šifra 8644, D-5, 14. ktg., 1 oseba

POGOJI:

— strojna tehniška ali delovodska šola strojne smeri

— tri (3) leta delovnih izkušenj v stroki

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovski sektor. Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Na osnovi sklepa delavskega sveta TOZD Livarna z dne 28. septembra 1982 in v skladu s 119. in 120. členom statuta TOZD Livarna

RAZPISUJEMO

prosta dela in naloge:

»vodja TOZD Livarna« U-5, šifra 0402, 20 ktg. 1 oseba

Kandidat mora poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom za navedena dela in naloge izpolnjevati še naslednje pogoje:

— da ima višjo šolsko izobrazbo in pet let uspešnega dela v industriji

— da ima moralno-politične in etične kvalitete ter aktiven odnos do samoupravnih odnosov.

Mandat vodje TOZD Livarna traja štiri leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v zaprti ovojnici z oznako »za razpisno komisijo za vodjo TOZD Livarna« v roku 15 dni po tem razpisu na naslov: SŽ – ŽELEZARNA JESENICE o. sol. o., Jesenice – kadrovski sektor, C. železarjev 8.

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

DS za komercialne in finančne zadeve

14. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V torek, 19. septembra, je bila sklicana 14. seja delavskega sveta delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve z obširnim dnevnim redom.

Brez pripomb so delegati delavskega sveta potrdili zapisnik 13. seje in pri tem ugotovili, da so sklepi, razen enega, realizirani. Še vedno ni rešeno nadomeščanje delavke v fakturnem oddelku, ki je bolezensko odsotna že več kot dve leti. Vodja delovne skupnosti je dala informacijo, da bo ta problem rešen do 22. oktobra iz notranjih rezerv komercialnega sektorja. Če to ne bo mogoče, bodo ustrezno delavko iskali zunaj komercialnega sektorja za določen čas.

Zaradi imenovanja Ernesta Pušnika za vodjo komercialnega sektorja je sindikat delovne skupnosti predlagal novega predsednika in podpredsednika delavskega sveta, in sicer za predsednika Milana Dornika, za podpredsednika pa Boruta Razingerja. Ob prvih volitvah pa naj bi Marija Novak zamenjala delegatsko mesto Ernesta Pušnika. Delegati so soglasno potrdili te spremembe

Seznanjeni so bili tudi, da je Jelka Vidali postala članica poslovodnega odbora Železarne in s tem vodja delovne skupnosti KO-FI in da je na tej dolžnosti zamenjala Božidarja Bartlja.

Delavski svet je sprejel ugotovitveni sklep, da so se delavci izrekli za pristop k ustanovitvi stanovanjske skupnosti občine Jesenice. Vse samoupravne delovne skupine so ta samoupravni sporazum obravnavale in razen ene tudi potrdile. Samoupravna delovna skupina skladišče Bela nima zaupanja, da bo stanovanjska skupnost izvajala dela po sporazumu in so glasovali: 15 »proti«, dva sta se vzdržala, eden pa je glasoval »za« omenjeni sporazum.

Delegati so sprejeli tudi osnutek pravilnika o ugotavljanju z delom pridobljenih delovnih zmožnosti z naslednjimi pripombami:

— ne soglašajo, da po pravilniku lahko obstoja pet načinov ugotavljanja z delom pridobljenih delovnih zmožnosti;

— ni logično, da kandidat, ki ni uspešno opravil preizkusa, lahko zahteva od delavskega sveta imenovanje nove komisije;

— premajhen je poudarek na strokovnih izkušnjah;

— ni razumljivo in logično, da mora delavec pri prehodu v drugo TOZD poleg strokovnega preizkusa delati ponovno preizkus iz samoupravljanja;

— v pravilniku ni razlage, zakaj velja samo za nižjo oziroma srednjo izobrazbo.

Delavski svet je soglasno sprejel samoupravni sporazum o združevanju sredstev za stimulacijo izvoza s pripombo strokovne službe SOZD Slovenske železarne.

Pobudo družbenega pravobranilca samoupravljanja je delavski svet soglasno sprejel.

Jože Pernuš je posredoval poročilo komisije, ki se je na predlog delavskega sveta sestala v centralnem skladišču Bela, da prouči naslednja vprašanja:

— Pronicanje razredčene solne kisline iz kislinskih vodov v skladiščni prostor in vpliv kisle atmosfere na kvaliteto rezervnih delov.

— Pomanjkanje skladiščnih prostorov, preobremenjenost polic z rezervnimi deli in visoke temperature zraka na zgornjih podestih.

— Neprimerno skladiščenje maziv v skladišču maziv Bela.

— Ukinitev nočne izmene v centralnem skladišču Bela.

— Prekomerno zaposlovanje delovnih invalidov v centralnem skladišču Bela.

Delavski svet je v celoti podprl naslednje predloge komisije:

1. Da bi preprečili potencialne nevarnosti poškodb delavcev in odpravili škodo, ki jo povzroča kisla atmosfera vskladiščenemu materialu in osnovnim sredstvom, predlagamo:

da se cevovod kislin namesti na zunanjo stran hale ali v kinet in da je med centralnim skladiščem Bela in HVB potrebno postaviti pregradno steno, ki bo preprečila vhod kisle atmosfere v skladišče, vendar mora biti uporaba žerjava iz HVB še vedno mogoča.

2. Ker zaradi stalnega porasta števila artiklov v skladišču primanjkuje skladiščnih prostorov, predlagamo, da se na Beli zgradi nov skladiščni prostor za potrošni material, v katerega bi preselili tudi centralno skladišče Jesenice. V tem prostoru naj bi bil tudi centralni prevzem rezervnih delov, potrošnega materiala, maziv, orodja in cevi. Obstoječe centralno skladišče Bela bi ostalo za skladiščenje novih in popravljenih rezervnih delov iz TOZD HVB. Za težje rezervne dele je treba zgraditi tudi dodatni skladiščni prostor površine 800 kv. metrov. Razen tega je treba izdelati izračun nosilnosti preobremenjenih regalov za skladiščenje rezervnih delov in

— med regali (višine 4 m) je treba na višini dveh metrov dograditi podest s primernimi viličarji za transport materiala ali prek uvoza naročiti viličarja s kabino za dviganje skladiščnika.

Za dosego nižje ali višje temperature zraka v skladišču je treba narediti naslednje:

— izdelava pregradne stene med centralnim skladiščem Bela in HVB kot je že navedeno.

— za znižanje temperature zraka v skladišču od 40 na 25 do 30 stop. C. je potrebno na ostrešje napeljati cev z vodo za hlajenje strehe,

— za zvišanje temperature zraka v zimskem času je potrebno nabaviti večji radiator (strešni) za ogrevanje skladiščnega prostora.

3. V Železarni moramo urediti skladiščenje maziv tako kot zahtevajo tehnično-varnostni predpisi. Projekt za novo centralno skladišče izdeluje Elektroprojekt Ljubljana. Lokacija je na Beli, izgradnja pa je vezana na novo elektro jeklarno.

4. Izdelati je treba analizo izdaje materiala na nočni izmeni in ob praznikih. Če se izdaja samo potrošni material, se spremeni sistem skladiščnega poslovanja od 4 + 1 na 5 + 2. Za nujne izdaje rezervnih delov na nočni izmeni in ob praznikih se po telefonu kliče skladiščnika na stanovanju, ali pa se uvede dežurna služba doma.

5. Za opravljanje vse bolj zahtevnih skladiščnih nalog (razvrščanje rezervnih delov po agregatih, identifikacija materialov po katalogih domačih in tujih dobaviteljev, branje načrtov in katalogov rezervnih delov, kontrola dejanskega stanja po knjižnem stanju in podobno) mora kadrovski sektor zagotoviti skladiščni kader z ustrezno šolsko izobrazbo.

Te predloge podpira tudi poslovodni odbor Železarne, ki pa je imel pripombo na prekomerno nabavljanje materiala, ki je včasih stal tudi 5 do 10 let; kajti tudi finančna sredstva so omejena in zato je treba bolj racionalno ravnati z družbenimi sredstvi. Pristopiti je treba k sanaciji takega poslovanja. Omogočiti je treba normalno delo. Zasledujejo naj se učinki dela. Na vprašanje, kaj je z dodatkom na temperaturne razlike, je bil delegatu dan odgovor, da to vprašanje ureja novi pravilnik o razvidu delovnih nalog in opravil. S tem pravilnikom so ovrednoteni tudi pogoji dela. Pri naročanju materiala naj sodeluje širši krog strokovnjakov Železarne. Podpisniki čekov naj tudi gledajo na racionalno porabo materiala. Ob pregledu materiala naj se izloči vse, kar je neuporabno.

Vodja komercialnega sektorja je podal kratko informacijo o izvajanju centralnega delavskega sveta Železarne glede mikroorganizacije komerciale. Predvidenih je šest oddelkov: prodaja, nabava, marketing, zunanja trgovina, špedicija in materialno skladiščno poslovanje. V predlogu, ki ga je izdelala posebna delovna skupina v sodelovanju z vodji oddelkov, so predvidene določene spremembe. Marketing postaja nova kvaliteta v dejavnosti komerciale, zato bo ta oddelek tudi številčno močnejši. Premiki so tudi v okviru zunanje trgovine. Manj poudarka je na uvozu, več na izvozu. Z reorganizacijo prodajne in nabavne dejavnosti ne povečujemo števila delavcev, poskušamo pa tudi doseči to, da obdržimo sedanji normativ.

Na seji so opredelili postopek sprejema mikro-organizacije komerciale, in sicer:

— 21. oktobra predlog ponovno obravnava posebna delovna skupina v sodelovanju z vodji oddelkov,

— predvidoma 28. oktobra se predlog s pripombami delovne skupine obravnava na sestanku družbenopolitičnih organizacij delovne skupnosti,

— novi prečiščeni predlog se da v javno razpravo samoupravnim delovnim skupinam v delovni skupnosti,

— do 15. decembra naj bi delavski svet delovne skupnosti sprejel organizacijo komercialnega sektorja.

Delavski svet je na predlog razpisne komisije za razpis del in nalog računovodij TOZD in delovnih skupnosti dal soglasje k predlogu za imenovanje računovodij TOZD Plavž, Jeklarna in Livarna, Valjarna debele pločevine, HVJ in Žičarna, Valjarna bluming štekel, Valjarna žice in profilov, Profilarna in Vratni podboji, HVB in Jeklovlek, Transport, Energetika, Družbena prehrana in za delovne skupnosti. Kandidate se za opravljanje del in nalog računovodij imenuje za mandatno obdobje štirih let. Delavski svet je zadolžil pravno službo in sektor za ekonomiko in racionalizacijo, da v roku šestih mesecev proučita možnost enotne opredelitve računovodij ali spadajo vsi pod skupne službe ali vsak pod svojo TOZD oz. delovno skupnost. Prosijo tudi za odgovor pravne službe ali so računovodje TO tudi pod mandatom.

Za posamezna dela in naloge v FRS naj odbor za kadre pregleda in popravi smer izobrazbe za zasedbo teh del in nalog.

Delavski svet je potrdil predlog odbora za gospodarstvo glede novih meril učinkovitosti za nabavo in prodajo. Ugotovljeno je, da so se pogoji dela predvsem nabavne službe v zadnjih dveh letih močno spremenili in da stara merila učinkovitosti dela niso več primerna osnova za nagrajevanje delavcev. Enaka merila bi morala veljati tudi za prodajo, saj sta zdaj združena oba sektorja v komercialni sektor in imata veliko medsebojnih vplivov. Oba oddelka naj bi se približala izračunu poprečnega % skupnih služb. Ta predlog naj bi veljal od 1. oktobra, izračun pa naj bi bil začasen.

nb

Železarski globus

SOVJETSKA ZVEZA

Odpiranje bogatih naravnih nahajališč na področju Južne Jakutije v vzhodni Sibiriji je postalo osnova za izgradnjo železarske industrije na daljnem vzhodu te države. Na tem področju je tik pred pričetkom obratovanja nov rudnik premoga za koksiranje, katerega zaloge cenijo na 45 milijard ton. Ko bodo dosegli polno izkoriščenost, bo količina nakopanega premoga dosegla letno 13 milij. ton in 9 milij. ton je rezerviranih za novo integralno železarno, ki bo zgrajena v obdobju 1986—1990. Na tem področju so odkrili tudi velike zaloge kakovostne železove rude, ki jih cenijo na več milijard ton.

TOZD Remontne delavnice

18. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Namestnik predsednika odbora za delovna razmerja TOZD Remontne delavnice Dušan Kokošar je 19. oktobra sklical 18. redno sejo. Po pregledu izvajanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so vsi izvedeni.

V delovno razmerje so sprejeli tri delavce, in sicer na opravljanje naslednjih del in nalog: 3. instalater, 4. ključavničar in čistilka.

Odbor je odobril napredovanje oziroma premestitev 14 delavcev iz oddelka instalacija strojno remontnih delavnic ter treh delavcev elektro remontnih delavnic.

Odobrili so vlogi delavca iz obrata RTA, da mu delovno razmerje preneha s 1. novembrom, pred tem pa mora poravnati vse obveznosti do Železarne.

Obravnavali so vlogo telekomunikacijskega tehnika za sprejem v delovno razmerje. Sklenili so, da ga pred sprejemom povabi na razgovor vodja obrata RTA.

Vloge delavke za prestop iz TOZD Družbena prehrana v TOZD Remontne delavnice niso odobrili, ker v gradbenem skladišču trenutno ni na razpolago prostih del in nalog.

Obravnavali so vlogo konference osnovnih organizacij sindikata železarne Jesenice in delavki telefonske centrale odobrili štiri ure izredno plačane odsotnosti za udeležbo na srečanju gledaliških skupin SOZD Slovenske železarne.

Odbor je sklenil, da se objavi prosta dela in naloge delovodja montažnega oddelka Javornik. ZK

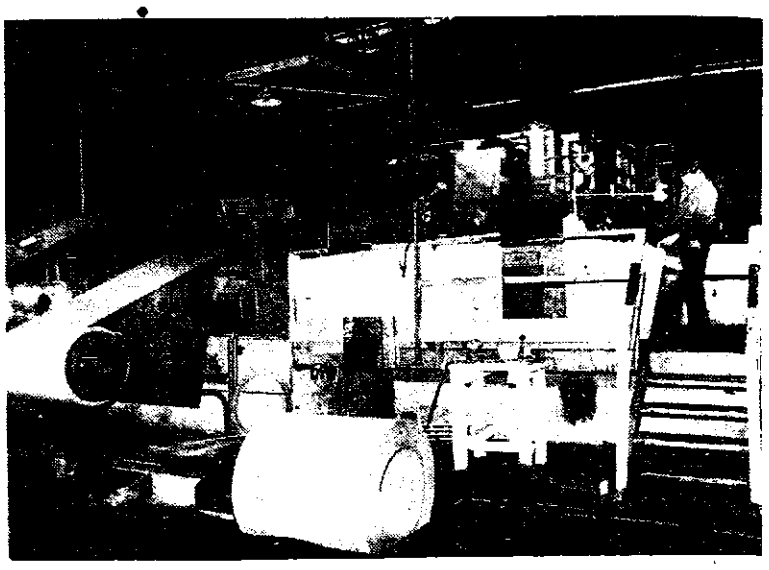

Vstopni del žarilne linije za silicijeva jekla (Foto I. Kučina)

TOZD Žičarna

15. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V četrtek, 7. oktobra, je bila 15. redna seja delavskega sveta TOZD Žičarna. Delegati so ugotovili, da so bili vsi sklepi, razen sklepa št. 7, ki je dolgoročnega značaja, realizirani. Vodja TOZD je v nadaljevanju poročal o izvajanju ukrepov iz sanacijskega programa ter problematiko v zvezi s proizvodnjo v zadnjem tromesečju. Delegati so soglašali s predloženim poročilom, za naslednjo sejo pa so zahtevali o tem pisno poročilo.

Ker na sestankih samoupravnih delovnih skupin ni bilo pripomb na predlog za najem kredita za sovlaganje v RMK Zenica, so se delegati brez pripomb strinjali s pogoji, ki so navedeni v predlogu. Sprejeli so tudi samoupravni sporazum o sovlaganju v Siliko Gostivar.

Na poročilo vodje TOZD o pripravah na naložbo za povečanje proizvodnje VAC žice so delegati sprejeli naslednje sklepe:

— DS se strinja s predloženim investicijskim programom;

— strinja se, da je TOZD Žičarna investitor;

— ugotavlja, da je naložba vključena v plan investicij za leto 1982 in v srednjeročni plan 1981 – 85;

— potrjuje višino sredstev po sedanji vrednosti 80.232.000 din in po eshalirani vrednosti za prvo polletje 97.176.000 din, koristila se bodo lastna sredstva in kredit;

— naroča FRS, da uredi financiranje in sektorju novogradenj, da investicijo realizira.

Delegati so soglašali, da TOZD sodeluje z deležem 900.000 din skupaj z ostalimi potrošniki trde kovine v SOZD SŽ pri sovlaganju v Jugorapid Zagreb za posodobitev proizvodnje orodij iz trde kovine.

Ob zaključku seje je bilo postavljeno delegatsko vprašanje, ali je bil realiziran sklep o prenosu sredstev v višini 30 milij. din iz Beograjske v Ljubljansko banko.

A. S.

TOZD Strojne delavnice

18. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

18. seja odbora za delovna razmerja je bila 15. oktobra, na njej pa so obravnavali pregled sklepov, kadrovsko problematiko in prošnje.

Pri pregledu sklepov so ugotovili, da tovariš Jerovšek še ne opravlja delovnih nalog, za katere je dobil odločbo, ker nima urejenega varstva za otroka. Med nerešenimi sklepi je tudi sklep o ponovnem vrednotenju delovnih nalog, ki jih opravlja tovariš Ferjan.

V okviru kadrovske problematike so obravnavali premestitve osmih sodelavcev na opravljanja novih delovnih nalog. Odbor je tri predloge za premestitve zavrnil z utemeljitvijo, da so predlogi preuranjeni, saj imajo predlagani sodelavci šele po dva meseca delovne dobe. Odbor je obravnaval predlog za podaljšanje veljavnosti odločbe za šest mesecev za dva sodelavca, vendar jo je zavrnil. Menil je namreč, da morata biti sodelavca nagrajena za delo, ki ga opravljata, poleg tega pa imata možnost, da se preusmerita na opravljanje delovnih nalog rezkalca v orodjarni, kjer teh delavcev primanjkuje.

Obravnavali so prošnjo smučarskega kluba Jesenice za sedem dni izredno plačane odsotnosti za Franca Koblarja. Odbor je prošnjo zavrnil, ker je z zakonom določeno količino sedmih dni v letu 1982 že izkoristil.

Ob koncu je odbor sprejel sklep, da naj vodje obratov in oddelkov predloge za napredovanje pripravijo do drugega petka v mesecu, kadrovica pa je člane odbora seznanila z nekaterimi spremembami zakona o delovnih razmerjih.

L. K.

IZLET V BEOGRAD

V petek, 15. oktobra, smo se delavci delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve odpravili na sindikalni izlet v Beograd. Že na Jesenicah se nam je pridružil vodič Generalturista, ki nas je spremljal vso pot. Deževno vreme ni motilo našega razpoloženja.

Z vlakom smo se odpeljali do Ljubljane, kjer smo se namestili v posebnem vagonu s kupeji in nadaljevali vožnjo proti Beogradu. Nekaj časa smo se zabavali ob prijetni glasbi iz kasetofona. Vožnja je bila dolga in v jutranjih urah smo prispeli v Beograd. Pred železniško postajo nas je pričakal avtobus z lokalnim vodičem, ki nas je najprej popeljal na Dedinje v Hišo cvetja. S spoštovanjem smo si v mimohodu ogledali grobnico tovariša Tita in nemo častno stražo gardistov. Ogledali smo si tudi muzej 25. maj, kjer so shranjena darila, ki jih je tovariš Tito prejel, ko je potoval po svetu in darila naših narodov in narodnosti. Tu so shranjene tudi vse štafetne palice, s katerimi so tovarišu Titu naši narodi in narodnosti sporočali najlepše želje ob njegovem rojstnem dnevu.

Po ogledu Hiše cvetja in muzeja smo si v krožni vožnji ogledali Beograd — naše glavno mesto in politično središče. Videli smo njegove kulturne znamenitosti, novi kongresni center Sava, skupščino in tuja veleposlaništva. S palače Beograd — znamenite Beogradžanke — smo si iz 22 nadstropja ogledali panoramo Beograda in njegovo razsežnost.

Po kosilu smo se odpeljali na Kalemegdan in si ogledali muzej težkega orožja in tankov iz druge svetovne vojne. Nato smo se odpeljali na Avalo, kjer stoji spomenik žrtvam iz prve in druge svetovne vojne.

Po večerji v prijetni beograjski restavraciji smo se še nekoliko poveselili in zapeli nekaj pesmi ob spremljavi njihovega tria. Kar nekoliko žalostni smo se poslovili od prijaznih beograjskih gostiteljev in se odpeljali na železniško postajo. Poslovili smo se še od šoferja in beograjskega vodiča ter odšli na vlak, ki nas je odpeljal domov.

T. M.

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

VTISI S KONGRESA ZSMS

Z Zvonetom Kovačičem, delegatom na 11. kongresu ZSMS, sem se pogovarjala o delu komisije, v katero je bil vključen in o njegovih vtisih s kongresa.

»Delal sem v komisiji za družbenoekonomske odnose«, je pričel pogovor Zvone. »V tej komisiji je bilo tudi največ razprav, saj jih je bilo od 210 prijavljenih v naši komisiji kar 59. Za razprave je značilno, da so izhajale iz neposrednih okolij, njihova kvaliteta pa je bila zelo različna. Nekatere razprave so bile zelo konkretne, z nakazanimi problemi in rešitvami, nekateri so razpravljali zelo na splošno, v že znanih frazah, kot so »morali bi«, »treba je«, »trudili se bomo«.

Vsebinsko so se razprave nanašale na probleme, s katerimi se mladi srečujemo. Tako je velik problem zaposlovanje mladih, saj je še vedno zaposlenih veliko upokojencev in honorarnih delavcev, pa tudi nadurnega dela je še precej. V razpravah o možnostih zaposlovanja in o drugih vprašanjih delegati niso govorili na pamet, ampak so imeli podatke podkrepljene s številkami.

Veliko pozornosti so razpravljalci namenili stanovanjskemu vprašanju, saj kar 43 odstotkov mladih, mlajših od 26 let, nima rešenega stanovanjskega vprašanja.

Mladi so razpravljali tudi o problemih kmetovanja. Pri tem so najbolj izpostavili problem, kako pridelati več hrane in zakaj ima kmet v naši družbi še vedno neustrezen položaj. Spregovorili so tudi o odnosu do kmeta, saj je beseda kmet postala za nekatere vsakdanja žaljivka.

Pri razpravah o mladih v združenem delu se je izoblikovalo stališče in bila potrjena misel, da v organizacijah združenega dela še vedno obstaja mezdna miselnost. Tudi mojstrska miselnost je še vedno zelo prisotna, zato mladi strokovnjaki s svojim znanjem ne morejo prodreti. Osnovne organizacije ZSMS so v delovnih organizacijah še vedno potisnjene v stran, ker se mladi ne vključujejo v njihovo delo. Vzrok za to je, ker nismo uspeli spoznati in zadovoljiti vseh njihovih interesov, pa tudi poslovodni delavci mladinske organizacije ne jemljejo dovolj resno.

V razpravah so se delegati dotaknili tudi problemov investicijske politike in vključevanja mladih invalidov v delo ter o težavah mladih iz drugih republik. Študentje visokošolskih organizacij so razpravljali o vlogi in položaju znanosti v naši družbi in pri tem poudarili, da je na tem področju še vedno premalo sodelovanja z delovnimi organizacijami.

Na kongresu so se tudi vprašali, ali so mladinski kongresi sploh potrebni. Mislim, da kongres tak, kot je, ni ustrezna oblika dela. Bolj primerne bi bile tematske konference, ki bi jih sklicevali po potrebi glede na aktualnost določenega problema. Mogoče bi bilo bolj smiselno, če bi vse subjektivne sile imele skupen kongres. Cilji in usmeritve zveze komunistov, zveze sindikatov in zveze mladine so namreč iste, zato naj bi se sestajali na skupnem kongresu v okviru SZDL. Specifične interese posamezne organizacije pa bi reševali na tematskih konferencah.

O Novomeščanih kot organizatorjih in gostiteljih lahko povem vse najlepše. Žal pa ne morem tega reči za republiške mladinske funkcionarje, saj so se preveč držali sami zase. V soboto je bil, na primer, zvečer družabni večer, vendar na njem ni bilo niti enega republiškega funkcionarja, da bi se poveselil z nami. Razlika med vodstvom in ostalimi je bila preveč očitna. Tudi razkorak v kvaliteti razprav je bil prevelik, zato lahko rečem, da sem glede razprav malce razočaran.«

Tako je torej kongres doživljal Zvone, mlad delavec. Teh je bilo na kongresu največ, kar 63 odstotkov, zelo malo pa je bilo učencev in kmetov (8 odstotkov in 1,6 odstotka). Po spolu so prevladovali fantje, saj jih je bilo od 445 delegatov kar dve tretjini. Najstarejši udeleženec je bil star 37 let, najmlajša pa 15 let.

O usmeritvah 11. kongresa ZSMS bomo nekoliko več napisali v prihodnji številki.

Lilijana Kos

IZOBRAŽEVANJE V ZSMS

Konec septembra je OK ZSMS v sodelovanju s klubom samoupravljalcev in delavsko univerzo Viktor Stražišar ponovno organizirala šolo za mlade samoupravljalce. Tovrstna oblika izobraževanja nam je poznana, saj kontinuirano poteka že tretje leto.

Ob tem naj omenimo že znano dejstvo, da pri kadrovanju za razne izobraževalne oblike v večini primerov ostanejo OO ZSMS osamljene in se ostale družbenopolitične organizacije ne vključujejo z morebitnimi predlogi. Koordinacije tukaj ni in tako se mladinskih, sindikalnih in celo partijskih seminarjev in šol udeležujejo vedno isti ljudje, 90 % ostalih pa stoji ob strani. To ni racionalno, saj se posamezniki zaradi preobremenjenosti začnejo odrekati funkcijam in družbenopolitičnim aktivnostim.

Šolo za mlade samoupravljalce je obiskovalo 18 slušateljev, čeprav jih je bilo prijavljenih mnogo več, in sicer okoli 70 iz enajstih OO ZSMS. Le osem slušateljev je obiskovalo šolo vsaj tričetrt časa, ostalih deset pa še to ne. To kaže, da OO ZSMS še niso dojele vloge in pomena družbenopolitičnega izobraževanja, pa tudi sindikati in OO ZK jim pri tem ne znajo ali nočejo pomagati?

Rezultati ankete, ki jo ob vsakem zaključku šole izvede delavska univerza, kažejo, da se mladi zanimajo za razvoj delegatskega sistema in naše družbe na sploh, to zanimanje pa je potrebno nenehno spodbujati in razvijati ter tako vzgajati aktivne samoupravljalce.

N. J.

MLADOST V PESMI, BESEDI IN SPRETNOSTI

Tekmovanje pod geslom »Mladost v pesmi, besedi in spretnosti« je ena izmed oblik sodelovanja med mladino in pripadniki JLA. Razpisujeta ga komanda Ljubljanskega armadnega območja in predsedstvo RK ZSMS Slovenije, vanj pa se vključijo vse OK ZSMS v Sloveniji.

OK ZSMS Jesenice se je letos vključila drugič v to tekmovanje, in sicer bo v tem tekmovanju sodelovalo pet ekip, ki bodo sestavljene iz treh mladincev in treh pripadnikov JLA.

Poleg mladih iz Centra srednjih šol, ŽIC in zdravstvene šole sodelujeta še OO ZSMS Gradis in OO ZSMS TOZD Vzdrževanje iz Železarne.

Letošnje tekmovanje poteka pod geslom SOCIALIZEM IN VOJNA, torej zelo široka, zahtevna, a obenem zelo zanimiva tema. Na to temo bo organizirano kviz tekmovanje, ki ga bo spremljala žirija. Zmagovalna ekipa se uvrsti na regijsko tekmovanje.

Kviz tekmovanje je popestreno s kulturnim programom, v katerem bodo sodelovali mladi iz šol in vojaki.

OK ZSMS Jesenice je imenovala poseben odbor, ki vodi vse priprave na to tekmovanje, ki bo 9. novembra ob 17. uri v prostorih ŽIC. Člani odbora so se že sestali in izvedli vse potrebno, da bo tekmovanje lahko steklo. Žal pa to tekmovanje po Sloveniji poteka vsebinsko zelo neusklajeno, saj je občinskim žirijam prepuščeno oblikovanje vprašanj, ki bodo lahko oblikovana z drugačnimi poudarki kot vprašanja na regijskem in republiškem tekmovanju. OK ZSMS je že lani predlagala, da se oblikujejo enotna vprašanja po vsej Sloveniji, vendar predlog ni bil osvojen. Tudi letos bo te pripombe komisija posredovala na RK ZSMS in upajmo, da se bodo vsaj prihodnje leto upoštevale. Razpis tekmovanja je vsako leto objavljen v tedniku Mladina, ki ga prejme sleherna OO ZSMS v jeseniški občini. Odziv OO ZSMS je majhen, oziroma ga skoraj ni. Ob tem dejstvu se pojavljajo naslednja vprašanja za razmišljanje:

— ali se v ZSMS pojavlja vse preveč tovrstnih tekmovanj, kar pomeni tudi izgubo kvalitete, saj se v množičnosta tekmovanj ta faktor večinoma izgubi;

— ali ni zanimanja mladih za teoretično delo in izpopolnjevanje znanja na raznih področjih družbenega življenja;

— zakaj komiteji za SLO in družbeno samozaščito v TOZD in krajevnih skupnostih ne spodbudijo mladih k takim tekmovanjem, saj gre za našo skupno stvar, oziroma zakaj OO ZSMS ne iščejo njihove podpore . . .

Še in še je razmišljanj in dilem, ki jih bo potrebno razjasniti v razgovoru z mladimi, da bi tako spoznali njihov resnični interes, ki je danes žal včasih tudi zanemarjen.

N. J.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje . . .

Tito

OSNOVE ZDRAVSTVENE ZAŠČITE V SPLOŠNEM LJUDSKEM ODPORU

Pa si oglejmo še formular izkaznice medicinskega in sanitetnega osebja mestnih bolnišnic, ki jim jamči zaščito in nemoteno delo. Dokument je mednarodne veljave ter dvojezičen, torej:

LEGITIMACIJA OSEBJA MESTNIH BOLNIŠNIC
CARTE D'IDENTITE POUR LES MEMBRES DU PERSONNEL DES HOPITAUX CIVILES.

SOCIALISTIČNA FEDERATIVNA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA
REPUBLIQUE FEDERATIVE SOCIALISTE DE YOUGOSLAVIE

OBČINA
COMUNE .....
PRIIMEK
NOM .....
IME
PRENOME .....
ROJSTNI DATUM
DATE DE NAISSANCE .....
POKLIC
PROFESSION .....

NOSILCA TE IZKAZNICE ŠČITI ŽENEVSKA KONVENCIJA O ZAŠČITI CIVILNIH OSEB Z DNE 12. 8. 1949.

LE TITULAIRE DE LA PRESENTE CARTE EST PROTEGE PAR LA CONVENTION DE GENEVE RELATIVE A LA PROTECTION DE PERSONNES CIVILES EN TEMPS DE GUERRE, DU 12 AOÛT 1949

ŠTEV. IN DATUM IZDAJE IZKAZNICE
NUMERO ET DATE DE L'ETABLISSEMENT DE LA CARTE .....

FOTOGRAFIJA
PHOTOGRAPHIE

SUHI ŽIG
TIMBRE SEC

PODPIS IMETNIKA
SIGNATURE DE PORTEUR .....

ŽIG OBČINE IN PODPIS POOBLAŠČENE OSEBE
TIMBRE DE COMUNE ET SIGNATURE DE LA PERSONNE

AUTORISE .....

VIŠINA
TAILE .....

BARVA OČI
YEUX

BARVA LAS
CHECEUX

POSEBNI ZNAKI
AUTRES ELEMENTS EVENTUELS D'IDENTIFICATION .....

SPREMEMBA DELOVNEGA MESTA
CHANGEMENT DE POSTE .....

VOJNI PREDPISI ZA DELO ZDRAVSTVENE SLUŽBE V IZJEMNIH PRIMERIH (V VOJNI)

V izjemnih primerih zdravstvena služba najprej opravlja naslednje prednostne naloge:

— zatiranje in širjenje infekcijskih (nalezljivih obolenj), ki so posledica neurejenih življenjskih pogojev v vojni,

— nudi pomoč civilnemu prebivalstvu, pripadnikom TO in CZ ter pripadnikom redne JLA na svojem teritoriju delovanja,

— zdravstvene ustanove (mestne bolnišnice) sodelujejo s sanitetno službo oboroženih sil JLA pri nudenju pomoči in zdravljenju,

— varnostno službo in zaščito mestnih bolnišnic s statusom predpisuje organ občine,

— usluge in plačilo za občane, ki niso socialno zavarovani, se financira po predpisih, ki veljajo v vojnih razmerah,

— zdravstvene ustanove (bolnišnice) se oskrbujejo s sanitetnim materialom ter zdravili po predpisih, ki veljajo v času vojne,

— republike in pokrajini razdelijo sanitetni material iz svojih rezerv posameznim bolnišnicam in zdravstvenim ustanovam,

— zdravstveno zaščito nudijo stalne in občasne bolnišnice,

— po potrebi občinski organi organizirajo občasne bolnišnice, ki pa morajo imeti zadovoljivo kadrovsko strukturo,

— zdravstvene ustanove (bolnišnice) so organizirane tako, da imajo strokovno ekipo za delo na terenu,

Nadaljevanje

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČ

JAPONSKE ŽELEZARNE IN IZKORIŠČANJE ODPADKOV

Železarska industrija je velik porabnik surovin in energije. Dve do tri tone surovin: železove rude, koksa, jeklenega odpadka in drugih surovin ter pomožnega materiala je potrebno za izdelavo ene tone železarskih izdelkov. Potrebne so tudi velike količine energije in vode. Japonska železarska industrija porabi okoli 15 % celotne porabljene energije te dežele.

Z izjemo vode je japonska železarska industrija skoraj v celoti navezana na dobavo surovin in energije iz prekomorskih dežel. Kako je potem mogoče, da je lahko dosegla svojo visoko tehnološko in proizvodno raven, ki je med prvimi na svetu? Precejšen delež ima razvoj tehnologije za zmanjšanje porabe surovin. Pomembno vlogo ima tudi ponovna uporaba odpadnih materialov in energije.

V gospodarskem letu 1980 (1. april 1980—31. marec 1981) je japonska železarska industrija porabila količino energije, ki ustreza ekvivalentu okoli 79 milijonov ton premoga. To je bilo za 16 % manj kot v rekordnem gospodarskem letu 1973, ko je ta poraba dosegla 94,08 milijonov ton. Seveda je na zmanjšanje porbe energije vplivala tako nižja proizvodnja kakor varčevalni ukrepi. Toda specifična poraba energije na tono izdelanega jekla se je v tem obdobju zmanjšala za 12 %, kar je posledica uspešno izvedenih ukrepov na tem področju.

Približno 40 % vse energije, ki jo porabi železarska proizvodnja, odhaja iz posameznih procesov kot odpadna energija. V preteklosti so jo izpuščali v okolje in je bila zato izgubljna. Danes, če izvzamemo tisti del toplote, ki izžareva skozi dna, stene in oboke peči, največji del odpadne energije izkoristijo, in sicer v obliki plinov, vodne pare ali električne energije.

Na področju proizvodnje koksa so dosegli v japonskih železarnah pomemben uspeh pri njegovem gašenju in na ta način pridobljeno paro uporabljajo za pridobivanje električne energije. Bistvo tega postopka je, da uporabljajo namesto vode za gašenje inertni plin, ki omogoča učinkovito izkoriščanje razpoložljive toplote razbeljenega koksa.

Tudi občutno toploto pri procesu koksanja nastalega koksarniškega plina izkoriščajo za predgrevanje in v podobne namene.

Odpadno toploto, ki nastane pri sintranju, uporabljajo za pridobivanje pare, medtem ko izkoriščajo pritisk plina na žrelu največjih plavžev za pridobivanje električne energije.

Pri izdelavi jekla so na Japonskem razvili postopek za izkoriščanje dimnih plinov, ki nastanejo pri obratovanju kisikovih konvertorjev. Ta postopek danes že precej uporabljajo tako v japonskih kakor tudi v drugih železarnah po svetu. Precejšno toploto tega plina uporabljajo za pridobivanje vodne pare, pa tudi plin kot gorivo uporabljajo v različne namene. Tudi toploto vroče jeklarske in plavžarske žlindre so že pričeli koristno uporabljati.

Na področju valjanja pripomore k manjši porabi energije direktno valjanje, čim bolj vroče zakladanje v ogrevne peči, kontinuirna toplotna obdelava in še nekatere druge izboljšave pri obratovanju.

Mnogo naporov so vložile japonske železarne tudi v zbiranje jeklenega odpadka na odvalih, v ponovno uporabo prašnatih materialov, ki nastanejo pri čiščenju dimnih plinov raznih železarskih naprav in v predelavodrugih odpadkov, ki nastanejo med delovnim procesom. Prašne materiale sintrajo v kroglice s premerom 10 mm in jih potem v rotacijskih pečeh reducirajo v pelete ter uporabijo kot del vsipa v plavžih. Ti peleti imajo visoko vsebnost železa ter omogočajo večjo proizvodnjo grodlja ob istočasnem znižanju porabe koksa.

Pomemben del proizvodnega procesa v železarnah je tudi priprava in ponovna uporaba odpadne vode. Velika poraba toplote pri posameznih proizvodnih postopkih v integralni železarni zahteva tudi zelo velike količine hladilne vode. Zaradi predpisov o zaščiti okolja mora biti tudi tisti del hladilne vode, ki zapušča železarno, ustrezno očiščen in nadzorovan. Zaradi učinkovitega izkoriščanja razpoložljive vode in zaščite pred onesnaženjem so japonske železarne opremljene z zaprtim sistemom uporabe vode. Takšen sistem obstaja iz naprav za čiščenje in ponovno uporabo odpadne vode iz čistilcev plina in podobnih naprav, kakor tudi hladilne vode. Odpadne vode koksarn, odpadna olja, emulzije iz obratov hladne predelave in drugi odpadki v tekočem stanju, ki jih je mogoče ponovno uporabiti, so pred odlaganjem na odvale ustrezno obdelani.

Žlindra je do nedavnega veljala za stranski izdelek pri izdelavi grodlja in jekla. Leta 1980 so japonske železarne izdelale okoli 27 milijonov ton plavžarske in 14 milijonov ton jeklarske žlindre. To po teži ustreza 30 % izdelanega grodlja in 14 % jekla.

Danes koristno uporabijo celotno količino pridobljene plavžarske žlindre za izdelavo cementa, izolacijskih materialov, za gradnjo cest in podobno. V preteklih letih so zradi kompleksne sestave uporabili samo 40 % žlindre, ki je nastala v proizvodnem postopku v kisikovih konvertorjih. V glavnem so jo uporabili kot nasipni material in za gradnjo cest. Danes so že razvili postopek, ki omogoča izkoriščanje železa iz te žlindre in od stranjevanje fosforja ter še nekaterih drugih elementov. Na ta način bo mogoče najti nove možnosti za uporabo žlindre.

Japonska železarska industrija ima svojevrsten rekord na področju razvijanja novih postopkov za izkoriščanje odpadnih materialov in energije. Ker je skupna poraba tako materialov kot energije zelo velika, nadaljuje z raziskavami in razvijanjem novih tehnologij, kar naj bi še nadalje znižalo porabo surovin, pomožnega materiala in energije na tono izdelanega jekla.

PROIZVODNI STROŠKI V DEVETIH MESECIH

(Nadaljevanje s 1. strani)

ga vložka. Nižje cene nabavljenega vložka v osmih temeljnih organizacijah so stroške znižale za 341,6 milijonov dinarjev. Z uporabo tujega vložka so temeljne organizacije imele dodatne stroške za 124,7 milijona dinarjev.

Planiranega izplena niso presegle le štiri temeljne organizacije: Jeklarna, Valjarna bluming-štekel, Elektrode in Žebljarna. Zaradi nedoseganja planiranega izplena v Valjarni bluming-štekel so bili stroški vložka na nivoju Železarne višji za 29,2 milijona dinarjev.

Stroški pri predelavi so bili višji za 27,6 milijona dinarjev predvsem zaradi nedoseganja planirane količine proizvodnje, saj so le tri temeljne organizacije (Plavž, Hladna valjarna Jesenice, Elektrode) presegle tri četrtine letnega plana. Na preseganje planiranih stroškov predelave vplivajo tudi visoki kalkulativni odpisi remontov v TO Jeklarna.

Ob tako visokem znižanju planiranih stroškov se moramo zavedati, da so bile v nekaterih primerih pri planiranju potroškov vkalkulirane tudi precejšnje rezerve.

V devetih mesecih 1982 so načrtovane stroške presegle le temeljne organizacije: Valjarna bluming-štekel, Vratni podboji in Transport.

V temeljni organizaciji **PLAVŽ** so v devetih mesecih letošnjega leta planirane stroške zmanjšali za 65,5 milijona dinarjev.

Stroški vložka so bili nižji od načrtovanih za 65,4 milijona dinarjev. Zaradi manjše porabe rude za 223 kg/t so stroške znižali za 45,8 milijona dinarjev. Z manjšo porabo uvožene rude pa so stroške vložka znižali še za 3,4 milijona dinarjev. Poraba koksa v aglomeraciji je bila višja za 2 kg/t, kar je stroške zvišalo za 1,6 milijona dinarjev. Z višjimi dobropisi in s spremembo asortimenta proizvodnje so stoške znižali za 5,2 milijona dinarjev.

Stroški predelave so bili višji za 5,1 milijona dinarjev zaradi visokih stroškov rezervnih delov.

V temeljni organizaciji **JEKLARNA** so dejanski stroški v devetih mesecih nižji za 25,2 milijona dinarjev glede na načrtovane.

V SM jeklarni so stroške znižali za 15,8 milijona dinarjev. Manj, kot so predvidevali, so porabili kovinskih dodatkov ter več starega železa namesto surovega in tako znižali stroške vložka za 122,5 milijona dinarjev. Izplen je bil nižji za pol odstotne točke in je stroške zvišal za 7,4 milijona dinarjev. Obremenitve s strani valjarn so bile v višini 64,3 milijona dinarjev. V skupnem so bili stroški vložka nižji za 50,8 milijona dinarjev. Predelavni stroški so bili višji za 51,7 milijona dinarjev. Višji od predvidenih so bili kalkulativni odpisi remontov, in sicer za 21 milijonov dinarjev, višji so bili stroški pomožnega materiala (poraba ni odstopala od normativov) za 17,7 milijona dinarjev, za 9,2 milijona dinarjev so bili višji od predvidenih stroškov za osebne dohodke ter ostali predelavni stroški. Boljši asortiment proizvodnje je stroške znižal za 16,7 milijona dinarjev.

V elektro-jeklarni so planirane stroške presegli za 52,5 milijona dinarjev. Stroški vložka so bili nižji od predvidenih za 309,6 milijona dinarjev. Manjša poraba kovinskih dodatkov, poraba legiranih odpadkov namesto legur ter večja poraba starega železa in kokilne zlomnine namesto surovega železa so stroške znižale za 340,8 milijona dinarjev. Doseženi izplen je bil nižji za 0,32 odstotne točke in je stroške zvišal za 3 milijone dinarjev. Interne reklamacije so bile v višini 28,2 milijona dinarjev. Zaradi manj odlitih nerjavnih jekel je bila vrednost proizvodnje nižja za 273,6 milijona dinarjev.

Stroški pri predelavi so bili višji za 88,5 milijona dinarjev. Največje zvišanje je povzročila večja poraba zemeljskega plina za 6,63 Nm^3/t in to za 23,7 milijona dinarjev, večja poraba elektrod je stroške predelave zvišala še za 22,1 milijona dinarjev. Precej višji so bili tudi kalkulativni odpisi remontov, stroški vzdrževanja in fiksni stroški zaradi nelosežene planirane proizvodnje.

Na kontilivu so bili stroški nižji za 48,8 milijona dinarjev in to predvsem zaradi nižje porabe pomožnih materialov in nižjih stroškov vzdrževanja.

Tudi v PTO oddelku so bili dejanski stroški nižji od planiranih za 12,6 milijonov dinarjev. Izkopali so 5.790 ton starega železa.

V oddelku kamnoloma so bili stroški nižji za 0,4 milijona dinarjev.

V temeljni organizaciji **LIVARNA** so planirane stroške zmanjšali za 2,3 milijona dinarjev. Stroški vložka so bili nižji za 10,3 milijona dinarjev zaradi boljšega izplena in spremembe asortimenta vložka v jeklolivarni. Predelavni stroški so bili višji za 5 milijonov dinarjev. Vrednost proizvodnje v jeklolivarni je bila nižja za 4,2 milijona dinarjev, v kovinolivarni pa je bila večja za 1,2 milijona dinarjev.

Temeljna organizacija **VALJARNA BLUMING ŠTEKEL** je planirane stroške presegla za 84,4 milijona dinarjev, od tega pri vložnem materialu za 70 milijonov dinarjev in 14,4 milijona dinarjev pri predelavi.

Slabši izplen tako na blumingu kot na steklu ter prekvalifikacije so stroške zvišali za 97,5 milijona dinarjev. Zvišanje v višini 20,8 milijona dinarjev je nastalo zaradi nižje doseženih dobropisov za odpadek in dvakratnega valjanja domačih slabov. Obremenitve s strani temeljnih organizacij v proizvodni verigi so bile v višini 65,2 milijona dinarjev. Na TOZD Jeklarna in raziskovalni oddelek pa so se razbremenili za 80,6 milijona dinarjev. Nižje cene tujega vložka so stroške znižale za 5 milijonov dinarjev, po drugi strani pa so imeli za 5,1 milijona dinarjev višje stroške predelave. S prodajo pločevine III. a kvalitete so stroške vložka znižali za 27,9 milijona dinarjev.

Stroški pri predelavi so bili višji od načrtovanih za 14,4 milijona dinarjev zaradi nedoseganja planirane proizvodnje in višjih stroškov materiala za popravila in vzdrževanje, energije in slabšega asortimenta proizvodnje.

Temeljna organizacija **VALJARNA ŽICE IN PROFILOV** je prvih devet mesecev letošnjega leta zaključila z 10 milijoni dinarjev nižjimi stroški od načrtovanih.

S preseganjem planiranega izplena za eno odstotno točko ter s preklasifikacijami so stroške vložka znižali za 16,6 milijona dinarjev. Na TOZD Jeklarna in na raziskovalni oddelek so se razbremenili za 1,7 milijona dinarjev. Povišanje za 11,8 milijona dinarjev je nastalo zaradi višjih cen gredic iz kontiliva. Nižje doseženi dobropisi pri proizvodnji in reklamacija TOZD Žičarna so stroške vložka zvišali za 6,8 milijona dinarjev. Končni učinek stroškov vložka je zvišanje za 0,3 milijona dinarjev.

Stroški pri predelavi so bili nižji za 10,3 milijona dinarjev predvsem zaradi nižjih stroškov materiala na delovni nalog, orodja, energije ter stroškov storitvenih temeljnih organizacij.

V temeljni organizaciji **VALJARNA DEBELE PLOČEVINE** so v devetih mesecih načrtovane stroške znižali za 27,3 milijona dinarjev. Stroški vložka so bili nižji za 42,5 milijona dinarjev, stroški pri predelavi pa so bili višji za 13,5 milijona dinarjev.

Preseganje planiranega izplena in spremembe v zalogah nedovršene proizvodnje so stroške vložka znižale za 13,7 milijona dinarjev. Znižanje za 28,8 milijona dinarjev je zaradi nižje cene nabavljenega vložka. Pri proizvodnji s tujim vložkom je temeljna organizacija imela dodatne stroške predelave v višini 13 milijonov dinarjev. Zaradi nelikvidiranih škarij za rezanje pločevine so imeli neplanirane stroške v višini 1,7 milijona dinarjev.

Stroški pri predelavi so bili višji za 13,5 milijona dinarjev zaradi nedoseganja planirane proizvodnje.

Temeljna organizacija **HLADNA VALJARNA BELA** je v devetih mesecih planirane stroške znižala za 180,2 milijona dinarjev.

Z razbremenitvijo na TOZD Valjarna bluming-štekel in z nedoseganjem planiranega asortimenta vložka so bili stroški vložka nižji za 89 milijonov dinarjev. Planirani izplen so presegli za 2,8 odstotne točke in tako stroške znižali za 42,3 milijona dinarjev. Znižanje za 124,9 milijona dinarjev je zaradi nižjih cen nabavljenega vložka. Pri predelavi tujega vložka je temeljna organizacija imela za 26,6 milijona dinarjev višje stroške. Končni učinek stroškov vložka je znižanje za 256,2 milijona dinarjev.

Predelavni stroški so bili višji za 76 milijonov dinarjev glede na predvidene, predvsem zaradi nedoseganja planirane proizvodnje.

Za 140 milijonov dinarjev nižje stroške od načrtovanih je imela tudi temeljna organizacija **HLADNA VALJARNA JESENICE.**

Stroški pri predelavi so bili nižji za 4,7 milijona dinarjev zaradi manjše porabe. V skupnem so bili stroški vložka nižji za 135,3 milijona dinarjev. Zaradi internih reklamacij in sprememb v zalogah nedovršene proizvodnje so bili stroški vložka nižji za 3,5 milijona dinarjev. Dejanski izplen je bil višji za 0,7 odstotne točke in je stroške znižal za 3,3 milijona dinarjev. Temeljna organizacija je imela za 128,5 milijona dinarjev nižje stroške zaradi nižje cene nabavljenih toplo valjanih trakov. Storilnost pri proizvodnji s tujim vložkom je bila manjša in je temeljna organizacija imela za 62,9 milijona dinarjev dodatnih stroškov.

Temeljna organizacija **ŽIČARNA** je imela za 25,4 milijona dinarjev nižje stroške odplaniranih. Zaradi večje porabe domačega vložka in spremembe asortimenta vložka so planirane stroške zvišali za 13,2 milijona dinarjev. S preseganjem planiranega izplena za 0,9 odstotka točk so bili stroški nižji za 10,7 milijona dinarjev. Nižje cene nabavljenega vložka so stroške znižale za 26,1 milijona dinarjev. Nižja storilnost pri proizvodnji s tujim vložkom je povzročila dodatne stroške v višini 17,1 milijona dinarjev.

Stroški pri predelavi so bili nižji za 1,8 milijona dinarjev zaradi manjše porabe.

V temeljni organizaciji **PROFILARNA** so v devetih mesecih imeli za 12,5 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih.

Z boljšim izplenom od planiranega so stroške vložka znižali za 1,6 milijona dinarjev. Znižanje za 4,9 milijona dinarjev je zaradi nižjih cen nabavljenega vložka. Na druge temeljne organizacije so se razbremenili za 1,8 milijona dinarjev. Končni učinek stroškov vložka je znižanje za 8,3 milijona dinarjev. Tudi predelavni stroški so bili nižji od planiranih za 4,2 milijona dinarjev zaradi manjše porabe.

Temeljna organizacija **VRATNI PODBOJI** je v tem obdobju planirane stroške presegla za 7,4 milijona dinarjev.

Z boljšim izplenom za 3,8 odstotne točke ter s priznanimi reklamacijami so stroške vložka znižali za 2 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili višji za 9,4 milijona dinarjev predvsem zaradi nedoseganja planirane proizvodnje.

V prvih devetih mesecih letošnjega leta je temeljna organizacija **JEKLOVLEK** imela za 10,8 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Višje cene nabavljenega vložka, preklasifikacije iz boljše kvalitete v slabšo ter spremembe v zalogah nedovršene proizvodnje so stroške zvišali za 3,4 milijona dinarjev. S preseganjem planiranega izplena za 0,9 odstotne točke so stroške vložka znižali za 4,5 milijona dinarjev, tako da so bili stroški vložka po devetih mesecih za 1,1 milijona dinarjev nižji od predvidenih.

Stroški pri predelavi so bili nižji za 9,7 milijona dinarjev zaradi visokih dobropisov ter manjše porabe.

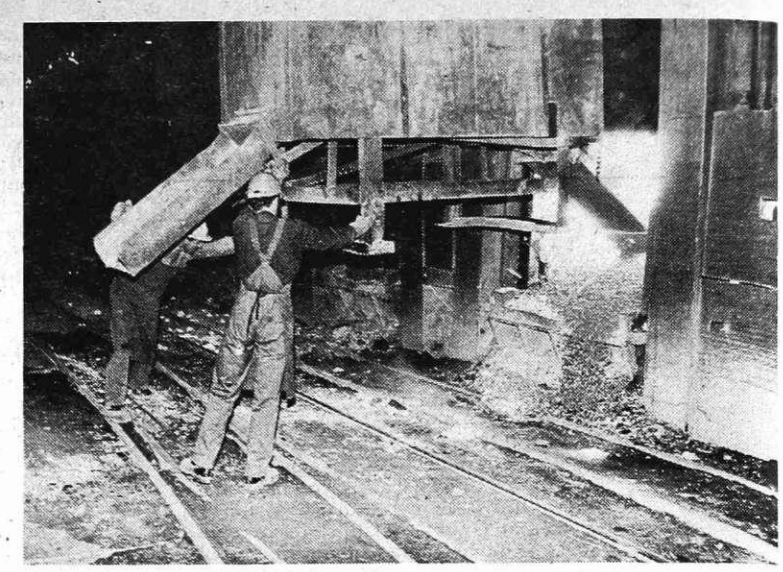

Zakladanje SM peči (Foto S. Kokalj)

Temeljna organizacija **ELEKTRODE** izkazuje znižanje planiranih stroškov za 11,3 milijona dinarjev.

Zvišanje za 3 milijona dinarjev je zaradi nedoseganja planiranga izplena. Nižja cena kupljene Emone je stroške znižala za 13,6 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili nižji za 0,7 milijona dinarjev zaradi manjše porabe.

V temeljni organizaciji **ŽEBLJARNA** so imeli v devetih mesecih za 18 milijona dinarjev znižanja planiranih stroškov. Nižji so bili tako stroški predelave kot stroški vložka.

Nedoseganje planiranega izplena je stroške vložka zvišalo za 0,7 milijona dinarjev. Nižje cene nabavljene žice so stroške znižale za 10,9 milijona dinarjev, večja poraba valjane žice pa za 6,1 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili nižji za 1,7 milijona dinarjev zaradi manjše porabe.

Po devetih mesecih izkazuje temeljna organizacija **STROJNE DELAVNICE** znižanje stroškov za 1,4 milijona dinarjev predvsem zaradi manjše porabe in visokih dobropisov za odpadek.

Tudi temeljna organizacija **REMONTNE DELAVNICE** izkazuje znižanje stroškov za 4,1 milijona dinarjev predvsem zaradi preseganja plana izdelavnih ur ter zbiranja in prodaje starega železa in odpadnih barvnih kovin.

V temeljni organizaciji **VZDRŽEVANJE** so planirane stroške znižali za 1,1 milijona dinarjev predvsem zaradi preseganja plana izdelavnih ur.

Temeljna organizacija **ENERGETIKA** je devetmesečje letošnjega leta zaključila z 98 milijoni dinarjev znižanja planiranih stroškov. Največje znižanje stroškov odpade na manjšo porabo mazuta in zemeljskega plina, ker novi kotel na Beli še ne obratuje, manjše porabe mazuta pri pridobivanju tople vode ter manjših stroškov materiala na delovni nalog in materiala za popravilo in vzdrževanje.

V temeljni organizaciji **TRANSPORT** so planirane stroške presegli za 0,7 milijona dinarjev predvsem zaradi višjih stroškov pri popravilih lokomotiv, livnih voz in vzdrževanju tirnih naprav.

V vseh treh delovnih skupnostih so bili nastali stroški nižji od planiranih.

ZVIŠANJE – ZNIŽANJE STROŠKOV V SEPTEMBRU IN DEVETIH MESECIH 1982

TOZD	september	jan.–september	poprečno
Plavž	– 13.220.177	– 65.505.865	– 7.278.429
Jeklarna	51.527.324	– 25.157.488	– 2.795.276
Livarna	– 715.227	– 2.342.776	– 260.308
Valj. blum. štekel	24.252.793	84.453.435	9.383.715
Valj. žice in prof.	2.943.554	– 10.006.406	– 1.111.823
Valj. deb. pločev.	– 7.340.499	– 27.322.186	– 3.035.798
Hlad. valj. Bela	– 28.211.203	– 180.180.046	– 20.020.005
Hlad. valj. Jes.	– 9.969.042	– 140.043.857	– 15.560.429
Žičarna	– 4.470.345	– 25.405.902	– 2.822.878
Profilarna	– 2.158.989	– 12.517.416	– 1.390.824
Vratni podboji	– 749.060	7.417.037	824.115
Jeklovlek	– 256.156	– 10.782.125	– 1.198.014
Elektrode	– 78.673	– 11.358.332	– 1.262.037
Žebljarna	– 2.496.976	– 18.034.300	– 2.003.811
Strojne delav.	– 365.450	– 1.478.382	– 164.265
Remontne del.	– 247.462	– 4.074.336	– 452.704
Vzdrževanje	– 274.884	– 1.120.802	– 124.534
Energetika	– 10.684.511	– 97.969.605	– 10.885.511
Transport	– 463.685	731.971	81.330
Železarna skupaj	– 2.978.668	– 540.697.381	– 60.077.486

DISCIPLINSKI UKREPI BREZ PRAVEGA UČINKA

Skupna disciplinska komisija temeljnih organizacij in delovnih skupnostih Železarne je v obdobju od 1. januarja do 30. septembra 1982 obravnavala 578 od 644 zahtevkov za uvedbo in vodenje disciplinskega postopka. V vseh primerih kršitve delovne dolžnosti so zahtevek vložili vodje temeljnih organizacij oziroma sektorjev.

Največ zahtevkov je skupna disciplinska komisija prejela iz TOZD Jeklarna (111) in TOZD Valjarna bluming-štekel (101), najmanj pa iz TOZD Vratni podboji (2).

Med najpogostejšimi kršitvami delovne obveznosti so neopravičeni izostanki z dela (teh je kar 428), zamujanje in predčasno odhajanje z dela (62 primerov) in neizpolnjevanje ali malomarno in nevestno opravljanje delovnih in drugih obveznosti (61 primerov), 56 delavcev pa je storilo več navedenih kršitev delovne obveznosti.

Za kršitve delovnih dolžnosti je skupna disciplinska komisija v 181 primerih izrekla ukrep prenehanja delovnega razmerja, v 90 primerih javni opomin, v 45 primerih pa prenehanje delovnega razmerja pogojno za dvanajst mesecev. V tridesetih primerih je preklicala pogojno odložen ukrep prenehanja delovnega razmerja. Tako je od 468 izrečenih ukrepov 211 delavcem izrekla ukrep prenehanja delovnega razmerja, kar predstavlja 45 odstotkov vseh izrečenih ukrepov.

Najbolj pogostni neopravičeni izostanki z dela so v TOZD Valjarna bluming-štekel (84 primerov), TOZD Jeklarna (65 primerov) in TOZD Valjarna žice in profilov (53 primerov). Na dnu lestvice neopravičenih izostankov z dela je TOZD Remontne delavnice (20 primerov).

V primerjavi z enakim obdobjem v letu 1981 se je število vloženih zahtevkov povečalo za 55 ali 9 odstotkov, obravnavanih pa je bilo 25 primerov več (5 %). Tudi izrečenih ukrepov je bilo več – 15 ali 3 odstotke.

V teh težkih gospodarskih razmerah nekateri zagovarjajo politiko trde roke. Eden od ukrepov take politike naj bi bili tudi ostrejši disciplinski ukrepi, ki naj bi prispevali k boljši delovni disciplini. Vendar pa je iz devetmesečnega poročila o delu skupne disciplinske komisije razvidno, da je obravnavanih primerov kršitve delovnih dolžnosti vedno več in da so tudi ukrepi ostrejši, vendar nimajo pravega učinka.

Zato bi morali bolj razmišljati o povečanju delovne discipline z boljšo organizacijo dela, z doslednim uvajanjem nagrajevanja po delu in z bolj toplimi medčloveškimi odnosi. Pri tem pa so vodje TOZD in sektorjev prvi, ki morajo s svojim zgledom drugim pokazati, kako je treba delati.

Lilijana Kos

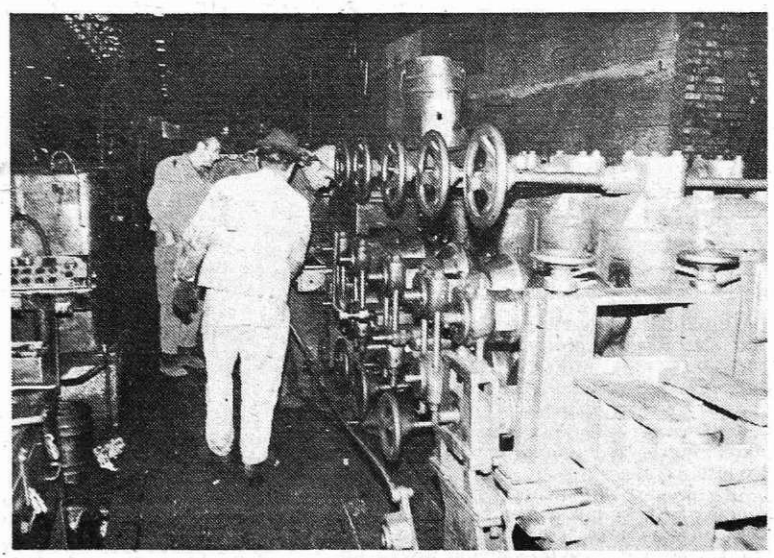

V profilarni na Javorniku (Foto S. Kokalj)

PREGLED SESTANKOV SAMOUPRAVNIH DELOVNIH SKUPIN

Samoupravne delovne skupine so na dnevni red sestankov, katerih zapisnike smo prejeli minuli teden, uvrstile predvsem zadeve, ki spadajo v program samoupravnih aktivnosti v oktobru (predlog sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o združevanju v Ljubljansko banko — Temeljno banko Gorenjske Kranj, predlog samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za področje izobraževanja in članstvo v društvu za neporušne preiskave, predlog samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za razširitev in dopolnitev proizvodnje pomožnih livarskih in metalurških sredstev v EXOTERM Kranj), nekatere pa še tudi zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti v septembru (samoupravni sporazum o sovlaganju v Siliko Gostivar, predlog o najetju kredita za sovlaganje v RMK Zenica) in drugo. V današnjem pregledu bomo kot običajno povzeli le tista stališča, vprašanja in zahteve delavcev, ki se nanašajo na ožjo obratno problematiko.

Pred tem pa si oglejmo še nekaj statističnih podatkov, kako je z izvajanjem programov samoupravnih aktivnosti po temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih.

Samoupravni sporazum o združevanju sredstev (obveznice) za izgradnjo doma na Kredarici so obravnavale vse temeljne organizacije. Štiri temeljne organizacije so bile proti združevanju sredstev, pripombe na združevanje sredstev je imelo šest TOZD, samo sedem od dvajsetih delavskih svetov temeljnih organizacij pa v sklepu navaja podatek o izidu glasovanja na zborih delavcev.

Spremembe srednjeročnih planskih aktov so obravnavale vse TOZD in delovne skupnosti (za TOZD Monter Dravograd nimamo podatkov), proti predlaganim spremembam je bila ena TOZD, s pripombami pa jih je potrdilo devet TOZD in dve delovni skupnosti. Izid glasovanja na zborih delavcev ugotavlja le sedem delavskih svetov.

Sporazum o ustanovitvi kulturne skupnosti SRS po naših podatkih še vedno nista obravnavala TOZD Monter in delovna skupnost za ekonomiko, TKR in novogradnje. Proti so glasovali delavci v TOZD Valjarna debele pločevine, poleg njih pa so imeli pripombe še v dveh TOZD. Izid glasovanja na zborih delavcev ugotavlja le šest delavskih svetov.

Sporazum o ustanovitvi občinske stanovanjske skupnosti še nista obravnavali delovna skupnost za komercialne in finančne zadeve ter delovna skupnost za ekonomiko, TKR in novogradnje, proti so glasovali delavci v TOZD Valjarna debele pločevine, pripombo so imeli v Jeklarni. Podatke o izidu glasovanja ugotavlja le šest delavskih svetov.

Pravilnik o ugotavljanju z delom pridobljenih delovnih zmožnosti še niso obravnavali delavski sveti v TOZD Monter ter v delovni skupnosti za komercialne in finančne zadeve ter v delovni skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje, s pripombami je bil sprejet v desetih TOZD in eni delovni skupnosti. Izid glasovanja ugotavlja le šest delavskih svetov.

Predlog sprememb sporazuma posebne raziskovalne skupnosti po naši evidenci še ni obravnaval delavski svet TOZD Monter in delavski svet delovne skupnosti za ekonomiko, TKR in NG. Proti so bili v TOZD Livarna, Valjarna žice, Vratni podboji in Strojne delavnice, razen tega pa sta imela dva delavska sveta tudi pripombe k sporazumu. Izid glasovanja ugotavlja le sedem delavskih svetov.

Sporazum o organizirani prehrani med delom so obravnavali vsi delavski sveti, razen v delovni skupnosti za ekonomiko, TKR in NG, kjer so obravnavo preložili (s pripombo). S pripombo je bil sprejet v TOZD Remontne delavnice, kjer tudi edini ugotavljajo izid glasovanja.

K metodologiji planiranja v SOZD SŽ in Železarni je imelo pripombe šest delavskih svetov, obravnavali pa je še niso (po naši evidenci) v TOZD Monter in Strojne delavnice.

Samoupravni sporazum o združevanju sredstev za pospeševanje izvoza še ni obravnaval delavski svet v delovni skupnosti za komercialne in finančne zadeve. Pripombe so imeli delavski sveti štirih TOZD. Izid glasovanja na zborih delavcev ugotavlja le osem delavskih svetov.

Samoupravni sporazum o ustanovitvi skupnosti za medsebojno plansko in poslovno sodelovanje pri graditvi stanovanj in drugih objektov je bil dan v obravnavo le v TOZD Vratni podboji, Žebljarna, Valjarna žice in Monter Dravograd. V TOZD Vratni podboji so sporazum zavrnili s pripombo. V Žebljarni ga delavski svet še ni obravnaval. Izid glasovanja ugotavlja le delavski svet TOZD Valjarna žice.

Predlog o najetju kredita za sovlaganje v RMK Zenica še ni obravnavalo deset temeljnih organizacij, v TOZD Družbena prehrana pa so ga zavrnili. Pripombe v zvezi s sporazumom so bile izrečene na štirih sejah delavskih svetov. Izid glasovanja na zborih delavcev so ugotavljali štirje delavski sveti.

Sporazum o sovlaganju v Siliko Gostivar naj bi sicer sprejemala (in ga tudi je) le TOZD Jeklarna, vendar pa so ga poleg nje obravnavali tudi v drugih temeljnih organizacijah. Doslej po naši evidenci še ni bil obravnavan na delavskih svetih devetih TOZD, pripombe so imeli štirje delavski sveti. Izid glasovanja pa ugotavlja le pet delavskih svetov od teh, ki so sporazum obravnavali.

Pobude družbenega pravobranilca samoupravljanja za spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med temeljnimi organizacijami in delovnimi skupnostmi doslej še niso obravnavali delavski sveti v sedmih temeljnih organizacijah in dveh delovnih skupnostih.

Vidimo, da se kot celota (Železarna) ne moremo ravno pohvaliti s posebno disciplino pri izvajanju samoupravnih aktivnosti in čas bi bil, da bi se tudi s tem vprašanjem kdaj »pozabavala« konferenca osnovnih organizacij sindikata.

Sedaj pa se vrnimo k pregledu sestankov samoupravnih delovnih skupin.

SDS **plavž 2 (TOZD PLAVŽ)** je obravnavala dve zadevi iz programa samoupravnih aktivnosti za oktober.

SDS **livna jama 4, predelava talilniških odpadkov** ter **ponvično gospodarstvo 1 (TOZD JEKLARNA)** so obravnavale vse tri zadeve iz programa za oktober.

Iz **TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL** smo prejeli zapisnike SDS **vodstvo TOZD, bluming 2, adjustaža bluming 2 ter adjustaža štekel 1** in **3.** Seznanile so se z ocenami delovnega prispevka. SDS bluming 2 pa je obravnavala tudi dve zadevi iz programa za oktober.

Iz **TOZD JEKLOVLEK** smo prejeli zapisnike SDS **hladna predelava 1, 2** in **3** ter **brusilnica 2** in **3.** Na dnevnem redu so imele (večinoma) poleg nekaterih zadev iz programa samoupravnih aktivnosti tudi program sanacijskih ukrepov. SDS hladna predelava 2 v zvezi s sanacijskim programom med drugim meni, da sedanje razmere zahtevajo odgovorno ravnanje in aktivno sodelovanje slehernega člana kolektiva. »Zato SDS predlaga, da se mora oceniti uresničevanje programa«. SDS hladna predelava 3 meni, da je v programu premalo poudarjena osebna odgovornost in ugotavlja, da »težavam ne bomo kos, če bodo sklepi ostali samo na papirju«.

Iz **TOZD ŽEBLJARNA** smo prejeli zapisnike SDS **vodstvo TOZD, žebljarna 1, 2** in **3, orodjarna** ter **zavijalnica žebljarne** (od nekaterih tudi po dva). Razpravljale so o nekaterih zadevah, ki so bile v programu samoupravnih aktivnosti v septembru in oktobru. Na sestanku SDS vodstvo TOZD je bilo govora tudi o težavah pri izpolnjevanju plana, predvsem pa izvoza. Velika bolniška odsotnost in pomanjkanje moških delavcev povzroča občutne zastoje in zato zaostajajo za planom. Ugotavljajo, da tudi plana za november ne bo mogoče izpolniti, zato opozarjajo kadrovsko službo, da naj poskrbi za potrebne delavce, ki jih žebljarna potrebuje, kajti sicer izvoza ne bo mogoče izpolniti. Vodja TOZD je člane SDS opozoril, da se je treba v kar največji meri potruditi pri vsakem delu, ter da morajo delavci spremljajočih služb v TOZD storiti vse, da bo delo delavcev na proizvodnih strojih boljše in bolj produktivno. Na sestanku SDS žebljarna 1 pa so se pogovarjali tudi o reklamacijah. V zvezi z njimi opozarjajo na slabo žico, neustrezno orodje ter vzdrževanje strojev in na premajhno pozornost pri izdelavi kvalitete. SDS žebljarna 2 je prejela iz TOZD Žičarne odgovor glede preveč polnjenih odvijalcev, razpravljala pa je tudi o odsotnosti z dela, za katero ugotavlja, da je v zadnjem času manjša. Na naslednjem sestanku pa je razpravljala med drugim tudi o reklamacijah za žičnike, ki jih izvažajo v ZDA. Rečeno je bilo, da je treba kvaliteto nujno izboljšati, pa tudi, da kladiva »ne vzdržijo konice za izdelavo finishingov«. Na skupnem sestanku SDS žebljarna 3 in orodjarna pa je bilo v zvezi z reklamacijami sklenjeno, da se mora takoj popraviti vse stroje tipa LHA 50, ki jih uporabljajo delavci četrte grupe, povečati pa tudi samokontrolo pri izdelavi žičnikov tipa finishing. SDS žebljarna 3 je nekaj dni kasneje ponovno razpravljala o vprašanju kvalitete žičnikov ter o odnosu posameznikov do dela. Delavci so bili mnenja, da »naj že enkrat uvedejo določene ukrepe proti posameznikom, ki nimajo pravega odnosa do dela«. Na sestanku SDS zavijalnica žebljarne pa je bilo precej razprave v zvezi s popoldanskim delom v adjustaži. Delo je namreč zelo moteno, ker popoldne ne dela nasipalec žičnikov. Zato zahtevajo, da vodstvo TOZD preko kadrovika zagotovi ustreznega delavca za nasipanje žičnikov na popoldanski izmeni. Pravijo namreč, da voznik viličarja, ki sicer opravlja to delo, nima na razpolago dovolj časa, tako, da morajo delavke včasih čakati. V beleženju zastojnih oziroma čakalnih ur seveda ne vidijo prave rešitve, ko pa izdelki kljub prizadevnosti delavk v adjustaži ostajajo nezapakirani. Pri tem opozarjajo, da vsaka ura zastoja na »Wefios« pakirnem stroju pomeni veliko škodo za izvoz, ki se ne da več nadoknaditi, kajti »minuta zamujena ne vrne se nobena«. SDS orodjarna pa pod razno naslavlja na osnovno sindikalno organizacijo vprašanje, zakaj ne organizira nobenega izleta.

V **TOZD ELEKTRODE** je bil organiziran zbor delavcev na katerem so SDS **vodstvo TOZD, rezalnica 2, oplaščevalnica 2, izdelava ognjevzdržnih materialov, priprava praškov** ter **transport + skladiščenje** obravnavale poleg nekaterih zadev iz programa samoupravnih aktivnosti tudi proizvodne rezultate in poslovanje v devetih mesecih, posebej pa še proizvodnjo v septembru in plan za oktober. Pod razno je bilo izpostavljenih več vprašanj. Tako vprašanje ogrevanja v rezalnici in garderobi, pripravi žerjava za varno in normalno delo, zmanjšanja števila nezgod ter preprečevanje nastajanja škode in kraje. Zanimali so se tudi za to, kdo bo odgovarjal za škodo, do katere prihaja zato, ker Curto stroj zaradi slabih temeljev že več dni (sestanek je bil dne 22. oktobra) ne dela.

Iz **TOZD VZDRŽEVANJE** smo prejeli zapisnike SDS **vodstvo TOZD, vzdrževanje plavž 1** in **2** ter **vzdrževanje Jesenice 1** in **2.** Obravnavale so nekatere zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za oktober. SDS vzdrževanje plavž 1 je kot sindikalna skupina odpoklicala tudi svojega delegata v izvršnem odboru osnovne organizacije sindikata, »ker je zagovarjal osebne interese, ne pa interese SDS« in izvolila novega.

SDS **center za proučevanje samoupravljanja in informiranje (DELOVNA SKUPNOST ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE)** pa se je na sestanku seznanila z gospodarsko problematiko v železarni Jesenice, s kritiko člankov v Železarju ter se dogovorila glede ocenjevanja delovne uspešnosti. Na sestanku je bilo med drugim povedano, da je bilo na strokovnem kolegiju izrečenih več pripomb na delo glavnega urednika Železarja in članke Božidarja Lakota. Na primer, da vsebina člankov ni vedno zanimiva za tiste, ki jim je namenjena, da nekateri člankov sploh ne razumejo, da jih je treba pisati v tista sredstva javnega obveščanja, kamor spadajo. SDS pri tem meni, da je za vodenje politike informiranja in za sprejemanje vsebinske zasnove Železarja pristojen odbor za informiranje, predlaga pa tudi, da naj se preko sindikata organizira sestanek oziroma javna tribuna, da se razčistijo sporna vprašanja.

Iz **DELOVNE SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE** pa smo prejeli zapisnik SDS **ERC** ter dva zapisnika SDS **mehanska preizkuševalnica**. Razpravljali sta o nekaterih zadevah iz programa samoupravnih aktivnosti, pa tudi o obratni problematiki. SDS ERC je med drugim obravnavala tudi ukrepe za izboljšanje dela v SEO. V zvezi z njimi predlaga, da naj bi bili akcijski programi konkretnejši, z izdelanimi nalogami in nosilci za realizacijo teh nalog, da uvajanje avtomatičnega beleženja časa z urami, povezanimi z računalnikom ne pride v poštev. Predlagajo tudi širšo akcijo, ki naj bi v letu 1983 prispevala k manjši uporabi papirja (vrnitev nekaterih tabel, dvakratna uporaba papirja). Za pripravo tega predloga so zadolžili vodstvo ERC. Razpravljala je tudi o vprašanju kadrov in nagrajevanja v njihovi delovni skupnosti ter delovne discipline v zvezi z izhodi, koriščenjem premakljivega delovnega časa in izkoriščanjem delovnega časa. SDS mehanska preizkuševalnica pa je na sestanku dne 12. oktobra razpravljala o vrednotenju dela v preizkuševalnici na osnovi normiranja dela. Željo po uvedbi skupinske norme so izrazili že pred sedmimi meseci, vendar pa je bil odgovor negativen, češ, da bi zaradi norme trpela kvaliteta dela in da rezultati mehanskih preizkušancev ne bi bili točni. Omenjeno je bilo, da se da ta problem rešiti z urami za manjkajoče delavce. Vodja OTK je na tem sestanku ponovno vztrajal pri stališču, da bi delo trpelo, če bi uvedli normo in da zato norma ne pride v poštev. Navajal je tudi podatke o doseganju točk za izračun osebnega dohodka, ki pa zelo nihajo in zato posebno nagrajevanje ni opravičljivo. V razpravi je bilo rečeno, »da bi bilo vseeno dobro, da bi bili delavci mehanske preizkuševalnice plačani po delu in bi sami delili dobro in zlo«, pa tudi, da je cenik njihovih storitev star in se zato postavlja vprašanje, če so pravilno ovrednotene. Treba bi ga bilo torej pregledati in vskladiti. Poudarjeno je bilo tudi, da morajo včasih opraviti veliko prob in se morajo temu primerno prilagoditi ter hitreje delati, saj rezultate prob zahtevajo že drugo jutro. Postavljeno je bilo tudi vprašanje, kolikšen je normativ v preizkuševalnici. Sicer pa delavci ugotavljajo, da samo 20 odstotkov njihovega dela sestavlja trganje, medtem ko ostalo delo predstavlja priprava preizkušancev in druge vrste preskusov. Menijo, da so zato toliko bolj opravičeni do norme. Tudi na naslednjem sestanku, dne 15. oktobra, je bilo govora o možnosti uvedbe merljivih kriterijev za delo v mehanskih preizkuševalnicah. Dogovorili so se, da bodo k sodelovanju pri razreševanju tega vprašanja povabili tudi oddelek za študij dela in časa in potem poskušali za vrednotenje dela uvesti merljive kriterije. V zvezi z uvajanjem teh meril pa predvidevajo tudi določene težave, ker gre za neenakomerne dobave in različne kvalitete preskušancev, razen tega pa morajo pri delu zagotoviti tudi pravilnost rezultatov, zaradi česar je normiranje vprašljivo. (V zapisniku je tudi navedeno, da je »zapisnik sestanka v prilogi«, vendar pa te priloge na CPSI nismo prejeli.)

Center za proučevanje samoupravljanja ter informiranje — Božidar Lakota

DELO KOMISIJ SINDIKATA V OKTOBRU

V oktobru so se sestale komisija za socialna vprašanja, komisija za kadre in komisija za kulturo.

Četrta seja **komisije za socialna vprašanja** je bila 6. oktobra, na njej pa so obravnavali vloge za zdravljenje v toplicah in socialne pomoči ter finančno poročilo o sredstvih komisije.

Komisija je obravnavala predloga izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Jeklarna in TOZD Energetika za prispevek k stroškom zdravljenja za sodelavca. Ker sta oba predložila zdravniško spričevalo, je komisija obe vlogi ugodno rešila.

Pri pregledu vlog za socialne pomoči je komisija obravnavala vloge iz TOZD Remontne delavnice, Transport, Žičarna, Žebljarna in Jeklarna. Od osmih obravnavanih vlog so jih šest ugodno rešili, za dve pa bodo še preverili navedene podatke.

Finančno poročilo o koriščenju sredstev solidarnostnega sklada in sredstev za zdraviliško zdravljenje je podala računovodkinja konference sindikata. Na poročilo člani komisije niso imeli pripomb in so ga potrdili.

Druga seja **komisije za kadre** je bila 8. oktobra, na njej pa so obravnavali kadrovske spremembe.

Člani komisije so se seznanili z odstopom predsednika odbora za izobraževanje pri Splošnem združenju črne in barvne metalurgije in livarn Slovenije Valentina Črva. Komisija je predlagala, da ga zamenja član poslovodnega odbora Železarne, ki je odgovoren za to področje.

Zaradi odhoda dosedanjega predsednika odbora za informiranje Marjana Žitnika na novo delovno mesto je komisija za novega predsednika odbora predlagala Zdravka Smoleja iz prodajnega sektorja.

Odbor za informiranje naj bi zaradi te spremembe in odhoda tovariša Pintarja v pokoj izgledal takole: Zdravko Smolej — prodaja (predsednik), Sašo Piber — TOZD Žičarna (podpredsednik),
in člani: Vojko Bernard — TOZD Hladna valjarna Bela, Marija Brkič — TOZD Družbena prehrana, Vaso Hribar — TOZD Žebljarna, Valentin Klinar — TOZD Strojne delavnice, Anton Mlakar — TOZD Jeklarna, Anton Tavželj — TOZD Livarna, Jože Ulčar — TOZD Jeklarna, Božena Černe — TOZD Vzdrževanje in Miljana Vegnuti — KSI.

Za uredniški odbor glasila Železar pa komisija predlaga naslednji sestav: Franci Treven — KSI, Janko Kavalar — KSI, Avgust Karba — E-TKR-N, Julka Slamnik — KO-FI, Henrik Zupan — TOZD Jeklarna, Oto Kelih — E-TKR-N, Dušan Thaler — TOZD Strojne delavnice.

Za vodjo delegacije železarne Jesenice v delavskem svetu SOZD Slovenske železarne je komisija predlagala Igorja Mežka iz TOZD Vzdrževanje.

Ob koncu je komisija obravnavala nedelavnost vodje konference delegacij za skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja Franca Zupana iz TOZD Jeklarna. Komisija je predlagala, da se izvede postopek za njegov odpoklic in za izvolitev novega delegata v TOZD Jeklarna. Konferenci delegacij za skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja komisija predlaga, da izbere novega vodjo konference delegacij.

Komisija za kulturo se je sestala 21. oktobra, obravnavali pa so priprave na sedmo srečanje gledaliških skupin SOZD Slovenske železarne, ki je bilo 22. in 23. oktobra na Jesenicah.

V septembru je bila še seja **komisije za športno rekreacijo pri koordinacijskem odboru sindikata SOZD Slovenske železarne.** Seja je bila 3. septembra, na njej pa so obravnavali pregled finančnega stanja, program dela komisije do konca leta in obračun stroškov za to leto.

Pri pregledu finančnega stanja so ugotovili, da so bili stroški za zimske športne igre preseženi. Vzrok za to je, ker stroški zimskih športnih iger, ki so bile leta 1981 na Jesenicah, niso bili knjiženi za leto 1981, čeprav je bil račun izstavljen pravočasno.

V progamu dela do konca leta je bil tudi pohod Janeza Jenka, ki je bil na Jesenicah.

Pri pregledu računov so člani komisije ugotovili, da so računi izstavljeni v višjih zneskih, kot je bilo dogovorjeno, zato se računi krijejo le do dogovorjene vsote.

Ob koncu seje so člani menili, da bi morali v SOZD SŽ uskladiti proste sobote, da bi lahko izvedli načrtovane prireditve.

Prihodnja seja komisije bo konec novembra v tovarni Tovil v Ljubljani, na njej pa bodo pripravili program aktivnosti za leto 1983.

Lilijana Kos

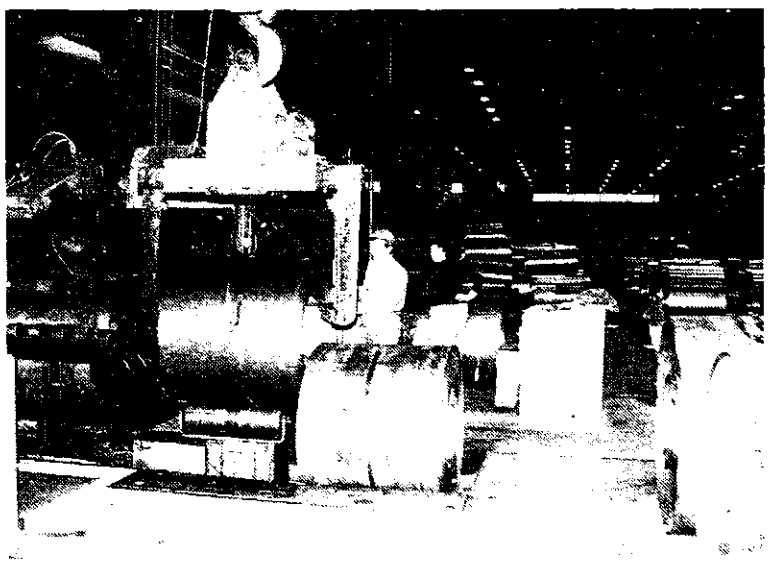

V hladni valjarni Bela (Foto S. Kokalj)

ODSLEJ CENTRALNO ZBIRANJE ODPADNIH OLJ NA BELI

Ker se glede odpadnih olj pojavlja še vrsta nerešenih problemov, je komisija za varstvo okolja Železarne zadolžila odsek za ekologijo in varstvo okolja, da seznani porabnike olj z zahtevami, ki jih določa zakonski *pravilnik o ravnanju z odpadnimi olji* (Ur. list SRS 4/1980) in da sodeluje pri povezovanju vseh dejavnikov v Železarni za doslednejšo rabo olj in zbiranje starih olj in oljnih odpadkov, ki jih lahko še koristno uporabimo.

Določena odpadna olja (motorna, kompresorska, hidravlična, transformatorska . . .) **so vedno bolj dragocena sekundarna surovina** in smo jih dolžni sortirano zbirati in oddajati pooblaščenim organizacijam v predelavo. Za našo Železarno je odjemalec starih olj hkrati tudi dobavitelj svežih, to je Petrol, ki ima v Mariboru nov obrat za rerafinacijo starih olj. Ker zbrane količine starih olj v Sloveniji še ne dosegajo pričakovanih, ki bi zadostovale zmogljivostim obrata predelave, predstavniki Petrola vedno bolj utemeljujejo zahteve po vračanju starih olj v skladu z zakonsko opredeljenimi faktorji vračanja, ki so od 40 % do 80 % glede na uporabljeno količino reverzibilnih olj.

Pri nas v Železarni smo začeli urejati problematiko odpadnih olj sicer že pred izdajo zakonskega pravilnika, saj je 1977. leta temeljna organizacija Energetika najprej uvedla sežig starih olj obenem z mazutom, nato pa je delavski svet Železarne sprejel tudi interno navodilo za zbiranje in koriščenje odpadnih olj.

Po zakonskem pravilniku iz leta 1980 pa je potrebno **sortirano zbiranje in odprodaja starih olj po A, B, C zvrsteh,** katere so primerne za ponovno rafinacijo, **sežig pa pride v poštev le za oljne koncentrate iz emulzij in za stara olja pri površinski in termični obdelavi (kalilna)** ter za druge oljne odpadke, ki jih drugače ni mogoče koristno uporabiti.

Z novimi zahtevami je odsek za ekologijo seznanil vse temeljne organizacije in delovne skupnosti — porabnike olj z dopisom v maju lansko leto in izdelal s sodelovanjem strokovnih delavcev v TOZD in delovnih skupnostih popis o letnih količinah starih olj po kvalitetah in stroškovnih mestih. Iz tega je razvidno, da so **faktorji vračanja povratnih olj na splošno zelo nizki** in da bo še marsikaj potrebno urediti, da bo zbiranje olj potekalo sortirano in da bo vpeljana enotna evidenca o uporabi in izrabi olj ter o odkupu odpadnih količin.

Na pobudo predsednika novoimenovane komisije za varstvo okolja in na osnovi dogovorov na SEO maja letos je odsek za ekologijo organiziral sestanke po temeljnih organizacijah, uporabnikih olj, zaradi konkretnih ukrepov za smotrno zbiranje in odprodajo.

Poleg odgovornih oseb v temeljnih organizacijah je pri tem ključnega pomena sodelovanje delavcev nabavnega sektorja, mazilne službe vzdrževanja, oddelka investicijske dokumentacije in drugih.

Sedaj so jasne nekatere odločitve in zadolžitve, ki po popisu o uporabi olj in odpadnih količinah v letu 1981 še niso bile dorečene, in sicer:

1. Po posameznih TOZD so za smotrno ravnanje z olji odgovorni asistenti za delovne naprave ali asistenti oz. vodje oddelkov (npr. na energetiki). Za neposredno rabo olj in dosledno zbiranje starih olj po zvrsteh so zadolženi delavci mazilne službe vzdrževanja — mazilni tehniki, kjer pa mazilna služba ni organizirana, so zadolženi skladiščniki in obratni tehniki po posameznih oddelkih.

2. Zbiranje dnevnih količin poteka po posameznih temeljnih organizacijah v **tipskih kontejnerjih** (s prostornino enega kub. m), ki morajo biti označeni glede lastništva in namembnosti.

3. Le izjemoma poteka zbiranje manjših količin določenih olj v ustrezno določenih sodih (ker sodov na splošno zelo primanjkuje).

4. V nekaterih temeljnih organizacijah zbirajo določeno vrsto starega olja tako kot doslej v že **obstoječih rezervoarjih** (v oddelku cestnih vozil, oddelku za železniški transport), odprodaja pa poteka odslej preko nabavnega sektorja.

5. Pri menjavi večjih enkratnih količin (na primer v jeklarni) je možno, da po predhodnem naročilu pooblaščena organizacija **Petrol z lastno avtocisterno** (7,5 kub. m) prečrpa olje takoj ob menjavi.

6. Dogovorjeno je, da tako kot nabava svežih olj poteka tudi odprodaja starih olj **le prek nabavnega sektorja.** Pregled nad zbiranjem in odprodajo starih olj za vso Železarno ima nabavni referent za olja, ki bo vodil tudi evidenco za Železarno kot celoto.

7. Za ustreznejše zbiranje starih olj po A, B in C zvrsti za vso Železarno je nabavni sektor predvidel tri zbiralnike po pet kub. m. v projektu novega centralnega skladišča olj in maziv na Beli v okviru izgradnje jeklarne 2.

8. Dokler ta projekt ne bo realiziran, bo potekalo centralno zbiranje starih olj prav tako prek nabavnega sektorja — oddelka materialno skladiščno poslovanje in sicer bo **odslej prevzem za vsa zbrana olja v kontejnerjih in sodih iz posameznih temeljnih organizacij v centralnem skladišču na Beli.**

9. V centralnem skladišču na Beli je od začetka oktobra letos dalje uvedeno centralno zbiranje starih olj A in B zvrsti v dveh vagonskih cisternah, ki ju je preuredil za ta namen nabavni sektor v skladu z dogovorom o njuni začasni uporabi z odgovornimi v TOZD Energetika. Stara olja C zvrsti bodo, dokler jih ne odkupi Petrol, skladiščena v kontejnerjih.

10. V centralnem skladišču na Beli bodo vodili ustrezno dokumentacijo o prevzemu olj iz posameznih TOZD in odprodaji Petrolu oz. dobropise pri nabavi svežih olj.

11. Zaradi dodatnega dela pri manipuliranju z zbranimi starimi olji bo v najkrajšem času potrebno v centralnem skladišču na Beli zaposliti delavce, ki so po kadrovskem normativu sicer že planirani.

12. **Stimulacija zbiranja starih olj** mora biti ustrezno določena tako za temeljno organizacijo — uporabnika olj kot za vzdrževalce naprav, ki manipulirajo z olji, kot tudi za nabavni sektor.

13. Sektor za ekonomiko oziroma oddelek za organizacijo dela bo v skladu z dogovorjenimi in že vpeljanimi ukrepi ter zbranimi predlogi in pripombami dopolnil navodilo za zbiranje in koriščenje odpadnih olj iz 1979. leta. V njem bo poleg osnovnega pristopa k zbiranju starih olj podrobno opredelil postopek odprodaje, določil način stimuliranja zbiranja, izdelal enoten način evidence ter vpeljal postopek za sprejem dopolnjenega navodila pri delavskem svetu Železarne.

Odsek za ekologijo dela in varstvo okolja

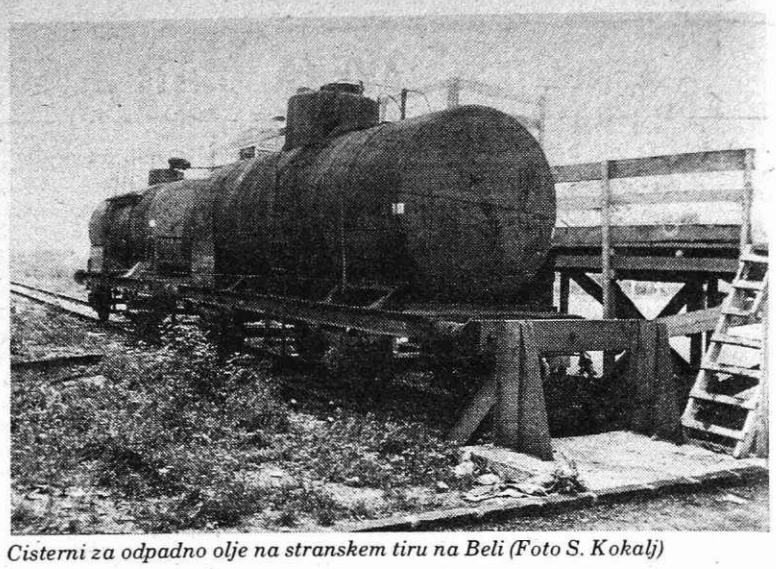

Cisterni za odpadno olje na stranskem tiru na Beli (Foto S. Kokalj)

PRAVILNIK O RAVNANJU Z ODPADNIMI OLJI

244.

Na podlagi 8. odstavka 26. člena zakona o ravnanju z odpadki (Uradni list SRS, št. 8-471/78) izdaja republiški sekretar za industrijo SRS

PRAVILNIK
o ravnanju z odpadnimi olji

1. člen

S tem pravilnikom se predpisujejo organizacijam združenega dela, delovnim ljudem, ki samostojno opravljajo gospodarske dejavnosti z osebnim delom in sredstvi, ki so lastnina občanov, samoupravnim organizacijam in skupnostim ter občanom, ki uporabljajo naftne derivate (v nadaljnjem besedilu: uporabnikom) pogoje za ravnanje z odpadnimi olji.

2. člen

Odpadna olja so rabljene ali onesnažene funkcionalne tekočine, sestavljene v celoti ali deloma iz naftnih derivatov, kot tudi ostanki, nastali pri čiščenju skladiščnih, tovarniških in transportnih rezervoarjev, emulzije (oljne in sintetične) ter rabljena čistila, lepila in razredčila izdelana iz nafte.

3. člen

Ravnanje z odpadnimi olji obsega
- zajemanje,
- zbiranje,
- skladiščenje,
- oddajanje zbiralnim centrom,
- neškodljivo odstranjevanje.

4. člen

Uporabniki morajo zajeti vse količine odpadnih olj, ki se pri uporabi pojavljajo.

5. člen

Bencinski servisi in avtomehanične delavnice morajo zajemati, zbirati in oddajati tudi odpadna olja nastala pri praznjenju karterjev motornih vozil.

Če menjavo olja opravi lastnik vozila sam, mora odpadno olje zajeti in ga oddati zbiralnemu centru ali najbližjemu bencinskemu servisu.

6. člen

Organizacije združenega dela, ki opravljajo transportno dejavnost, morajo zahtevati od voznikov, ki vozijo na daljših relacijah, da med vožnjo pri menjavi olja odpadno olje zajamejo, ga oddajo svoji delovni organizaciji, najbližjemu bencinskemu servisu ali zbiralnemu centru.

Transportne organizacije morajo voditi evidenco o menjavi olja za vsako vozilo.

NORMATIVI ZA IZRAČUN KOLIČINE ODPADNIH OLJ

7. člen

Glede na kvaliteto oziroma vrsto olj, način uporabe in iz tega pogojenih lastnosti odpadnih olj, delimo olja v dve skupini in sicer na olja za reciklažo in olja za sežig.

8. člen

Evidenco nabavljenih in odpadnih olj je treba voditi za vsako vrsto posebej po obrazcu, ki je objavljen skupaj s tem pravilnikom in je njegov sestavni del.

9. člen

Olja ločena po vrstah in način njihovega odstranjevanja s faktorjem vračanja, je določen v naslednji tabeli:

Vrsta	Naziv	Faktor vračanje (F)	Način neškodljive odstranitve	Opomba
A	motorna, kompresorska	0,40	reciklaža	
	hipoidna	0.80	reciklaža	
B	industrijska olja			
	cirkulacijska	0.75	reciklaža	
	hidravlična	0.80	reciklaža	
	turbinska	0.80	reciklaža	
	olja za prenos toplote	0.75	reciklaža	
C	transformatorska	0.90	reciklaža	
	vazelinska	0.75	reciklaža	
	strojna	0.75	reciklaža	
D	olja za površinsko obdelavo	nedefiniran	sežig	
	olja za termično obdelavo kovin	nedefiniran	sežig	
E	topila, razredčila	nedefiniran	reciklaža	samo naftni derivati
F	ostanki čiščenja rezervoarjev	nedefiniran	reciklaža	zbiranje ločeno po vrstah

10. člen

Uporabniki izračunajo načrtovano količino odpadnih olj po formuli:

N = M × F

N = načrtovana količina odpadnega olja

M = olje dano v uporabo

F = faktor vračanja (iz tabele).

11. člen

Uporabniki, pri katerih se pojavlja letno najmanj 400 kg odpadnih olj, morajo letne količine planirati in voditi evidenco o zajetih, zbranih ter oddanih količinah.

Obrazec k 11. členu

Leto				Vrsta olja			
				Odpadna olja			
Dat.	Nabava kg	Dano v uporabo kg	F	Načrtovano kg	Zbrano kg	Lastna poraba kg	Oddano kg

12. člen

Odpadno motorno olje ne sme biti razredčeno s topili, sredstvi za čiščenje, tekočinami in gorivi, ter sme vsebovati največ:

2 % bencina,
15 % plinskega olja,
10 % vode,
3 % mehaničnih nečistoč.

Ostala odpadna olja, razen oljnih emulzij in ostankov, ki nastanejo pri čiščenju rezervoarjev, pa smejo vsebovati največ 3 % vode in 3 % finih mehaničnih primesi.

Odpadno olje, ki vsebuje več vode in nečistoč, kot je to določeno v prejšnjem odstavku, mora uporabnik očistiti tako, da odvede odvečno vodo in grobe primesi.

13. člen

Oljne emulzije mora uporabnik optimalno dehidrirati, odpadno vodo pa nevtralizirati predno jo izpusti v kanalizacijo.

14. člen

Uporabniki morajo odpadna olja zbirati v ustreznih posodah (sodi, kontejnerji, rezervoarji ipd.) tako, da ne onesnažujejo okolja. Posode morajo biti označene z vrsto odpadnega olja ter s firmo uporabnika.

15. člen

Za ravnanje z odpadnimi olji morajo uporabniki iz 10. člena tega pravilnika zagotoviti strokovno službo in določili odgovorno osebo, ki bo skrbela za strokovno zbiranje in evidenco odpadnega olja.

16. člen

Uporabniki, razen tistih iz 2. odstavka petega člena tega pravilnika, so dolžni količine odpadnih olj oddati pooblaščeni organizaciji združenega dela.

17. člen

Odpadna olja se morajo prevažati v označenih psodah tako, da olja med prevozom ne iztekajo.

18. člen

Uporabniki iz 10. člena tega pravilnika morajo vsake tri mesece poročati o zbranih in oddanih količinah odpadnih olj odboru za racionalnejše gospodarjenje z energijo in sekundarnimi surovinami pri Gospodarski zbornici Slovenije.

Zbiralni centri in reciklerji morajo odboru iz prejšnjega odstavka vsake tri mesece poročati o prejetih količinah in oddanih količinah odpadnih olj v predelavo ali neškodljivo uničenje.

Trimesečni rok iz tega člena začne teči z dnem uveljavitve tega pravilnika.

19. člen

Ta pravilnik začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS.

Št. 31.20-022/79
Ljubljana, dne 9. januarja 1980.

Republiški
sekretar za industrijo
Tone Kovič, dipl. inž. l. r.

(Uradni list SRS, štev. 4/1980)

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD ŽEBLJARNA

Pet članov odbora se je v sredo, 13. septembra, udeležilo osme redne seje izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Žebljarna.

Brez pripomb so potrdili seznam sodnikov porotnikov Temeljnega sodišča v Kranju, enote Jesenice, ki so lahko ponovno izvoljeni. Strinjali so se tudi z evidentiranim možnim kandidatom za sodnika porotnika iz TOZD Žebljarna.

Potrdili so sklep zbora združenega dela skupščine občine Jesenice o imenovanju Marjana Žitnika na dolžnost družbenega branilca samoupravljanja občine Jesenice in imenovanju Marjana Drolca za novega predsednika zbora združenega dela.

Pregledali so delo obeh delegacij v TOZD in z njim niso zadovoljni, saj delegati zadanih nalog ne opravljajo resno in se tudi sklicanih sej ne udeležujejo. Zato morata obe delegaciji začeti svoje delo bolj vestno opravljati.

TOZD VZDRŽEVANJE

Peta seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Vzdrževanje je bila 16. septembra.

Obravnavali so dokumente za 10. kongres ZSS in nanje niso imeli pripomb.

Ugotovili so, da je katalog del in nalog za vzdrževalce izdelan do take stopnje, da ga bodo lahko začeli usklajevati med oddelki.

Z 2.000 din so sodelavki pomagali pri nakupu ozimnice, za permanentne karte za hokej pa so prispevali po 300 din.

Ugotovili so, da piknik v avgustu zaradi slabega vremena ni tako dobro uspel, v oktobru pa bodo organizirali še en izlet. Že na občnem zboru je bilo dogovorjeno, da denarja za izlete ne bodo delili po oddelkih, zato tega sklepa sedaj ne morejo spreminjati.

— — —

Šesta seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Vzdrževanje je bila sklicana 13. oktobra.

Predlagali so osem kandidatov za sodnike porotnike Temeljnega sodišča v Kranju, za dva porotnika pa so predlagali, da bi to dolžnost opravljala še eno mandatno dobo.

Strinjali so se z razrešitvijo predsednika zbora združenega dela, ker je imenovan na novo dolžnost in s predlaganim evidentiranim kandidatom za novega predsednika zbora združenega dela.

Predlagali so štiri kandidate za zbore delavcev, ker se pripravljajo volitve v samoupravne organe v krajevnih skupnostih. Predlagajo, naj bodo delegati v tistih krajevnih skupnostih, kjer imajo stalno bivališče.

Predsednik izvršnega odbora je člane seznanil s sklepi konference zveze komunistov in problemske konference sindikata Železarne o stanju v Železarni in o vzdrževanju. Ugotovili so, da proizvodni obrati valijo krivdo za zastoje na vzdrževalce, da se pojavljajo težnje po priključitvi vzdrževalcev k proizvodnim obratom. Kritizirali so apatičnost delegatov v samoupravnih organih in delegacijah. Njihovo delo morajo poživiti in nezainteresirane delegate zamenjati. Vzdrževalci so menili, da bi delavci proizvodnih obratov s pravilnim ravnanjem z napravami lahko pripomogli k zmanjšanju zastojev. Plane bi morali oblikovati tako, da bi jih bilo v prihodnjem letu možno izpolniti. Mora se pričeti z izgradnjo nove jeklarne, ob kateri pričakujejo tudi širšo pomoč.

Petim bolnim sodelavcem so namenili po 2.000 din pomoči, sodelavcema pa so s po 1.000 din povrnili stroške prevozov pri organizaciji izletov in piknika, oziroma organizaciji športnih prireditev.

DEL. SKUPNOST KO-FI

Deveta seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti za komercialo in finance je bila 12. oktobra.

Predlagali so kandidatko za sodnika porotnika, ena pa lahko to funkcijo opravlja še naslednjo mandatno dobo.

Potrdili so predlog evidentiranega možnega kandidata za predsednika zbora združenega dela občine Jesenice.

Za izlet se je prijavilo dovolj kandidatov, naknadno pa so odobrili še kritje stroškov za večerjo (okrog 200 din na osebo).

Ob 50-letnici so dvema sodelavkama podarili po 700 din.

Protestno aktivnost zaradi izraelske agresije v Libanonu so izvedli v sektorju FRS, v ostalih dveh pa ne in ju verjetno tudi ne bodo, saj so se dogodki časovno že preveč odmaknili.

TOZD JEKLARNA

Pete redne seje izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Jeklarna, ki je bila v sredo, 13. oktobra, se je udeležilo devetnajst članov odbora, vodja TOZD, blagajničarka izvršnega odbora konference sindikata Železarne in sekretar OOZK TOZD Jeklarna.

Ker so imeli sejo v dneh 10. kongresa ZSS, so pregledali njegovo delo in tudi predkongresne aktivnosti v naši občini. Pozdravili in pohvalili so delo kongresa in nanj niso imeli pripomb.

Pri pregledu sklepov so ugotovili, da so še vedno aktualni sklepi o odpravljanju vzrokov izgub in da še niso obdarili upokojenih sodelavcev, ker čakajo na izdelavo kipcev.

Poslovno poročilo za devet mesecev letošnjega leta je razložil vodja temeljne organizacije. Sindikat je nosilec in iniciator razprav o poslovanju na SDS. Razprave morajo biti usmerjene tako, da bo jasno vidno,

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

ZVEZA DIATI JUGOSLAVIJE MED DVEMA KONFERENCAMA

O delu zadnje konference Zveze DIATI Jugoslavije smo poročali že v zadnji številki Železarja, danes pa v celoti objavljamo referat Mateja Ignjatovića na konferenci:

Dan novatorjev Jugoslavije je za jugoslovanske iznajditelje, novatorje in racionalizatorje posebna priložnost, da pregledamo ustvarjalne dosežke in naš prispevek k skupnim družbenim naporom pri izgradnji bogatejše, srečnejše, humanejše socialistične samoupravne skupnosti narodov in narodnosti Jugoslavije.

Dvanajsti oktober DAN NOVATORJEV JUGOSLAVIJE simbolično in trajno povezuje najsvetlejše zgodovinske trenutke naše oborožene revolucije z inventivno dejavnostjo v času revolucionarne graditve naše domovine. Na poziv tovariša TITA tega dne pred 41 leti so se odzvali številni novatorji-delavci, vojaki borci in proletarci v partizanskih tovarnah orožja in partizanskih delavnicah. Delali so nova orožja in usposabljali stara. Pa to ni bilo vse, kar so dajali revoluciji. Poleg orožja in orodja se je v vsaki borbi porajala partizanska strategija, ki ni poznala poraza.

Ta genialna iniciativa tovariša Tita je pomenila ogromno zaupanje v človeka-delavca. Njena realnost se je potrdila v oboroženi revoluciji. Zato je naša zmagovita oborožena revolucija ne samo izraz herojstva, temveč tudi ustvarjalnega daru naših narodov in narodnosti.

Letos praznujemo DAN NOVATORJEV v letu 90-letnice rojstva tovariša TITA, enega od največjih ustvarjalcev naših narodov in velikega prijatelja iznajditeljstva, ki ga že več kot dve leti ni fizično med nami, toda je v nas samih. Njegovo veliko delo nadaljujemo, odločeni, da na skupni poti ostanemo vztrajni, prav tako kakor je on največkrat naročal novatorjem in ravionalizatorjem. Ob tej priložnosti prav tako želimo, da vsestransko ocenimo našo skupno aktivnost, še posebno naš prispevek k akciji »z intenzivnim delom do stabilizacije«, ki smo jo začeli s ciljem, da bi z iznajditeljstvom kar najbolj konkretno vplivali na stabilizacijo gospodarskih tokov.

Aktivnosti iznajditeljstva so se od lanskega do letošnjega dneva novatorjev odvijale v pogojih, ko so vse organizirane družbene sile vlagale veliko naporov za odstranjevanje in prevladovanje težav v gospodarstvu. V takih pogojih je Zveza DIATI vztrajala, da v vsako okolje prodre spoznanje o posebnem pomenu aktiviranja notranjih ustvarjalnih sil. Zahteve po modernizaciji proizvodnje in uvajanje novih tehnoloških procesov za izboljšanje organizacije dela, za racionalnejšo, produktivnejšo in kvalitetnejšo proizvodnjo so bile upravičene, če so se naslanjale predvsem na domače dosežke in lastne kadre.

Osnovni smisel akcije »z inovacijami do stabilizacije« je borba za kvaliteto, sodobnejšo in racionalno proizvodnjo, skozi razvoj množične inventivne dejavnosti, ki daje možnost vsakemu delavcu, da z inovacijami in racionalizacijami vpliva na napredek proizvodnih tokov. Njen osnovni cilj je, da vsaka osnovna organizacija združenega dela z najmanj eno vrednejšo inovacijo ali racionalizacijo poveča dohodek in materialno osnovo združenega dela.

Ta akcija, ki je trajnega značaja, se vse bolj uveljavlja v OZD, posebno v materialni proizvodnji, pri čemer imamo veliko podporo sindikalnih organizacij. Pomembni so materialni rezultati, saj prepričljivo govorijo o dejanskem povečanju produktivnosti v vsakem konkretnem primeru.

Do nedavnega smo za primer navajali velike kolektive iz poljedelstva, potem kovinsko in elektro industijo, črno in barvno metalurgijo ter nekatere druge. Danes pa z zadovoljstvom ugotavljamo, da ni nobene industrijske veje, v kateri ne bi bilo dobrih rezultatov.

Poleg očitnega prodora iznajditeljstva, kot vse bolj organizirane dejavnosti, pa niso redki primeri nezaupanja v lastne kreativne moči in to ne samo v OZD ampak tudi širše. Poleg nezaupanja se srečujemo tudi z drugimi oblikami odporov, vendar pa je vse manj direktnega nasprotovanja iniciativam delavcev in strokovnjakov. Še vedno obstojajo primeri sejanja nezaupanja v sposobnost naših delavcev. Vse to ima negativne posledice na razvoj iznajditeljstva.

V soočenju s takimi pojavi je zveza v preteklem in letošnjem letu vložila velike napore, da skupno z zvezo komunistov, sindikati in socialistično zvezo prodorno opredeli družbena stališča in neposredne naloge v strokovno raziskovalnem delu, iznajditeljstvu in novatorstvu ter proizvodnem delu.

Rezultati teh naporov so posebno izraženi v opredelitvah tretjega kongresa samoupravljavcev Jugoslavije, dokumentih 12. kongresa ZKJ in drugih političnih stališčih.

Organizacija in organi Zveze DIATI Jugoslavije so se ob podpori sindikatov zelo trudili, da bi se ob zadovoljivem družbenem ozračju novatorstvo in racionalizatorstvo organiziralo in razvijalo v vsaki TOZD. V takem vzdušju se bo tudi razvijala masovna inovacijska dejavnost, v kateri bo vsak delavec potencialni racionalizator ali novator. Ta na žalost nezadostno aktivirana sila bi lahko postala eden od najvažnejših dejavnikov v borbi za produktivnost in stabilizacijo. To potrjujejo posamezni primeri organiziranega inovacijskega dela.

V nekaterih organizacijah združenega dela je izboljšana notranja organizacija raziskovalno razvojnega dela in vzpostavljena zveza med ustvarjanjem v proizvodnji in znanstvenimi dosežki. S tem se je vzpostavila zveza za razvoj inovacij ter njihovo najuspešnejšo uporabo v praksi. Sedanje stanje v pogledu širšega organiziranja inovacijskega dela v največjem številu organizacij združenega dela je značilno po tem, da so s samoupravnimi dokumenti globalno definirali organizacijo inovacijskega dela, pa tudi materialno vrednotenje. V kolektivih obstoji tehnološka in samoupravna organizacija inovacijskega dela. Problemi ne nastajajo ob verifikaciji izboljšave in njene realizacije, ampak pri ocenjevanju koristi in s tem povečanega dohodka. Takrat se največkrat ne upošteva pravilnik, istočasno pa izostajajo tudi mehanizmi, ki so delovali pri reševanju tehnološkega problema. Tu se najbolje pokaže dejanski odnos nasproti vrednotenju inovacijskega dela. Prav to je področje, na katerem je zveza vložila največje napore za uveljavitev samoupravnih norm in da se širše propagirajo pozitivni rezultati iz prakse.

Za zaščito ustavnih pravic delavcev-novatorjev se je zveza zavzela za javno razpravo na ustavnem sodišču Jugoslavije, kakor tudi za preprečevanje kršitve ustavnih pravic delavcev novatorjev, ki niso v združenem delu.

Sprejem zakona o zaščiti patentov, tehničnih izboljšav in zaščitnih znakov pomeni veliko obveznost organizacij združenega dela in državnih organov v pogledu ustvarjanja konkretnih pogojev za razvoj iznajditeljstva. Osnovna naloga je v usposabljanju kadrov in organizacij DIATI, da bi bile sposobne za uspešno uveljavljanje tega zakona v praksi. Veliko vlogo pri tem imajo tudi družbenopolitične organizacije in seveda tudi zveza DIATI Jugoslavije. V zvezi s tem je bila razvita široka aktivnost v vseh republikah in pokrajinah, ki se ni omejila samo na razlago zakonskih določil, temveč na širšo analizo tehnološkega razvoja. Organizirano je bilo več kot 50 seminarjev in posvetov, na katerih je sodelovalo čez tri tisoč udeležencev-strokovnjakov iz delovnih organizacij, kateri neposredno oblikujejo samoupravne dokumente. Spoznanja, do katerih so prišli, kažejo, da se položaj inovacijske dejavnosti ne menja in še vedno ne sledi razvoju tehnologije, izboljšanju proizvodnje in doseganju boljših kvalitet. V takih organizacijah združenega dela je potrebno dosledno uveljaviti osnovne norme iz zakona o združenem delu in zakona o zaščiti patentov.

V teh organizacijah se mora hitreje menjati odnos do družbene vrednosti raziskovalnega dela in pomena domačega znanja za stabilizacijo gospodarskih tokov. V tem pogledu je potrebna stalna akcija družbenopolitičnih organizacij.

V organizacijah združenega dela, ki so osvojile politiko lastnega tehnološkega razvoja ter moderne tehnologije, se to odvija v pogojih racionalne integracije znanja na osnovi skupnih proizvodnih programov. Kadar se obravnava vprašanje uvoza tehnologije, postaja ta v funkciji doseganja v razvoju in prenosu lastne tehnologije. Samoupravno povezovanje teh organizacij predstavlja jamstvo za doseganje večjih razvojnih dosežkov, posebno kadar se združujejo proizvodne, razvojno raziskovalne in organizacije združenega dela s področja znanosti.

Zveza DIATI Jugoslavije v teh pogojih uspešno usmerja množično inovacijsko dejavnost in prispeva k usmerjanju inovatorjev na aktualne tehnološke naloge. Praksa kaže, da ni dovolj, da se samo DIATI z največjo pomočjo sindikatov trudi za realizacijo družbenih stališč oziroma sprejete politike na tem pomembnem področju. Potrebno je stalno delovanje vseh organiziranih družbenih sil, posebno še podpisnikov družbenega dogovora o doseganju, podpori in vrednotenju inovacijske dejavnosti v Jugoslaviji.

Samo na tak način lahko dosledno v praksi izvajamo na 12. kongresu ZKJ sprejeta stališča in zmanjšujemo možnost za odstopanje od samoupravno dogovorjenih kriterijev o vrednotenju ustvarjalnega in proizvodnega dela. Osnovna idejnopolitična smer v tem pogledu je popolnoma jasna:

– V vsaki organizaciji združenega dela moramo stalno izboljševati organizacijo dela in razvijati inovacijsko dejavnost ter druge oblike proizvodno-tehničnega ustvarjanja delavcev z maksimalno uporabo dosežkov znanosti in tehnologije.

– Maksimalno je treba vključevati dosežke znanosti, inventivnega dela in iznajditeljstva v razvojne procese, ker bomo samo s tem prispevali k hitrejšemu razvoju naše samoupravne socialistične družbe.

– Pri tem se mora bolje podpreti in bolje materialno vrednotiti novatorsko in racionalizatorsko delo vseh delavcev, prav tako organizatorjev proizvodnje v odvisnosti od njihovega prispevka k povečanju proizvodnje, produktivnosti in s tem tudi dohodka.

– Potrebno je, da pride do večjega izraza iniciativa in elan delavcev, znanstvenikov in raziskovalcev kot važen faktor uspešnega dela in poslovanja vsake OZD in s tem celotnega napredka naše družbe.

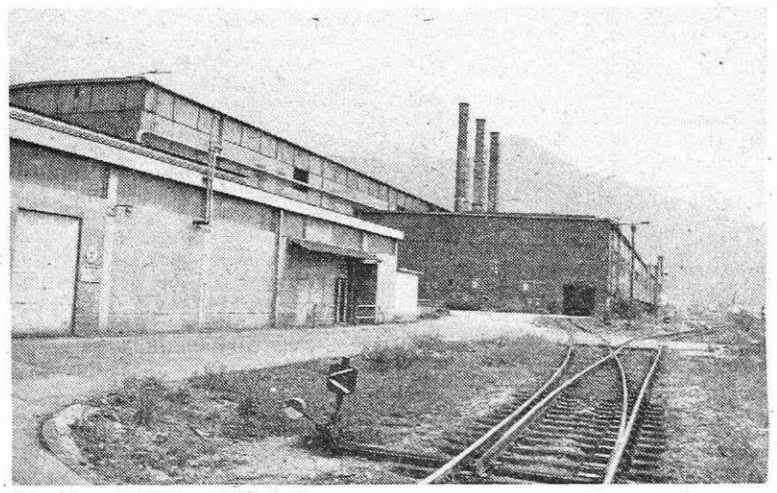

Obrati na Beli (Foto S. Kokalj)

Stališča sem navajal z namenom, da nas spomnijo na brezkompromisno odločitev, da se posebno v teh težkih pogojih doseže optimalno doseganje ciljev stabilizacijskega programa.

Za vsebinsko akcijo Zveze DIATI Jugoslavije v OZD je posebno pomembna konkretizacija nalog za spreminjanje stanja, kot so:

– optimalizacija tehnoloških kapacitet,

– napredek tehnoloških postopkov in razvoj tehnologije,

– racionalizacija energetskih virov in potrošnje,

– zmanjševanje porabe uvoženih surovin in repromateriala,

– izboljšanje informacije in prognostike,

– uveljavitev dosežkov na področju inovacij itd.

Posebna zavzetost organizacij DIATI v preteklem obdobju se kaže v uveljavitvi novih iznajdb, sodobnih tehničnih dosežkov in drugih novitet, razvit pa je tudi sistem razstavnih aktivnosti s področja iznajditeljstva, čemur je veliko spodbudo dal ravno »dan novatorjev«.

Velik prispevek k razvoju aktivnosti in predstavitve iznajditeljstva so dala sredstva informiranja, vendar so njihove možnosti veliko večje in vloga nezamenljiva. Zato upravičeno od njih zahtevamo več prostora za predstavitev najboljših ustvarjalcev, kreatorjev, novatorjev in racionalizatorjev.

Dela Zveze DIATI v preteklem obdobju ne bi mogli realno oceniti brez prikaza njene aktivnosti na področju mednarodnega sodelovanja. To je bilo posebno v lanskem in letošnjem letu zelo uspešno. Po programu mednarodnega sodelovanja je bila pripravljena in izvedena prva mednarodna konferenca pod delovnim naslovom: Iznajditeljstvo kot važen dejavnik v razvoju tehnologije v nerazvitih – državah v razvoju. Konferenca je bila organizirana zaradi ustvarjanja koordinatorske vloge naše države na področju tehnološkega razvoja v borbi za novo ekonomsko razvrstitev v svetu.

Poleg prispevka v mednarodnem pogledu je konferenca imela močan vpliv na povečanje aktivnosti iznajditeljstva in uveljavitve novatorstva v naši državi in nadaljevanje kontinuirane aktivnosti z vsemi družbenimi in samoupravnimi organi. Po konferenci je bil dopolnjen program aktivnosti Zveze DIATI Jugoslavije tako glede aktivnosti znotraj države kakor v mednarodnem pogledu.

Za našo državo je bila ta konferenca tudi velik prispevek pri uveljavljanju lastne koncepcije razvoja, ki jo države v razvoju sprejemajo, razviti svet pa vse bolj podpira.

Dejstvo je, da je Zveza DIATI Jugoslavije s svojo aktivnostjo sprejela nove obveze in razširila naloge tako doma kakor na področju mednarodnega sodelovanja. Zato pa si Zveza mora izbojevati ustrezne pogoje za uresničitev svoje družbene funkcije.

Prav tako si mora Zveza prizadevati, da se družbeni dogovor o strategiji tehnološkega razvoja čimprej sprejme, da bi na osnovi tega lahko združili vse moči za oblikovanje dolgoročnega tehnološkega razvoja naše države.

Moramo ustvarjati pogoje za odgovorno obnašanje vsakega posameznika v naši samoupravni družbi, posebno v OZD s ciljem maksimalne osvoboditve ustvarjalnih iniciativ delavcev za kvalitetnejši razvoj in zmanjševanje tehnološke odvisnosti od razvitejših držav. V tem pogledu ima zakon o zaščiti iznajdb, tehničnih izboljšav in zaščitnih znakov zelo velik pomen. Zveza mora zahtevati dosledno izvajanje dogovora o skupnih osnovah davčne politike s ciljem močnejše podpore razvoju inovacijske dejavnosti. Z ukrepi v okviru ekonomske politike bo treba stimulirati OZD, da bodo vlagale večja materialna sredstva v lastni tehnološki razvoj.

Organizacije združenega dela, ki koristijo lastno tehnologijo, morajo imeti boljše pogoje gospodarjenja. Prav tako je potrebno nujno prilagoditi in racionalizirati knjigovodski sistem in sistem evidentiranja vlaganja sredstev v razvoj inovacijskega dela.

Zveza DIATI mora nadalje razvijati sodelovanje z družbenimi organizacijami, posebno s strokovnimi in dati iniciativo za skupno sodelovanje in nastopanje v OZD pri razvoju inovacijskih procesov.

V celoti gledano preteklo leto uspešne aktivnosti Zveze DIATI predstavlja nov korak v potrjevanju iznajditeljstva kot pomembnega dejavnika pri uresničevanju ekonomske stabilizacije in nadaljnjega razvoja naše družbe. Tudi ob tej priložnosti Zveza poziva vse delavce, novatorje in racionalizatorje, da s svojim delom vsakodnevno prispevajo k racionalizaciji proizvodnje in razvoju tehnologije. Konferenca Zveze DIATI Jugoslavije tudi priporoča vsem družbenim organizacijam in organom, da na najboljši način z različnimi družbenimi in materialnimi priznanji stimulirajo ustvarjalnost posameznikov, kakor tudi tistih, ki k temu razvoju veliko prispevajo.

Iz srbohrvaščine priredil
Stane Torkar

---

zaradi katerih problemov izgubljajo proizvodnjo in katere aktivnosti so potrebne, da bodo dosegli boljše proizvodne rezultate, večji dohodek, s tem pa tudi izboljšanje lastnega standarda. Vsi člani izvršnega odbora se morajo vključiti v razprave na sestankih SDS, s svojim delom pa pripomoči k izboljšanju proizvodnih rezultatov in k zmanjšanju izgub.

Blagajničarka konference sindikata Železarne je razložila potek finančnega poslovanja sindikata v Železarni in Jeklarni, kjer jim še vedno dela težave. Zadolžili so predsednika izvršnega odbora, da ob pomoči blagajničarke konference sindikata in blagajničarke temeljne organizacije v najkrajšem času pripravi sklepe o bančnem poslovanju, ki bi jih obravnavali na sestankih izvršnega odbora in SDS. Zaradi prepozno odjavljenega izleta so morali turistični agenciji plačati 70 % stroškov organizacije izleta, to je 24.000 din. Člani odbora so se strinjali, da se znesek sicer plača, naj bo pa ta primer v poduk vsem organizatorjem izletov.

Seznanili so se z analizo prisotnosti delegatov na sestankih delegacij ZZD in SIS v temeljni organizaciji. Prisotnost na sejah je slaba, zato bodo vsem delegatom poslali pisno opozorilo, naj se sej udeležujejo, oziroma bodo ustrezno ukrepali zaradi hujše kršitve delovne dolžnosti (glede na pravilnik o delovnih razmerjih TOZD Jeklarna).

Pregledali so zapisnik komisije za oceno in uskladitev sprememb pravilnika o dnevnih premijah. Komisija je ugotovila, da je bila pravilna stara delitev premij in je nov predlog zavrnila. Sklep je predlagala v potrditev delavskemu svetu TOZD Jeklarna.

Potrdili so predlagane kandidate za sodnike porotnike in predlog evidentiranega kandidata za novega predsednika zbora združenega dela.

Pridružujejo se protestu SZDL Jugoslavije glede izraleske agresije v Libanonu.

Za predstave jeseniškega gledališča so naročili 60 abonmajskih kart.

Naročili so tudi 750 značk ob kongresu sindikatov Slovenije in šest brošur.

Strinjali so se s sklepom skupne disciplinske komisije o prenehanju delovnega razmerja delavca TOZD Jeklarna, ker menijo, da tako neresnih delavcev ne potrebujejo.

Predsednik je poročal o problemski konferenci sindikata Železarne. Obravnavali so problematiko izpolnjevanja planskih obvez domačega in tujega tržišča ter oskrbljenost do konca leta in investicijsko problematiko – gradnjo jeklarne 2.

Pregledali so program samoupravnih aktivnosti za mesec oktober.

Kupili bodo deset majic za košarkarsko ekipo in na hrbtno stran vtisnili napis Jeklarna.

Delavci elektro peči želijo, da se vodja ne bi udeleževal sestankov SDS, pripombe pa imajo tudi na zasedenost delovnih mest. Z vodjem se bo pogovoril predsednik izvršnega odbora in obvestil člane na naslednji seji odbora.

Izvršni odbor sindikata Železarne so zaprosili za denarno pomoč za tri sodelavce.

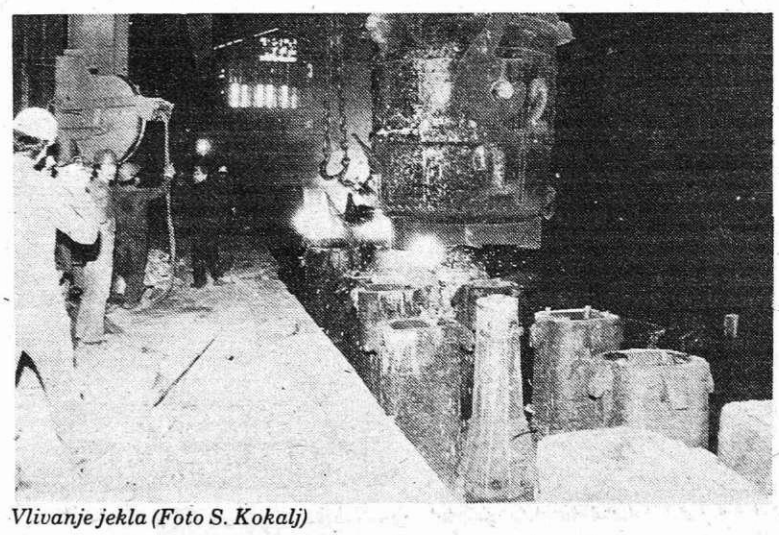

Vlivanje jekla (Foto S. Kokalj)

Železarski globus

JAPONSKA

Količina jekla, odlitega na napravah za kontinuirno vlivanje, se je v japonskih železarnah v preteklih desetih letih povečala za štirikrat. Leta 1972 je dosegel delež kontinuirno odlitega jekla pri 103 milijonih ton celotne proizvodnje 19,3 milijone ton ali 18,7 % in leta 1982, ko je bila proizvodnja surovega jekla popolnoma enaka, to je 103 milijone ton, 76,4 milijone ton ali 74,2 %.

IVAN JAN **21**

POJAV DOMOBRANSTVA IN NJIHOVE PRVE POSTOJANKE NA GORENJSKEM

Odlomek iz knjige Kokrški odred

V dveh drugih hišah, kjer domači niso hoteli ali upali pomagati, so borci sami zakurili peči in si osušili obleko, potem pa so se po dveh dneh stradanja okrepčali s toplo hrano.

Pozno zvečer, zavarovani s primernimi stražami, so spanja potrebni borci zadremali po hišah in skednjih. Ko pa so se zjutraj s porcijami v rokah postavili v vrsto in je kuhar pred Goričnikovo hišo že delil hrano, so se izza hiše nenadoma usuli domobranski rafali. Zadet je bil kuhar Franc Grabec, starejši možak iz Smlednika, rojen 1909, ki je med umikanjem izkrvavel.

Nastala je zmešnjava, kajti večji del borcev je bil še v hišah. Spočetka so se neurejeno umikali, potem pa je poveljstvo z nekaterimi mitraljezci le organiziralo odpor.

Domobranci so kljub stražam dosegli presenečenje. Kasneje je bilo ugotovljeno, da je spet šlo za izdajstvo. Med umikanjem je bil ranjen mitraljezec Tone Mohorič, takoj nato še njegov pomočnik France Bregant, nazadnje pa je padel še Rudolf Koselj iz Zadrage pri Dupljah, ki je šele pred dvanajstimi dnevi prišel k partizanom.

Kmalu se je pokazalo, da domobrancev sploh ni bilo veliko. Morda bi bil uspel protinapad. Toda vaščani so partizanom že prej povedali, da bo Štefanja gora pogorela, brž ko bo v vasi spet padel kdo izmed Nemcev ali domobrancev. Tem je bilo jasno, da so vaščani povezani s partizani. Ko bi bili borci tedaj ubili kakega sovražnika, bi bili izgubili tudi zatočišče in še vaščane. Zato se niso vračali v vas, temveč so se umaknili proti Možjanci. Ranjenca sta od tu odšla v ambulanto »A-666«, oba padla pa so pokopali domačini. Izgubljeni sta bili tudi dve italijanski puški in nekaj municije, a tudi dva borca, ki pa sta čez nekaj dni spet prišla v enoto.

.....

Domobranci so po tem spopadu kmalu odšli v dolino. Pokazalo se je, da so jih tudi tisto jutro, 26. septembra, obvestili zaupniki. Udarili so takoj, a le z majhnimi silami, partizane so presenetili in jim povzročili žrtve. Uspešno in vedno pogosteje so uporabljali taktiko naglih udarcev in to z majhnimi, hitro gibljivimi oddelki. Od partizanov so prevzeli najmočnejše orožje: njihovo taktiko!

Dan po presenečenju na Štefanji gori je partizanska patrulja v gozdovih Možjance naletela na morda nekaj čez petdeset let staro žensko. Bila je velika in močna, videti dobrodušna, nekako topega, nič kaj hudobnega obraza. Sprva se je malce stresla, potem pa je borce veselo pozdravila. Odvedli so jo k poveljstvu, kajti tedaj je bil vsak neznan človek sumljiv. Obnašala se je, kot da ji je vseeno, kakšna vojska je pred njo. S seboj je imela košarico in v njej nekaj gob. Prostodušno je povedala, da hodi po gozdu in zaradi lepšega nabira gobe, v resnici pa da išče sledove »gošarjev«.

Prav takrat sta v četo prišla dva kurirja, redka partizana iz teh krajev. Žensko-vohunko sta prepoznala. V jezi bi se je bila fizično lotila, da ju poveljstvo ni zadržalo. Povedala sta, da jo partizani že dolgo iščejo. Bila je to Ivana Stružnik — Fajdigova iz Olševka, ki je med zaslišanjem priznala, kako je odkrila tudi bunker terencev. Bila je obsojena na smrt in takoj ustreljena.

Nemci in domobranci so za svoje ovaduhe torej izkoristili različne ljudi.

Podobna ovaduhinja, nabiralka gob in drugih gozdnih sadežev, je bila tudi Ivana Šuštar, ki so jo borci Gorenjskega odreda junija 1944 našli v okolici Cerkelj in jo ustrelili, ko je priznala svoje zločine.

S temi kaznimi pa delovanje domobrancev in njihovih ogleduhov seveda ni bilo ustavljeno, še manj izkoreninjeno, nekaj obveščevalnih vezi pa so vendarle potrgali. Borci, kurirji in terenski delavci so tod še vedno padali, v domobranskih in gestapovskih zaporih je bilo vedno več partizanskih sodelavcev. Zato so bile družine, ki jih novo nasilje ni preplašilo in odvrnilo od osvobodilnega gibanja, tod toliko dragocenejše.

Da so bili domobranski obveščevalci kar naprej na delu, se je pokazalo spet čez nekaj dni.

Po kaznovanju Ivane Stružnik se je komandant 2. bataljona KO Stanislav Dobre-Karlo vrnil pod Storžič k 1. četi, poročnik Jože Rebolj-Planinc pa je odšel v odredni štab. Tam je poročal o razmerah pod Krvavcem. Po njunem odhodu je 2. četa 2. bataljona KO še ostala pod Krvavcem, da bi v boju z domobranci morda le dosegla kak uspeh.

Zaradi tega je na ta sektor prišel tudi podjetni odredni obveščevalni oficir podporočnik Jože Čufar-Skala. Njegova naloga je bila, da pomaga pri vzpostavljanju partizanske obveščevalne mreže in da skupno z 2. četo 2. bataljona KO izvede kako minersko akcijo. V ta namen je oddelek sedmih borcev iz 1. čete tega bataljona ponoči na 30. september 1944 prinesel izpod Storžiča na območje Krvavca ustrezno količino eksploziva. Z njim bi minirali mostove v dolini Kokre. Na zvezo k temu oddelku, ki ni poznal terena pod Krvavcem, sta dne 30. septembra zjutraj šla dva kurirja iz 2. čete. Ta je še taborila na območju Možjance, le malo višje kot prejšnje dni. Skupina je od daleč opazila, da se od Štefanje gore proti Možjanci približuje neka daljša kolona, in to sporočila tudi četnemu poveljstvu. Da bi bilo jasno, kdo se pomika proti njim, je bila pod vodstvom politdelegata Alojza Rožeja poslana k Davovcu četna patrulja. Opazovala naj bi čistino Davovca in ugotovila, koliko ljudi se približuje in kdo so. A preden je patrulja vse to ugotovila, ko je komaj dobro krenila na pot, so domobranci, ki jih je bilo okoli 30, že usekali nanjo. Spet so bili oni tisti, ki so na čistini presenetili partizane, partizani pa so komaj uspeli nekajkrat ustreliti proti njim.

Četa se je zatem spet premaknila, kajti domobranci so se ji zelo približali. Blizu taborišča so domobranci našli privezano kravo, ki jo je četa prejšnji večer pripeljala iz doline. S to kravo in z italijansko puško bolničarja Lavriča so se vrnili v Cerklje. Podporočnik Skala pa je ostal na tem terenu in z obveščevalci točke »Krvavec« kljub neugodnim okoliščinam vzpostavljal v dolini nove stike.

Zaradi pogostih domobranskih napadov in partizanskih izgub ter zaradi naporov ob neprestanem premikanju je bojna morala 2. čete 2. bataljona KO še vedno padala. Velika domobranska premoč jo je prisilila, da je prosila poveljstvo, če se lahko vrne pod Storžič v bataljon.

Čeprav je v odrednem štabu o najnovejših razmerah na območju Krvavca in Cerkelj poročal že namestnik komandanta poročnik Jože Rebolj-Planinc, sta v štab odšla tudi komandant 2. bataljona Stanislav Dobre-Karlo in avtor te kronike.

Odpravila sta se zadnjega septembra, in sicer od Lovrenca pod Storžičem. Ustavila sta se v Gozdu pri prijaznih Podlogarjevih, kjer sta dobila nekatere podatke, potem pa brez strela prešla Tržiško Bistrico. Ustavila sta se tudi v Kovorju, kjer je bil komandant Karlo doma.

Pod Dobrčo sta prišla v Drago, kjer je taboril odredni štab. V razburljivi razpravi sta pojasnjevala, kako je pod Krvavcem, kakšno je razpoloženje ljudi, kako čutijo borci in da bo v te kraje treba poslati močnejše enote, ki bodo predvsem bolje oborožene.

Odredni štab je spričo takih razmer in prepričljivih argumentov čez nekaj dni 2. četi odobril začasni umik. Druga četa se je s prvo združila 5. oktobra 1944. Ponjo je šel tedanji neutrudni vodnik Janko Bogataj, ki je bil zatem imenovan za komandirja 1. čete 2. bataljona. Druga četa, ki jo je Bogataj vodil pod Storžič, je pri Preddvoru nevarnost prešla brez strela. To je bilo prav čudno. Ko bi bili domobranci ob Krki pogosteje postavljali zasede bi bilo prehajanje partizanov tod skoraj nemogoče. To se je čez kak mesec, ko je bila domobranska postojanka ustanovljena tudi v bližnjih Tupaličah, tudi zgodilo.

Poslej je veljalo, naj se ves bataljon pripravlja na vrnitev pod Krvavec. Tam so za nekaj časa ostali samo drzni obveščevalci.

Domobranski organizatorji niso sklicevali zborovanj le po vaseh, temveč tudi v samem Kranju, kjer sta npr. 29. septembra 1944 nastopila dva izmed najvidnejših in najstrupenejših: Slavko Krak iz Ljubljane in Rudolf Humer iz Škofje Loke. V nedeljo, 1. oktobra, pa sta nastopila kar na treh krajih: v Šenčurju, v Velesovem in v Cerkljah.

Propagandni dejavnosti so sledili udarci tudi na druge partizanske enote, ne le na oddelke 2. bataljona KO. Dne 27. septembra so domobranci pri Komendi presenetili in pobili več borcev VDV. Vse to je spodbujalo domobranske privržence hkrati pa nižalo partizansko bojno in politično razpoloženje. To še posebno, ker je bilo zlasti v Cerkljah največ domobrancev prav iz vrst partizanskih dezerterjev. Ko bo to drugače in ko bodo partizani bolje oboroženi, se bodo takoj spet morali vrniti pod Krvavec. Tak je bil sklep.

(SE NADALJUJE)

Ta dogodek je bil povod za mnogo smeha tja čez dneve. Zlikovca sta dobila, seveda kazen. Rojile so jima pa naprej ženske po glavi, zakaj bila sta starejša letnika, kot marsikdo od drugega razreda. Pozno sta začela s šolo, zato pa sta jo hitreje zapustila. »Vse drugo sta imela v glavi, le učenja ne!«, je ob njunem odhodu zaključil ugibanje mozoljevec iz tretjega letnika.

V domu pa je bilo osebje kar številno. Spodaj v kleti je pozimi opravljal svoje kurjač v ponošeni monturi, poleti pa se je zaposleval krog poslopja, pa vedno nekaj delal, kar ni bilo videti. Kuhinja sama je štela več žensk. Glavna kuharica je bila Kerntnarica, ker je govorila skozi lino v jedilnico nemško, ob štedilniku in v kuharskem kraljestvu pa kdaj bindiš. V drugem nadstropju je bila kratkonožna Tilka, ki je imela bolniško sobo na skrbi in se je postavljala s svojo popačeno govorico. Še nekaj deklet domačink se je premikalo po stavbi ob gotovih urah dneva, za katere si pa zvedel le, če si prišel sredi dopoldneva z dopusta nazaj ali pa, če si se zadrževal v bolniški sobi in šel na hodnik radovednost in zijala past.

Vse te ženske pa so bile krog zase. Le s Tilko je bilo več opravka. Bila je kot lutka brez dekliških izžarevanj.

V pritličju doma, v kuhinjski četrti, pa je bila posebna cona »domske mamke«, srednjevelike, životne in prsate Hohenpergarce. Ona je bila gospodarstvenica in potemtakem zadolžena za domsko dobrobit učiteljiščnikov. Kadar se je pojavila izven kuhinjskega področja, je tičalo kaj posebnega v zraku. Uživala je svojstven ugled.

VALENTIN POLANŠEK **48**

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

Če si bil poklican v njeno sobo, levo od kuhinjskih glavnih vrat, je lahko pomenilo dvoje: Uvodoma je neosebno hladno popridigala v zanesenjaškem nacionalsocialističnem duhu, kako naj bi bil Bogu in nemški usodi hvaležen, da lahko študiraš v takem usodnem vojnem času za nemško bodočnost . . . in da iz tega spoznanja sam zaprosiš pismeno, da ti domska uprava za mesec ali več črta žepnino 8 RM in da se odpoveš za teden dni prostemu času za golo učenje in kazenska dela, za katera te bo sproti seznanjal dežurni . . . Lahko pa si bil tudi poklican v »mamkin« urad, če si se pri učenju prav dobro odrezal in se prostovoljno odpovedal dopustu. Takrat je sledila zopet vzgojna nacistična govoranca v kičastih slavospevih za firerja, ki ga je poslala usoda nemškemu narodu in Evropi. In še kaj za pod zob je bilo v njeni sobi. »Domska mamka« je nosila ponosno na svojih bujnih prsih okroglo strankino značko NSDAP, nadalje značko NS-fravenšaft in še nekaj drugega.

Na pisalni mizi je stala fotografija postavnega vojaka s črnim trakom čez levi zgornji kot.

Ob vsakem slučaju je »mamka« končala svoj poseg v dijaško dogajanje s fotografijo na mizi. Odločen kazalec je ustrelil proti vojaku.

— Ti se žrtvujejo zunaj na fronti za nas in za bodočnost nemške mladine! Nepristopen obraz je za trenutek rahlo pordel. Nato kratek molk. Skoraj versko fanatičen hitlerski pozdrav . . . !

V šoli za starim pokopališčem, kjer je vedel dijak za Prešernov in Jenkov grob, je gospodoval hišnik Tone, lep civilist. Lahko si se začudil nad njim, da sploh še hodijo taki moški teh let okoli . . . in brez uniforme. Zakaj nacistični oblastni aparat je razpolagal nad tolikimi organizacijami z raznimi uniformami, da še dijakom ni bilo povsem jasno, četudi so jih mrcvarili v hajot-službi s tem, da morajo na pamet znati razne čine: vojaške, mornarske, letalske, NSDAP, SA, SS NSKK, NSFK, varnostne policije, carinske službe, in še cele vrste drugih.

Hišnik Tone je bil torej lep civilist, črnolas in črnook, oblečen v obleke, ki so dijaka spominjale na modne kroje v Blaznikovi pratiki, kjer so bile Stermeckove reklame. Tudi čevlji so bili iz dobrih mirnih časov. Na Tonetu ni bilo uslediti beračije, ki se je držala poprečnega civilista petega vojnega leta povsod doma na podeželju, pa tudi v Celovcu. Iznajdljiv nacistični vojni aparat je deloval le za oborožitev, civilistom pa vsiljeval skromnost in odpoved.

Tone je prakticiral svojo metodo na učiteljiščnikih: Vsakega je nagovoril slovensko. Točno je opazil reakcijo . . in si bil na jasnem glede znanja jezika pri marsikaterih fantih.

Tonetovim očem seveda tudi ni ušlo, da je dijak zahajal na staro pokopališče. Zato ga je nekoč ogovoril, ko se je dijak prihulil skozi zadnji vhod v šolsko poslopje, kjer je bilo v bližini telovadnice hišnikovo stanovanje:

— Tu skozi ne smejo študentje!

Slovenska govorica je dijaka priklepala, da za trenutek ni vedel ne naprej ne nazaj.

— To je prepovedano! Sam gospod direktor so prepovedali!

Besede so bile spet mehkejše.

— Kaj pa bi zdaj ob tej uri tukaj v šoli? Si bil spet na pokopališču . . . Dijak je še vedno stal. Privlekel je izza suknjiča notni zvešč sredinjelahkih menuettov:

— V 3.a je tak čudovit pianino.

Tone se je skrivnostno nasmehnil.

V stanovanjska vrata je stopila čedna mlada ženska:

— Kaj pa je z njim? A ta je tisti, ki hodi na pokopališče . . .

(SE NADALJUJE)

MIHA KLINAR **14**

TANGENTE OB BOROVEM ROMANU »ODLOŽENI«

(IZPISI IZ DNEVNIKA)

Toda naj se vrnem k Nenniju. Zanj po številu »malo Slovencev«, ki naj bi tudi sedaj po letu 1945 ostali v Italiji po razmejitvi med državama po stari Wilsonovi črti, je bila za nas Slovence skoraj četrtina vsega slovenskega naroda — 25 % izraženo v odstotkih, medtem ko bi po odstotkih merjeno število Italijanov, ki bi po Wilsonovi razmejitvi ostali v Jugoslaviji, znašalo globoko pod 0,5 % vsega italijanskega naroda. To bi bili v glavnem Italijani na Reki. Nenni ni videl, ali pa ni hotel videti, da je strnjeno slovensko narodno ozemlje vse do morja in da je edina enklava z italijansko večino Trst. Tam pa je imel večino italijanski proletariat. Ta pa je prav tako kakor proletariat tržiških ladjedelnic tiste dni terjal priključitev Trsta in cone A k Jugoslaviji. Na množičnih delavskih zborovanjih in v delavskih povorkah v Trstu so italijanske delavske množice skandirale.

Tito, Tito, dici si,
che Trieste e per ti!

Za tako razpoloženje tržaškega proletariata je reakcionarni tisk v Trstu in Italiji dolžil tudi KPI, ta pa se je teh očitkov otepala z zagotavljanjem, da je tudi KPI za italijanstvo Trsta, čeprav se je pri svojih izjavah skušala izogibati metod imperialistične in šovinistične kampanje italijanske reakcije proti Jugoslaviji in naglašala potrebo prijateljskih odnosov med obema državama.

O vseh teh stvareh smo zadnje mesece leta 1945 razpravljali. Jezile so nas različne izjave vodilnih funkcionarjev Komunistične partije Italije, saj so poleg izjav o italijanskem Trstu in podobno, njihove izjave o potrebi »prijateljstva z narodi Jugoslavije«, o potrebi »meje bratstva«, o »narodnostnih pravicah Slovanov v okviru Italije«, o »koncu petindvajsetletne italijanske imperialistične politike« izzvenele samo kot prazne fraze. Govorili smo, da taka stališča KPI ne bodo izboljšala odnosov med Jugoslavijo in Italijo. Ta je pozabljala, da je bila vse do 9. septembra 1943, do brezpogojne kapitulacije Italije, Hitlerjeva zaveznica št. 1 in prav tako kakor Nemčija kriva za vsa zla dejanja, ki so se nad evropske narode zgrnila v letih 1936—1941. Še več: Italija je bila začetnik fašističnega nasilja na svetu — najprej nad Slovenci v Slovenskem Primorju in hrvati v Istri, leta 1935 pa je zagrešila prvo fašistično agresijo s svojim napadom na Etiopijo. Italija torej nima nobene pravice do ozemlja, ki si ga je »priborila« na svoj kramarski imperialistični način po prvi svetovni vojni. Voditelji italijanskega delavskega gibanja so torej zašli na stranpota ne samo po revolucionarnih marksističnih načelih glede odnosov revolucionarnega proletariata do narodnostnega vprašanja, marveč tudi na stranpot glede revolucionarnih teženj tržaškega (italijanskega, slovenskega, furlanskega) proletariata samega. V svoj takratni dnevnik sem ob teh razpravah oziroma pogovorih na politično — propagandnem odseku našega odreda prepisal naslednje Leninove besede, ki so se prav v onem času tikale zgrešenih stališč voditeljev KPI:

»Proletariat zatiranih narodov se ne more omejiti na splošne, šablonske fraze proti aneksiji in za enakopravnost narodov sploh, ki jih ponavlja sleherni pacifistični buržuj. Proletariat ne more molče mimo imperialistični buržoaziji posebno neprijetnega vprašanja meja države, ki sloni na nacionalnem zatiranju. Proletariat se mora boriti proti nasilnemu zadrževanju zatiranih narodov v mejah te države, to pa pomeni boriti se za pravico samoodločbe. Proletariat mora zahtevati za kolonije in narode, ki jih zatira »njegov« narod, svobodo politične odcepitve. V nasprotnem primeru ostane internacionalizem proletariata prazen in verbalen; niti zaupanje niti razredna vzajemnost med delavci zatiranega in zatiralskega naroda tako nista mogoča; hinavščina reformističnih in Kautskyjanskih zaščitnikov samoodločbe, ki molčijo o narodih, ki jih zatira »njihov« lastni narod in ki jih s silo zadržuje v »svoji lastni« državi, ostane nerazkrinkana.«

Poleg teh, v tistem času več kakor aktualnih misli, sem zapisal v svoj takratni dnevnik, da bi bila zato dolžnost KPI in drugih protifašističnih demokratičnih sil v Italiji, da ne ovirajo priključitve Julijske krajine k Jugoslaviji. Naj raje prisluhnejo težnjam italijanskega in furlanskega proletariata — tržaških in tržiških delavcev ter furlanskih kolonov in naj jih vendar že nehajo »opozarjati«, da so na »napačni« poti, ker se hočejo priključiti državni skupnosti, ki je proletarsko revolucijo v narodnoosvobodilnem boju izbojevala do kraja, saj so v tem boju Titove partizanske vojske sodelovali tudi sami. Tržaški proletariat se je živo zavedal, da:

»Domovina gospode domovina ni tvoja,
tvoja bo plod le tvojega boja . . .«

kakor sem prav kot plod takratnega spoznanja zapisal kasneje med verzi pesnitve »Rapsodija o splavarjih na ognjeni reki«.

Sicer pa jeseni 1945, ko so prihajale do nas tako nerazumljive in neproletarske besede voditeljev KPI in PSI nas le-te niso preveč razburjale. Tržaški proletariat je bil v ogromni večini na naši strani. To pa se nam je zdelo najpomembnejše. Prepričani smo bili, da bo volji tržaškega proletariata moral prisluhniti ves svet — rad ali nerad.

Tudi po svojih pesmih jeseni 1945 vidim, da me takratna politična trenja niso prizadela nikoli tako globoko, da bi me ranila do pesmi, saj sem v tem času od septembra 1945 do februarja 1946 pisal v glavnem razpoloženjsko »čisto« liriko. Po teh pesmih sodim, da sem imel takrat najraje dekliško, pevsko in seveda tudi pivsko družbo, kar pa ni nič čudnega, če pomislim, da sem poleg resnega in trdega dela kot urednik odrednega Biltena (ta izraz mi ni bil všeč, saj je prva številka izšla pod naslovom »Pregled«, ki je ustrezal slovenskim, hrvaškim in srbskim borcem te enote in dvojezičnosti tega lista, a sem moral sprejeti naslov Bilten po večinski odločitvi politično-propagandnega odseka).

(SE NADALJUJE)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 22. seji 19. oktobra obravnaval delovni osnutek resolucije o družbenoekonomski politiki v letu 1983, problematiko kmetijske proizvodnje v občini, predlog odloka o rebalansu proračuna občine za leto 1982 in pregled proračunskih prihodkov in odhodkov v devetih mesecih 1982. Sprejel je več sklepov o premoženjsko pravnih zadevah in soglašal s predlogom sklepa o uporabi sredstev solidarnosti in s splošnimi načeli za notranjo organizacijo in sistematizacijo v upravnih organih občinske skupščine Radovljica. Potrdil je tudi predlog davčnih oprostitev in premoženjsko pravnih zadev.

— — —

Predsedstvo skupščine občine Radovljica je na seji 20. oktobra presojalo izvajanje sklepov dosedanjih šestih zasedanj občinske skupščine in se dogovorilo o doslednem izvajanju nalog, ki izhajajo iz teh sklepov. Predsedstvo je sklenilo, da bodo naslednje sedme seje vseh treh zborov občinske skupščine 24. novembra.

— — —

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je na zadnji oktobrski seji med drugim obravnavalo in sklepalo o nekaterih kadrovskih vprašanjih. Sprejelo je sklep o začetku postopka evidentiranja kandidatov za predsednika in sekretarja medobčinske gospodarske zbornice za Gorenjsko, ki bo trajalo do konca oktobra v vseh delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih. Sočasno bo tekel postopek tudi za evidentiranje predsednika skupščine gorenjski občin, ki bo v naslednjem mandatnem obdobju iz radovljiške občine.

— — —

V Radovljici so se prejšnji teden sešli na skupni sestanek predstavniki upravnih organov in skupščin Jesenice in Radovljica. Namen srečanja je bil izmenjati izkušnje o delovanju delegatskega sistema in izvršilnih organov obeh skupščin v tretjem mandatnem obdobju.

— — —

Na posvetu predsednikov vseh 20 krajevnih organizacij ZZB NOV radovljiške občine, ki ga je vodil predsednik občinskega odbora ZZB NOV Slavko Staroverski je tekla beseda o neposrednih nalog krajevnih organizacij ZZB NOV. Dogovorili so se o konkretnih nalogah v sklepni vaji letošnje akcije NNP, o pripravah na velitve skupščin in svetov krajevnih skupnosti ter o sodelovanju na programskih konferencah krajevnih organizacij SZDL. Podrobno so se dogovorili o organiziranju in izvedbi letošnjih žalnih slovesnosti ob dnevu mrtvih na grobiščih in pri spomenikih in obeležjih padlim borcem in talcem.

— — —

V četrtek, 21. oktobra, je bil v prostorih občinske skupščine Radovljica delovni razgovor predstavnikov občinske skupščine in izvršnega sveta s predstavniki samoupravne komunalne interesne skupnosti in izvajalci o sanaciji objezerske kanalizacije na Bledu.

— — —

Po sklepu predsedstva OK SZDL Radovljica je bilo prejšnji teden v Radovljici posvetovanje predsednikov vseh 20 krajevnih organizacij SZDL v občini. Pogovarjali so se o nalogah SZDL pred zaključno akcijo NNNP 82, o pripravah na volitve skupščin in svetov krajevnih skupnosti in o pripravah na sklic programskih sej krajevnih konferenc SZDL ter na sklic konference skupščine potrošnikov.

— — —

Na delovnem posvetu direktorjev delovnih organizacij s predstavniki izvršnega sveta in skupščine občine Radovljica, ki je bil v republiškem izobraževalnem sindikalnem centru v Radovljici 18. oktobra, so se pogovarjali o sedanjem položaju v gospodarstvu z ozirom na zadnje ukrepe zveznega izvršnega sveta. Spregovorili so o pogojih gospodarjenja v občini v letu 1983 in o raznih vidikih gospodarske in socialne problematike v občini.

— — —

Sklepna akcija NNNP'82 bo po sklepu predsedstva OK SZDL Radovljica v zadnjih dneh oktobra z namenom, da se na vaji preizkusi usposabljanje delovnih ljudi in občanov v samozaščitnem ravnanju ob letalskem napadu, v požaru, v reševanju izpod ruševin, čiščenju ruševin, evakuaciji, nudenju prve pomoči, varovanju družbene in zasebne lastnine ter preskrbe prebivalstva z živili in pitno vodo. Preizkusili bodo tudi izvajanje ukrepov zatemnjevanja in prometne varnosti.

— — —

Na volilno-programski seji OK ZSMS Radovljica, ki je bila v nedeljo, 10. oktobra, na Pokljuki, so za predsednico OK ZSMS Radovljica izvolili za naslednje mandatno obdobje Evo Štraus, študentko z Bleda, za podpredsednika Janeza Poličarja iz Iskre Otoče in za sekretarja Braneta Groharja, dosedanjega sekretarja OK ZSMS z Bleda. V predsedstvo so bili izvoljeni predsedniki komisij in centrov pri OK ZSMS: Zdravko Zalokar iz LIP T. Godec Bohinj, Božena Kolman — Finžgar iz Dvorske vasi, Danica Pilipovič iz Radovljice, Elza Šekli z Bleda, Ljubo Burazin iz Grajskega dvora Radovljica, Alenka Weithauser iz osnovne šole Bohinjska Bistrica, Matjaž Konda iz Lesc, Rado Obid iz Iskre Lipnica, Robert Rimahazi z Bleda, Zdravko Novak iz Plamena Kropa, Brigita Žižek iz Lesc in Andrej Markelj iz Radovljice.

— — —

V veliki sejni dvorani skupščine občine Radovljica je bila 21. oktobra dopoldne prva občinska pionirska konferenca, ki jo je sklicala OK ZSMS Radovljica. Posvečena je bila vsebinskim usmeritvam dela pionirske organizacije v občini. Na zasedanju so delegati podali poročilo o delu pionirskih odredov ter oblikovali zaključke za bodoče delo. Izvolili so tudi člane občinskega sveta Zveze pionirjev Radovljica.

— — —

V času 10. kongresa Zveze sindikatov Slovenije so 12. oktobra dopoldne obiskali radovljiško občino predstavniki jugoslovanskih republik, ki so bili gosti kongresa v Ljubljani. Ogledali so si dom Joža Ažmana in muzej Tomaža Godca v Bohinjski Bistrici, kjer so jim predstavniki DPO radovljiške občine predstavili pomen obeh kulturno zgodovinskih objektov in gospodarsko podobo občine ter jim podelili brošuro »Tito pri nas«.

— — —

Za krajevni praznik KS Lancovo 17. oktobra, ko se spominjajo ustrelitve talcev leta 1941 pri Rêmsevi žagi, so priredili več prireditev in tekmovanj, med drugim nogometni turnir in gasilsko vajo. Osrednja slovesnost je bila na svečani seji skupščine KS Lancovo v nedeljo, 17. oktobra, ko so položili tudi vence k spomeniku talcev in padlih borcev. Po seji je bil v zadružnem domu ustanovni občni zbor prostovoljnega gasilskega društva Lancovo, h kateremu je pristopilo okoli 40 članov.

— — —

Občinska konferenca ZRVS Radovljica je v sodelovanju s sekretariatom za ljudsko obrambo občinske skupščine prejšnjo nedeljo, 24. oktobra, organizirala vsakoletni orientacijski pohod za rezervne starešine iz vseh 20 krajevnih organizacij ZRVS. Pohod so izvedli v Radovljici, na Lipnici, Koprivniku, v Gorjah, Begunjah in v Ribnem. Udeleženci so na 8 km dolgem pohodu opravili topografske in taktične naloge ter streljanje z vojaško puško. Na koncu je bilo še preverjanje teoretičnega znanja o obrambnih in vojaških nalogah.

— — —

Novoizvoljena predsednica OK ZSMS Radovljica Eva Štraus je sklicala prvo sejo novega predsedstva in sekretariata OK ZSMS 21. oktobra. Sejo so posvetili oblikovanju akcijskega programa, uresničevanju sklepov in dogovorov seminarja, ki je bil za vodstva osnovnih organizacij in OK ZSMS v začetku oktobra na Pokljuki. Spregovorili so tudi o nalogah predsedstva in delovnih teles pri izvajanju nalog v letu 1982.

— — —

V prvem polletju se je v radovljiški občini na novo zaposlilo 252 delavcev, od tega je kar polovica iz drugih republik, pretežno na delih z manj zahtevno kvalifikacijo. Močno prisotna je zlasti sezonska zaposlitev, ki predstavlja kar polovico zaposlenih v gorenjski regiji. V gospodarstvu je na novo zaposlenih le 5 %, v negospodarstvu pa 8 %.

— — —

V preteklem šolskem letu 1981/82 je obiskovalo šolo s prilagojenim poukom 132 učencev v 13 oddelkih osnovne šole iz radovljiške občine. V oddelku je bilo torej v poprečju deset učencev. Razred je izdelalo 127 ali 96,2 % učencev, med katerimi je bilo 8,3 % odličnjakov, 30 % prav dobrih, 38 % dobrih, 20 % jih je opravilo razred z zadostnim uspehom, 3,8 % učencev pa mora razred ponavljati.

— — —

V oktobru so v delovni organizaciji Sukno Zapuže izdali posebno številko informatorja, ki so jo posvetili 10. kongresu Zveze sindikatov Slovenije in 11. kongresu ZSM Slovenije. S poljubno napisanimi prispevki so seznanili delavce s pomenom in vlogo sindikatov in pripombami osnovne sindikalne organizacije na kongresno gradivo ter o gospodarjenju in možnosti razvoja tekstilne industrije, ki so jo posredovali kot stališče tekstilcev na minulem sindikalnem kongresu. Obširno so informirali delavce tudi o 11. kongresu ZSMS in o pripravah, ki so jih izvedli v radovljiški občini.

— — —

Tovarna ELAN v Begunjah se vse bolj uveljavlja tudi kot vodilni proizvajalec opreme otroških igrišč. Posebno se je Elan izkazal z opremo sistema »A«. Prikaz tega sistema opreme otroških grišč je RTV Ljubljana predvajala v oddaji »Po sledeh napredka«, ki je bila na sporedu 23. septembra.

— — —

Kulturna skupnost Radovljica je razposlala vsem OZD s področja kulture, kulturnim in družbenopolitičnim organizacijam v občini razpis za predloge kandidatov za Linhartovo plaketo 1982, ki jo Kulturna skupnost podeljuje vsako leto ob Linhartovem dnevu 11. decembra. Rok za prijave predlogov je tako kot za prijave predlogov za Prešernove nagrade Gorenjske do 20. novembra.

— — —

Pouk v glasbeni šoli Radovljica in po oddelkih v raznih krajih občine je v šolskem letu 1981/82 obiskovalo 342 učencev in učenk. Če upoštevamo število vseh osnovnošolcev, je obiskoval glasbeno šolo vsak 11. učenec v občini. Glasbena šola Radovljica je s svojimi oddelki v preteklem šolskem letu pripravila 113 glasbenih prireditev, na katerih je nastopilo kar 1.329 učencev.

— — —

Po programu kulturne akcije za delovne kolektive v radovljiški občini so v petek, 15. oktobra, v zadružnem domu v Ribnem nastopili na kulturnem večeru člani kulturnega društva jugoslovanskih delavcev »Tamburica i mi« iz Mainza in jugoslovanska folklorna skupina »Edvard Kardelj« iz Wiesbadna v ZR Nemčiji. V sodelovanju s folklorno skupino domače DPD Svobode »Rudi Jedretič« so nastopili na celovečerni prireditvi. Sočasno so prispeli tudi predstavniki sindikata iz mesta Mainz, ki so se v Radovljici pogovarjali o gospodarskih in političnih vprašanjih ter o delovanju sindikatov s predstavniki sindikatov, skupščine, izvršnega sveta in kulturne skupnosti radovljiške občine.

— — —

V okviru programa kulturne akcije za delovne kolektive in sodelovanja med ZKO Radovljica in RKUD Sloboda Vis Varaždin je v soboto, 9. oktobra, gostoval v radovljiški občini mešani pevski zbor z nad 70 člani in solisti. Predstavil se je z izbranim sporedom zborovskih skladb, ki ga je občinstvo toplo pozdravilo. Udeležba na koncertu varaždinskih gostov je bila tokrat zelo dobra.

— — —

Lep uspeh so radovljiški športniki dosegli na osrednjih republiških športnih prireditvah v soboto, 16. in v nedeljo, 17. oktobra. Na 13. odprtem prvenstvu v streljanju Ljubljanskega armadnega območja so med 120 ekipami člani ekipe občinskega štaba teritorialne obrambe Radovljica postali vseekipni zmagovalci. Na 17. jesenskem krosu občinskih reprezentanc Slovenije za lovoriko Dela 1982 so bili tekači iz radovljiške občine odlični deseti.

PLOŠČE KURIRSKIM POSTOJAM — KULTURNA IN ZGODOVINSKA DEDIŠČINA

Rezervni podpolkovnik letalstva, borec dražgoške bitke, eden prvih kurirjev in organizatorjev kurirskih zvez v Sloveniji, Janez Kavčič-Orlov, je imel pri odkritju zadnje, to je 40. plošče, posvečene kurirskim postajam NOV na Gorenjskem, v Srednjem vrhu govor, iz katerega povzemam naslednje:

»Prispeli smo do cilja. Veliko prizadevanj in dela smo vložili, da danes odkrivamo 40. in s tem zadnjo ploščo — pomnik na nekdanjo kurirsko postajo. Takoj naj opozorim, da se kurirji med NOB na tem mestu niso veliko zadrževali. Mi označujemo le kraj, kjer so v bližini potekale zahtevne poti kurirjev NOB. Kurirjeva pot je bila prek meje s Slovenci na Koroškem in Primorskem. Mi danes ne bomo šli po njegovi poti, ampak bomo tu, kjer smo se zbrali, obudili spomine na tiste dni.

Kmalu bo izšla monografija relejnih kurirjev Slovenije med NOB. To delo priporočamo predvsem šolskim kolektivom, saj bo to prispevek h kulturni in zgodovinski dediščini Gorenjske med NOB. Rad bi vsaj bežno omenil nekaj zgodovinskih trenutkov iz NOB.

Že 26. septembra 1941. leta na vojaško političnem posvetu v Stolicah, ki ga je vodil tovariš Tito, je bila poudarjena pomembnost povezanosti narodnoosvobodilne borbe na celotnem jugoslovanskem ozemlju. Vsa tehnična sredstva za zveze so bila v začetku v rokah okupatorja. Tako je ostal le človek — borec kurir. 26. september je zato proglašen za dan vezistov in ga vsako leto tudi praznujemo kot praznik vezistov.

Razvoj kurirskih zvez v Sloveniji je imel svoj specifični razvoj. Od četnih, bataljonskih, terenskih in drugih kurirjev se je na pobudo Borisa Kidriča začela spletati edinstvena mreža relejnih kurirskih postaj. Zveza ni več potekala od enote do enote, ampak od postaje do postaje, od javke do javke. Na Gorenjskem je bil kurirska mreža 1943. leta dokončno spletena. V tej mreži je bilo 40 relejnih postaj. Relejni kurirji so bili tisti, ki so usklajevali NOB in revolucijo. Svojo vlogo só kurirji uspešno opravljali do zmagovitega konca NOB.

Naj poudarim nekaj specifičnosti NOB na Gorenjskem in s tem tudi kurirskih zvez. Živimo namreč na ozemlju, ki je bilo stoletja na udaru raznih napadalcev. Ta pomembnost se je pokazala tudi med NOB in je bilo zato za narodnoosvobodilno gibanje tod še toliko težje. Tudi vzdrževanje kurirskih zvez je bilo težje kot kjerkoli drugod. To območje je nekakšen geografsko zgodovinski trikotnik. Ta trikotnik ni bermudski, kjer tonejo ladje in padajo avioni. Smo najbolj izpostavljena slovanska veja tujim vplivom in apetitom. V našem gorenjskem trikotniku so tonile ladje Ilirov, Keltov, Longobardov, Avarov, Rimljanov in drugih. Naša ladja pa ne tone. Naši predniki so tod od primitivnega nomadskega načina življenja prešli v kmetijstvo in globoko zasadili korenine v to gorenjsko rušo in celo skalna pobočja. Nešteto viharjev je prihrumelo čez te kraje, a po vsakem so se korenine še globlje in močneje oprijele in uspešno kljubovale. Pravijo, da smo Gorenjci trdi in trmasti. To ne bo povsem držalo. Res pa smo uporni, delavni, a odprti za vse tiste, ki pošteno mislijo.

Naj se vrnem k našemu praznovanju, ko odkrivamo zadnjo od 40 plošč. S tem so postavljenih 40 spominskih obeležij v krajih, kjer so med NOB delovale kurirske postaje. Akcijo smo začeli pred dvema letoma v partizanski vasici Davči za kurirsko postajo G 11 na bivši jugoslovansko-italijanski meji. Od tam smo se sprehodili po Poljanski in Selški dolini, v Medvodah potrkali na vrata Ljubljane, nadaljevali prek Domžal in Kamnika. Obiskali Jelovico, Pokljuko in Mežaklo, da smo končno po obronkih Karavank prispeli danes na cilj in to na jugoslovansko-avstrijsko mejo.

Menim, da smo o pomenu teh obeležij že dovolj govorili. Vsekakor so priznanje še živečim kurirjem in kulturni ter zgodovinski dediščini Gorenjske. Naj bo to obenem tudi spomin na tiste kurirje, ki svobode niso dočakali in katerih kosti trohnijo po teh pobočjih. Ta obeležja naj bodo tudi kažipot mladim, kako ljubiti domovino, kako se zanjo boriti in če bo potrebno, tudi umreti.«

Ob koncu govora je tov. Orlov zeželel prijetno srečanje in prijeten spomin na to praznovanje.

Jaka Klinar

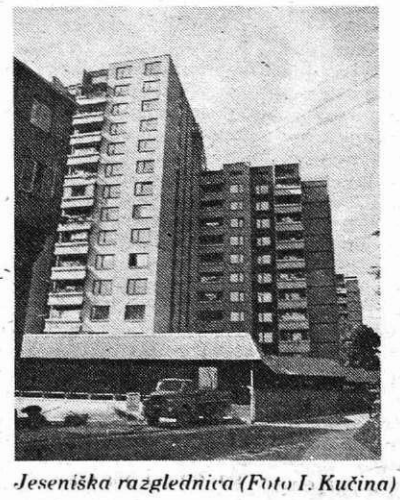

Jeseniška razglednica (Foto I. Kučina)

Jugozahodni del Dovja (Foto B. Blenkuš)

SKLEPNA VAJA AKCIJE »NIČ NAS NE SME PRESENETITI« V RADOVLJIŠKI OBČINI

Predsedstvo občinske konference SZDL Radovljice je na seji prejšnji teden sprejelo sklep, da se bo v vseh krajevnih skupnostih, delovnih organizacijah in drugih temeljnih skupnostih v radovljiški občini izvedla sklepna akcija NNNP '82 v zadnjih dneh oktobra.

Namen letošnje akcije, ki jo zelo požrtvovalno in uspešno vodi sekretariat koordinacijskega odbora za ljudsko obrambo pri OK SZDL Radovljica, je preizkusiti usposobljenost prebivalcev v samozaščitnem ravnanju v različnih težkih okoliščinah. Gre za preverjanje ravnanja v primeru letalskega napada, požarov, reševanja izpod ruševin, čiščenja ruševin, evakuacije, nudenja prve pomoči, varovanja družbene in zasebne lastnine ter preskrbe prebivalstva z živili in pitno vodo.

V krajevnih skupnostih bodo preizkusili sistem obveščanja in ukrep zatemnjevanja ob letalskem napadu in izrednih razmerah, prometno-varnostno zaščito in podobno.

V akciji bodo sodelovali delovni ljudje in občani, splošne in specializirane enote civilne zaščite, enote narodne zaščite ter služba opazovanja in obveščanja.

Zaradi varčevalnih ukrepov in preglednejše izvedbe vaj se je predsedstvo OK SZDL odločilo, da bodo vse faze vaje in aktivnosti izvajali le v štirih krajevnih skupnostih, ki bodo pravočasno obveščene pred pričetkom zaključne akcije.

JR

ZAKLJUČNE AKTIVNOSTI ZA OBLIKOVANJE TREH KRAJEVNIH SKUPNOSTI NA PLAVŽU

Prejšnji četrtek, 21. oktobra, je bila programska seja krajevne konference SZDL Plavž, na kateri so obravnavali poročilo in oceno o dosedanjem delu in opravljenih nalogah SZDL v krajevni skupnosti ter predlog sklepov o izvedbi nove organiziranosti družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov v treh novih krajevnih skupnostih ter neposredne naloge ob njihovem konstituiranju.

Predsednik konference SZDL Tone Varl je v svojem poročilu najprej povedal nekaj misli o današnji družbenopolitični situaciji doma in po svetu. Pri tem je poudaril, da bo v današnji težki situaciji, ki ji je botrovala tudi vrsta subjektivnih napak, ko smo v minulem obdobju prehitevali naše možnosti, treba dejansko mnogo bolj konkretno delovati, da ne bomo ostali samo pri deklaracijah. Več neposrednega dela bo potrebno med vsem članstvom. Konferenca SZDL je v času od programske konference, to je zadnjih deset mesecev, pokazala veliko aktivnost. Predvsem se je zelo angažirala v pripravah na volitve in izvedbo referenduma za novo organiziranost krajevne skupnosti na Plavžu. Pohvalno se je izrazil o delovanju osnovne šole Tone Čufar na Plavžu, sekcije za družbeno aktivnost žensk, krajevnega odbora zveze borcev NOB in drugih. V minulem obdobju sta bili dve seji skupščine, delaven je bil tudi poravnalni svet, ki se je sestal enajstkrat, uspešno je deloval odbor za varstvo okolja, svet stanovalcev se ni sestal niti enkrat, potrošniški svet pa samo enkrat.

Programska konferenca SZDL se je v takšni obliki sestala zadnjikrat, ker bodo v decembru že oblikovali konference in ostale organe po novi organiziranosti Plavža.

Dosedanji tajnik krajevne skupnosti Viktor Volčini je predložil predlog predsedstva o temeljnih oblikah samoupravnega in družbenopolitičnega delovanja v treh novih krajevnih skupnostih. Po tem predlogu se bodo delovni ljudje in krajani združevali in sestajali na:

— zborih delovnih ljudi,
— sestankih skupnosti stanovalcev in
— sestankih članov SZDL.

V teh oblikah bodo neposredno volili in delegirali člane hišnih svetov, hišne in ulične odbore SZDL, delegate v skupščino krajevne skupnosti, delegate v KK SZDL, delegate v svete stanovalcev in delegate v skupščine samoupravne interesne skupnosti.

V zvezi s tem so sprejeli tudi sklepe o številu delegatov v novih krajevnih skupnostih, in sicer krajevnih skupnostih Staneta Bokala, Cirila Tavčarja in Mirka Rogla-Petka.

Sprejeli so sklep, s katerim so predsedstvo krajevne konference SZDL Plavž zadolžili, da najkasneje do 30. novembra organizira po temeljnih oblikah delovanja SZDL sestanke SZDL oziroma zbore občanov, na katerih bodo izvolili organe novih krajevnih skupnosti. Družbenopolitične organizacije in sindikat bodo svojo organiziranost prilagodili in izvolili delegate v nove krajevne konference SZDL do 20. novembra. Te se bodo konstituirale najkasneje do 10. decembra. Skupščine krajevnih skupnosti se bodo morale konstituirati in izvoliti svoje organe do 25. decembra. Sveti stanovalcev, sveti potrošnikov in poravnalni sveti se bodo konstituirali v januarju prihodnjega leta. Dopolnilne volitve delegacij krajevnih skupnosti za zbor krajevnih skupnosti skupščine občine in posebnih delegacij SIS se bodo opravile februarja prihodnjega leta.

Navzoči so menili, da je bilo celotno gradivo za sprejem teh sklepov zelo dobro pripravljeno in da bo treba aktivirati vse subjektivne sile, da se dogovorjeno izvede in izbere takšne delegate, ki bodo uspešno delovali v novih krajevnih skupnostih in uspešno vodili celotno družbenopolitično življenje na tem območju.

B. B.

PRIPRAVE NA SKUPŠČINSKE VOLITVE V KS DOVJE-MOJSTRANA

Člani izvršnega odbora krajevne konference SZDL Dovje-Mojstrana so na seji prejšnji teden obravnavali dosedanji potek priprav na letošnje skupščinske volitve, informiranje v krajevni skupnosti in še nekaj drugih vprašanj.

V celotni krajevni skupnosti so doslej evidentirali okrog sto kandidatov. Člani izvršnega odbora so se ob tem zavedali, da mora evidentiranje potekati v najširšem obsegu in mora zajeti vse krajane. Za člane novih skupščinskih organov je potrebno izbrati predvsem delavne in prizadevne krajane, ki so se že do sedaj uveljavili s svojim delom in izkušnjami na različnih področjih. Dogovorili so se, da bodo predlagane kandidate obravnavali zbori krajanov sredi novembra.

V nadaljevanju so člani izvršnega odbora obravnavali priprave na programsko sejo krajevne konference SZDL, ki bo danes, 28. oktobra, ob 18. uri v avli osnovne šole 16. december Mojstrana. Spregovorili so tudi o zboru udeležencev vstaje 16. decembra leta 1941. Ob tem so podprli predlog, da bi srečanje še živečih udeležencev vstaje postalo tradicionalno. Srečevali se bodo vsako leto v decembru, na srečanje pa bi vabili tudi učence osnovne šole in drugo mladino, da bi skupaj obujali spomine na vstajo in druge dogodke iz NOB, mladi pa bodo njihove spomine tudi skrbno zapisali.

Naj še omenimo, da so na seji spregovorili tudi o informiranju, ki v krajevni skupnosti že dalj časa šepa. Zavzeli so se, da komisija za informiranje pri krajevni konferenci SZDL še naprej skrbi za informiranje in obveščanje prek tednika Železar in lokalne radijske postaje Triglav, domenili pa so se tudi, da bodo v mesecu novembru za zbore krajanov pripravili poskusno številko informativnega lista, ki ga bodo dobila vsa gospodinjstva. Vsebina naj bi bila kratka in jedrnata, vsebovala pa naj bi vse najaktualnejše novice in probleme v krajevni skupnosti.

J. R.

KOMEMORACIJA OB DNEVU MRTVIH

Odbor krajevne organizacije Zveze borcev NOV krajevne skupnosti Plavž Jesenice obvešča in vabi svoje člane in člane vseh borčevskih organizacij v občini, vse družbenopolitične organizacije in občane na spominsko komemoracijo.

Komemoracija na grobovih padlih borcev NOV v spominskem parku na Plavžu bo v petek, 29. oktobra, ob 16. uri.

Ker se bomo letos še posebno spomnili najhujšega vojnega leta pred štiridesetimi leti, je prav, da s svojo udeležbo nekaj trenutkov počastimo spomin vseh padlih in umrlih borcev dolge štiriletne narodnoosvobodilne vojne in padlih borcev prve svetovne vojne ob njihovem spomeniku.

OB DNEVU MRTVIH

SMRT

Smrt je obrnjena stran
od nas.
Tako stoji noč in dan
in si zakriva obraz.

(Niko Grafenauer)

KAJ JE SMRT	SMRT JE —
Vladka:	konec sveta?
Polonca:	trava, ki jo pokosimo?
Katja:	posušeno drevo?
Irena:	ovenel cvet?
Eliza:	črna roža?
Teodor:	kot velika sova?
Darja:	mrtva narava?
Iztok:	smrtna misel?
Marko:	žalosten dogodek v mojem življenju?
Urška:	stara žena s koso na rami, da pokosi življenje?
Eva:	mrtev otrok na zemlji, ki so ga ubili zločinci?
Tina:	atomska bomba, ko pade na zemljo?
Robi:	pijani voznik?
Klavdija:	nekaj belega in votlega?

SREČANJE S SMRTJO

O smrti veliko premišljujem. Zdi se mi nekaj groznega ... Lansko leto je umrl naš sosed. Star je bil komaj trideset let. Bilo mi ga je zelo žal. Nisem mogla verjeti, da ga nikoli več ne bom videla. Včasih, kadar sem šla k sosedovim na obisk, se je vedno šalil z menoj. Rekel mi je, da moram jesti malo klobase in veliko kruha. Zmeraj je bil dobre volje in nasmejan. Nenadoma pa je zbolel in kmalu nato je umrl. Šele takrat sem spoznala, kako je smrt strašna ...

Eliza

Nekega dne je ata rekel mami, naj mu skuha čaj. Mama ga je skuhala, potem pa ga je klicala in klicala, naj pride na čaj ... Ampak on ni prišel. Mama je šla k njemu in je videla, da je umrl. Potem je poklicala mene, Urško in mamico ... In zagledali smo ga mrtvega. Bili smo zelo žalostni.

Ko je stari ata umrl, se mi je zdelo vse nekaj čisto posebnega. Misli so se mi tako spletle, da se mi je zazdelo, da ne bo nihče več na svetu umrl, da je on zadnji človek, ki je umrl. Njegova smrt je bila nevidna.

Ivan

Imam staro mamo in ata. Oba sta bolna. Bojim se, da bi mi umrla. Včasih ponoči, ko ne morem spati, premišljujem, kako hudo bi mi bilo ...

Nekoč, ko je bil ata v bolnišnici, me je vsak dan skrbelo, kaj bo. Mama pa je bolna na srcu. Zato jo nočem razburjati in jeziti ... Zelo se bojim zanju. Nočem se srečati s smrtjo!

Darja

Takrat, ko je umrl stric Jože, je mama rekla, da bo postal zdaj drugačen kot prej ... Jaz pa sem razmišljal: kaj je smrt? In nisem mogel spati ...

Robi

Smrt se mi zdi žalostna. Hudo mi je, kadar pomislim, da bi mi umrli: ati, mami ali bratec. Nikoli več ne bi bilo tako, kot je sedaj, ko smo skoraj vsak dan skupaj: zadovoljni in srečni ...

Pred nekaj tedni, ko so v Bejrutu umirali otroci in njihove mame, mi je bilo tako hudo, da nisem mogla gledati televizije.

Kmalu bo dan mrtvih. Še bolj se bom spomnila ljudi, ki so že umrli. Svečke bom prižgala staremu atu, tovarišu Titu in drugim partizanom, ki so umrli za lepše življenje ...

Martina

Bila sem majhna, ko je umrl stari ata. Zelo sem bila žalostna. (Takrat, ko je bil še živ, sem mu rada plezala po ramenih.) Začeli smo vsi jokati, a on se ni več prebudil. Bil je mrtev! Imel je razmršene lase — in ni ga bilo več med nami ...

Petra

(Literarni krožek OŠ Jeseniško bohinjski odred, Kranjska gora — nižja stopnja. Mentor: Benjamin Gracer)

K INTEGRACIJI RAZKOSANEGA DELA 3

III. PLAČILNI SISTEM

Prvi vzrok za uvajanje normiranega nagrajevalnega plana, skupinskega in individualnega tipa, je motiviranje za večje napore zaposlenih v posameznih delovnih procesih.

Uvajanje avtomatizacije in drugih tehničnih izboljšav okrnjuje normalne odnose delavčevega dela s produktom celotnega delovnega procesa in uničuje bazo za individualni nagrajevalni sistem.

Tako je danes s povečanjem števila delovnih postopkov in števila strojev v delovnem procesu celotna produkcija postala tako povezana, da je nemogoče izolirati in nagrajevati individualne napore.

Skupinsko nagrajevanje, če lahko premosti težave, ki izvirajo iz kvalifikacijske in drugih struktur delovne skupine, lahko postane pomembno sredstvo motivacije za večje delovne napore in rezultate.

Thorsrudovi eksperimenti so začeli s sociotehnično analizo delovnih mest. Delovna mesta so bila na novo izoblikovana in razširjena. Osnova za plačo se je posamezniku najprej določala glede na zahtevnost dela, kasneje pa glede na število del, ki jih je delavec v skupini opravljal. To je obenem spodbuda za težnjo po mnogoterem usposabljanju delavca za različne vrste dela. Poleg tega fiksnega dela prejema posameznik še variabilni del glede na uspeh celotne delovne skupine.

IV. SKUPINOVODJE

Skupinsko delo in skupinsko odločanje narekuje nove vzorce vodenja s težnjo, da ti omogočajo razvoj posameznega delavca, spodbujajo ustvarjalnost in krepijo položaj vsakega posameznega delavca.

Nikakor ne more biti uspešna delovna skupina, ki vzdržuje hierarhične odnose, kot organizacija, ki je nad posameznim delavcem.

Delovna skupina je prostor, v katerem posameznik razvija več umskih komponent dela, kot so: planiranje tedenskega ali mesečnega dela, priprava, kontrola, dela, sodelovanje pri organizacijskih vprašanjih skupine in druge. Ta predpostavka izključuje statusno diferenciacijo in hierarhijo, ki bi se lahko pojavila glede na kvalifikacije in položaj skupinovodje v skupini. V avtonomni delovni skupini se razvijajo posebni stiki in odnosi, ki izvirajo iz dela, so zato funkcionalni, ni pa nujno, da so hierarhični.

Meje med zunanjo in notranjo kontrolo skupine, med vlogami obratovodje in samostojnostjo upravljanja v skupini, med začetkom in koncem dolžnosti skupine, morajo biti jasno določene. Mojster oziroma obratovodja prepusti vlogo koordinatorja in kontrolorja na določeni ravni samostojnosti delovne skupine in se aktivno začne ukvarjati z odnosi oddelka do celotnega podjetja, s strokovnim delom in izboljšavami, s katerimi pomaga, če je potrebno, delovnim skupinam.

Vloga skupinovodje se v teh raziskavah kaže kot zelo nujna, saj prevzame določen del nalog, ki jih je prej opravljal mojster, na primer, nujna administracija, kot so delovna poročila, obračunavanje ur itd.

Na Norveškem so delovne skupine razvile sistem rotacije vloge skupinovodje. Navadno je vsako leto izvoljen nov skupinovodja (contact person). Ta vloga predpostavlja dodatek k dnevnemu skupinskemu delu, za katero delavec ne dobi posebne ekonomske nagrade, omogoča pa veliko priložnosti za učenje. Zelo pomembno je to, da je skupinovodja voljen in ne postavljen. Stanje delovnih skupin je zelo odvisno od osebnih lastnosti skupinovodje. Postavljanje skupinovodje lahko na več načinov krni »avtonomnost« delovne skupine. Namesto da bi postalo sredstvo povezovanja delavcev, lahko postane njeno nasprotje in manipulacija z delavci.

b) KRITIČNA TOČKA INDUSTRIJSKE DEMOKRACIJE

Vidik legitimnosti privatnolastniškega in državnega sistema je kritična točka industrijske demokracije. Orientacija eksperimentov z delovnim skupinami tudi ne teži k temu, da bi omejitve, ki jih postavlja privatna lastnina, podirala. Zadovoljuje se z izolacijo pogojev in ravnijo socialnih pravic delavcev, ki so potrebne zato, da mezdni delavci v eksperimentalnih delovnih skupinah odločajo o, poenostavljeno rečeno, »gospodinjskih« zadevah v delovnih skupinah. Strateške odločitve in zakon je na strani privatne lastnine. (Švedska, ki se tudi intenzivno ukvarja s projektom industrijske demokracije, je, na primer, šele leta 1976 sprejela zakon o soodločanju delavcev na delovnem mestu, ki razveljavlja izključno pravico delodajalca, da odpušča, vodi in razdeljuje delovne naloge.)

Sistematična prizadevanja raziskovalcev so najbolj uspešna v tem, kolikor so uspela združiti socialni in tehnični sistem v nek optimum — s tem se je posebej ukvarjal Thorsrud — z vidika posameznega delavca in njegovega delovnega mesta v skupini. V tem smislu presegajo organizacijsko razdrobljenost proizvodnje, ki naj bi jo določala tehnologija. Odpravljanje tehnične specializirane delitve dela, ki se zdi, da je na določeni razvojni stopnji tehnologije njen zakon, ima velike ekonomske in psihološke prednosti.

— — —

Popolno zavračanje tehnološkega imperativa predstavljajo tudi delovne skupine v angleških rudnikih. Do proučevanja teh delovnih skupin je prišel E. L. Trist po medicinskih kanalih z ugotovitvijo, da so rudarji poklicna grupa, ki je tudi po dva in pol krat bolj izpostavljena učinkom stresa. Po premišljeni domnevi so vse večji pojav stresa pri rudarjih začeli povezovati z uporabo metod masovne proizvodnje in tekočega traku pri transportiranju premoga iz rudnika. Novi način z uporabo tekočega traku je razbil tradicionalne male skupine, zelo prilagodljive na spremenljive in nepredvidljive okoliščine dela v rudniku, s široko zastavljeno delovno nalogo, enim ciljem in skupinskim obračunom plače. Ta tradicionalna grupa ima obeležja, ki jih Trist imenuje odgovorna avtonomija. Tehnična sprememba pa je te tradicionalne male grupe razbila v skladu z ideologijo specializacije v različne naloge in cilje ter z različnimi obračuni plače. Učinke vse večjega pojavljanja stresa so najprej pripisovali ekonomski depresiji in drugim konfliktom.

Raziskovalni program inštituta Tavistock si je zadal nalogo obnoviti življenje tradicionalnih izkopnih grup z obeležji odgovorne avtonomije na osnovi nove nespremenjene tehnologije. Glede na podatke o absentizmu, nesrečah pri delu, povezanosti rudarjev in grup ter delovno učinkovitost je nov socialni sistem popolnoma uspel. Absentizem, nesreče in povezanost so tudi objektivni kazalci stresa. Nova socialna organizacija je v nekem smislu premagala tehnološko superiornost in njeno krutost.

Tudi primeri drugih raziskovalnih programov, ki vključujejo reorganizacijo obstoječih hierarhičnih organizacij z načeli znanstvene organizacije in masovne proizvodnje z uvajanjem delovnih skupin dokazujejo, da specializirana tehnična delitev dela ni zakon produktivnosti.

To so primeri uvajanja delovnih skupin v avtomobilskih industrijah na tekočih trakovih, Scanlonov plan itd. Te skupine so v odnosu do negativnih posledic tehnične delitve vsekakor dosegle svoj psihološki in ekonomski namen.

Vprašljiva pa je njihova samo-urejevalnost in količina resničnega odločanja delavcev o delu. Po moji neskromni predpostavki bi morala avtonomna delovna skupina, ki odloča o svojem delu in dohodku, na podlagi tega zasnovati vsaj neke revolucionarne klice po spremembi temeljnega produkcijskega odnosa.

Toda medtem ko literatura o eksperimentalno uvajanih delovnih skupinah o tem molči, je znano, da se kapitalistična uprava boji močnih skupin delavcev, ki nastajajo spontano in jih narekuje tehnološki proces (na primer: delovna skupina delavcev ob talilni peči), ki bi lahko postala žarišča aktivnosti proti njej. Eksperimentalne delovne skupine so nedvomno zelo spretno, psihološko podkovana realizirana ideja, niso pa absolutno prenosljiv sistem in vzorec, po katerem bi lahko krojili vsi.

Miljana Vegnuti

KONEC

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Ignacio SILONE: **Lisica in kamelije.** Prešernova družba 1982

Ob naslovu knjižne zbirke, v kateri je izšla pričujoča knjiga (»Ljudska knjiga«) se človeku kajpak vsiljuje vprašanje: ali je ta knjiga zares primerna za »ljudi«, se pravi za množico posameznikov, ki niso obdarjeni (ali pa: zaznamovani) s kakšno posebno lastnostjo: z izjemnim pohlepom po novih spoznanjih, s prefinjenim literarnim okusom . . ., s čimerkoli, kar bi jih motiviralo za branje. O **Lisici in kamelijah** bi brez pomisleka takoj rekel, da bi jo tudi sam, če bi lahko slučajno o tem odločal, uvrstil v zbirko **ljudskih** knjig, — pa čeprav vem, da ima mnogo naših bralcev nekakšen predsodek do italijanske književnosti. (Edino Moravia je prebil ta molčeči zid nezaupanja.) Ta Silonejev roman je dejansko lahko berljiv, kar pomeni, da ga bo po mojem vsakdo, kdor ga bo vzel v roke, prebral do konca, ne da bi se pri tem dolgočasil.

V času razcveta naše pesniške avantgarde, se pravi pred dobrim desetletjem, je veljalo, da je najbolj moderna tematika tale: »politika in seks«. Avtor te knjige se je odločil za bolj starinsko zmes: v pričujoči povesti se vse suče okrog »ljubezni in politike«. Silone je angažiran pisatelj; vendar ne v tem smislu, da bi nas posiljeval s kakšno ideologijo. Jasno: kadar ta stari marksist in dedič liberalističnih tradicij piše roman, ne more zatajiti svojih izkušenj s fašizmom in stalinizmom, ne svojega protifašizma (oz. protistalinizma). Besedo fašizem pa prvič uporabi šele nekje v sredini te knjige in šele nekje v zadnji tretjini nam glavni junak kolikor toliko razločno razodene svoje politične nazore. Seveda pa jih bo pronicljivi bralec uganil že dosti prej.

Toliko o politiki, o ljubezni pa tole: ali gre predvsem za »navadno« erotiko ali pa predvsem za očetovsko ljubezen (za ljubeče prijateljstvo med očetom in hčerko)? Glede tega lahko radovedne bralke (in bralce) takoj potolažim: ne, ni ostalo zgolj pri očetovskih čustvih; hčerka glavnega junaka je očitno »poslušala klic krvi« ali pa nečesa bolj pretanjenega — in se je zapletla v nekaj, kar je sila romantično in hkrati zaznamovano s političnimi nasprotji.

Roman se dogaja v najjužnejšem švicarskem kantonu, tam kjer prevladuje italijansko govoreče prebivalstvo; v času, ko se je onkraj meje vedno bolj razcvetal fašizem (če je pri fašizmu ta dišeči izraz na mestu). Vpliv fašističnega terorja je mogoče čutiti tudi na švicarski strani meje (pa čeprav se ljudje tu bolj menijo za turizem in pripravljajo praznik kamelij). Prav to nasprotje (tam fašizem, tu idilika) pa daje povesti osnovni ton. Pravzaprav prevlada idilika. Smo v svetu humanističnih idealov: Silone kajpak brez pridržkov veruje vanje, enako njegov junak Daniele, kmet (in nekdanji mehanik), ki se bolj ali manj amatersko ukvarja z revolucionarno politiko.

Ta lik je seveda malce idealiziran (kot je idealizirano tudi okolje, v katero ga je avtor postavil). Tudi to sodi k ljudskosti in berljivosti. Kjerkoli odpremo knjigo, povsod se vrstijo kratki odstavki, tekst je na gosto pretkan z dialogi, — in v njem skorajda ni utrudljivih, nepriljubljenih opisov in premišljevanj. Najbolj pa nas pri tem kratkem romanu (povesti) očara prislovična italijanska zgovornost. Ta dialog je vseskozi kratkočasen, duhovit. Daniele je veder sogovornik tudi takrat, kadar so njegova očetovska čustva hudo prizadeta. Bralca seveda to ne bo motilo — razen, če bi, glede na to, da velja Silone za predhodnika neorealizma (in torej skrajnega naturalizma) terjal od pisatelja veristično natančnost: resnični ljudje vendar niso kar naprej zabavni.

Če bi že po vsej sili morali najti primerno oznako, bi morda raje uporabili zmerljivko socrealizem. Kaj bi bilo bolj primerno — pri romanu, ki ga je sama napredna zavzetost, idealizacija, ki je poln romantičnih prvin, pa čeprav govori o kruti stvarnosti, ki jo je treba spremeniti.

Tu spet vidimo, kako nesmiselno je vsakršno etiketiranje. Ta socrealistični romanček namreč ni prav nič pridigarski. Po drugi strani namreč je tako, da napredni (in celo organizirani) junak dvomi o smiselnosti revolucionarnega dela. In povrh vsega se na koncu izkaže, da je njegov nasprotnik (fašistični agent) predvsem človek: čuteča duša, ki je podvržena lepim in globokim čustvom, tako, da ga konec koncev pokoplje sodba lastne vesti. To pa seveda ne gre skupaj s socrealizmom.

V zvezi s humanističnim svetovnim nazorom (ki sem ga prejle omenil) je tudi to, da je človek (vsak človek) po naravi dober. V razpletu naše zgodbe se izkaže, da je ljubezen odrešilna moč, ki stre lupino, da lahko pride na dan človekovo bistvo.

Ta razplet je nepričakovan kot v kakšni kriminalki. To je s stališča berljivosti dobro, s stališča določenih estetskih meril pa komaj sprejemljivo. Odkrito povedano: tu so grobo kršena pravila realistične estetike. Avtor se je izognil črno-beli tehniki s tem, da je uprizoril spreobrnitev fašističnega agenta. Črno je na čudezen način postalo belo — ne da bi bralec imel priložnost pobliže spoznati prvo in drugo.

Kot sledi iz povedanega: prikupen, lahko berljiv tekst, ki govori o sporu med totalitarizmom in človečnostjo. Totalitarizem — v tem primeru fašizem — pa ostaja nekje zunaj romana, se ga samo obrobno dotakne. Pisatelj je za svoj poskus izbral okoliščine, ki so dejansko okoliščine v Švici, se pravi v nekakšnem inkubatorju.

Marko Hudnik

DOLIKOVCI RAZSTAVLJAJO V POBRATENIH TRBOVLJAH

Nocoj bodo v okviru že tradicionalnega sodelovanja med slikarji z Jesenic in pobratenih Trbovelj v delavskem domu v Trbovljah odprli kolektivno razstavo likovnih del članov likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice.

V Trbovljah se predstavlja 15 slikarjev s 53 likovnimi deli, in sicer: Rudolf ARH, Dana BEM GALA, Franc BERCE, Branko ČUŠIN, France DOLINŠEK, Nika HAFNER, Janko KOROŠEC, Zdravko KOTNIK, Janez KOZAMERNIK, France KREUZER, Pavel LUŽNIK, Tine MARKEŽ, Tone TOMAZIN, Cveto VELIKAJNE in Marjan ŽIDANEK.

Med slikarji Trbovelj, ki so povezani v likovnem klubu RELIK pri tamkajšnji Svobodi in slikarji likovnega kluba DOLIK z Jesenic se že več let spletajo dobri tovariški odnosi in sodelovanje na strokovno — likovnem področju. Vsakoletna medsebojna izmenjava likovnih razstav, prikaz ljubiteljske likovne ustvarjalnosti dveh delavskih središč, sodi med najbolj redne oblike kulturnega sodelovanja med obema občinama. Vsakoletna izmenjava likovnih razstav sodi v redno likovno — razstavno dejavnost, ki jo v obeh delavskih revirjih vodita ta dva marljiva likovna kolektiva.

Slikarji RELIKA bodo obisk Jesenicam vrnili v decembru.

SREČANJE Z NAŠIMI ZBORI '82

Zveza kulturnih organizacij Jesenice organizira v petek, 29. oktobra, ob 18. uri v gledališki dvorani na Jesenicah že tradicionalno »srečanje z našimi zbori '82«.

Na srečanju se bo predstavilo osem odraslih pevskih zborov, in sicer:

MOŠKI OKTET DPD SVOBODA »FRANCE PREŠEREN« ŽIROVNICA — BREZNICA, vodja MARJAN JEMEC:
— Jože Gregorc: BLEDA LUNA, narodna
— Peter Lipar: PARTIZANOVA IZPOVED
— Anton Medved: POPOTNIKOVA PESEM

PEVSKO DRUŠTVO »VINTGAR« BLEJSKA DOBRAVA, zborovodja ALOJZ VENGAR:
— Ubald Vrabec: ZDRAVLJICA, VASOVALEC
— Vasilij Mirk: NA TRGU

ŽENSKI PEVSKI ZBOR DRUŠTVA UPOKOJENCEV JAVORNIK-KOR. BELA, zborovodkinja BREDA PAŠNIKAR:
— Peter Lipar: MI PTIČCA ZAPOJE
— Milko Škoberne: PA TA JUTRANJA ZARJA
— Karel Pahor: NOV CVET

MOŠKI PEVSKI ZBOR »MARJAN VODOPIVEC« KRANJSKA GORA, zborovodja prof. DANE ŠKERLJ:
— Karel Pahor: POZDRAVI
— Anton Hajdrih: POD OKNOM
— Emil Adamič: ZAVRŠKI FANTJE

MOŠKI PEVSKI ZBOR DRUŠTVA UPOKOJENCEV JAVORNIK-KOR. BELA, zborovodja JAKA VEBER:
— OB KOLPI
— SANČI FRAJDA
— narodna: ROŽMARIN

MOŠKI PEVSKI ZBOR DRUŠTVA UPOKOJENCEV JESENICE, zborovodja JOŽA KELVIŠAR:
— Alojz Srebotnjak: NAGELJ
— Hrabroslav Volarič—Anton Svetek: ROŽMARIN
— Anton Foerster: GORENJCI

ŽENSKI PEVSKI ZBOR »MILKO ŠKOBERNE« JESENICE, zborovodkinja MIRA MESARIČ:
— Pavla Benedik—Radovan Gobec: KO V RANEM JUTRU
— Janez Močnik: FSE KAJ LAZI, prleška
— Ina Slokar-Matija Tomc: NAŠA MATI

MLADINSKI PEVSKI ZBOR »BLAŽ ARNIČ«, zborovodja ROMAN RAVNIČ:
— I. Gallus: SI VOX EST
— Vilko UKMAR: SLOVENSKA BESEDA
— gorenjska narodna v priredbi Egija Gašperšiča: KAJ PA JE TEBI LJUBICA

RAZSTAVA ILUSTRACIJ MILANA BIZOVIČARJA NA JESENICAH

V soboto, 30. oktobra, bodo ob 18. uri v razstavnih prostorih Delavskega doma na Jesenicah s krajšim kulturnim programom, ki ga bodo izvajali učenci jeseniške glasbene šole, odprli razstavo barvnih in črno-belih ilustracij akad. slikarja Milana Bizovičarja, svobodnega umetnika iz Ljubljane.

Umetniško kreativnost Milana Bizovičarja smo obširneje predstavili v Železarju št. 37 z dne 23. septembra ob priliki, ko so njegovo razstavo ilustracij odpirali v Šivčevi hiši v Radovljici.

Milan Bizovičar je bil rojen 13. januarja 1927 v Ljubljani. Leta 1945 je začel študirati na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, kjer je leta 1949 diplomiral pri prof. Gabrijelu Stupici. V letu 1949—1951 je pri istem profesorju dovršil specialko za slikarstvo. Leta 1963 se je študijsko izpopolnjeval v Parizu.

Ukvarja se z ilustracijo knjig za mladino in knjižno opremo. Je stalni sodelavec mladinskega tiska, kjer se je razen z ilustracijo uveljavil s kvalitetnim stripom. V zadnjem času ga vedno več srečujemo tudi kot ilustratorja za odrasle, kot avtorja slikanih oken in ustvarjalca mozaikov.

Seveda je na eni razstavi nemogoče prikazati slikarjevo tridesetletno ustvarjanje ilustracij, zato je izbor zato razstavo narejen iz njegovega ustvarjanja v zadnjem desetletju, ki pa predstavlja zelo značilen izsek iz njegovega opusa.

Na razstavi bodo tako predstavljene barvne ilustracije Butalcev Frana Milčinskega (Kurirček 1971/72, Kurirčkova knjižnica 1974), ilustracije z naslovnih in zadnjih strani Cicibana, letnik 1976/77 (Otroške igre, pregovori o varčevanju), ilustracije iz pesniške zbirke Ježek se ženi Jožeta Šmita (Zlata knjiga, poezije 1980), iz Najdihojce Frana Levstika (velike slikanice 1980) in črno-bele ilustracije za Tantadruja Cirila Kosmača (Ljubljana, Mladinska knjiga in Koper, Lipa 1980).

Vsekakor ob tem velja poudariti, da se na Jesenicah kljub dolgoletni razstavni dejavnosti prvič predstavlja s svojimi deli ilustrator. Zato likovni klub DOLIK, kot organizator likovnih razstav, upravičeno pričakuje predvsem dober odziv med šolsko mladino.

Razstava ilustracij Milana Bizovičarja bo na Jesenicah odprta do vključno 10. novembra, in sicer vsak dan, razen nedelje in praznika, popoldan od 16. do 19. ure in v ponedeljek, sredo in petek od 9. do 12. ure.

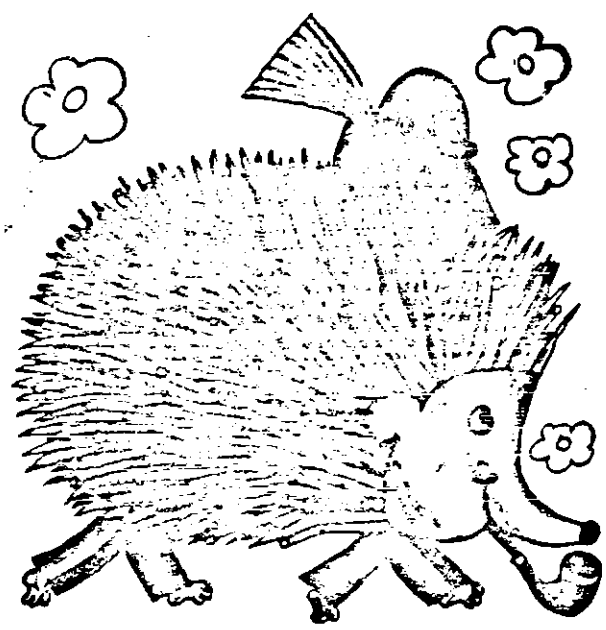

Ilustracija Milana Bizovičarja iz knjige Jožeta Šmita Ježek se ženi

ZA UVOD PREŠERNOV VEČER

Na večer 22. oktobra, ko so majhno gorenjsko vasico Vrbo objeli večerni mir, hlad, rahli dež in megla, se je v vaški cerkvici vrbanskega patrona sv. Marka dogajalo nekaj nenavadnega za ta navadni petkov večer. Goreče sveče v cerkvici, katerih žar se je prebijal skozi majhna okna v temni večer in okoju dajal čudovit lesk, so oznanjale, da se bo ta večer v tem hramu naše kulturne dediščine zgodilo nekaj svečanega.

Res je! V tej mali vasici Vrbi so se zbrali železarji — recitatorji iz železarn Ravne, Štore in Jesenic ter predelovalci iz Žične Celje in tovarne verig Lesce, med njimi pa kot gost moški oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica-Breznica, da počastijo spomin na našega največjega pesnika FRANCETA PREŠERNA.

To je bil začetek sedmega tradicionalnega srečanja dramskih skupin delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne. V preteklih mesecih so bila že srečanja pihalnih orkestrov, pevskih zborov, folklornih skupin in likovnikov v slikarski koloniji. Srečanje je organizirala komisija za kulturo pri izvršnem odboru konference osnovnih organizacij sindikata železarne Jesenice 22. in 23. oktobra. Poleg recitatorjev so na srečanju sodelovali še: gledališka skupina DPD Svoboda Rudi Jedretič Ribno (Veriga Lesce), amatersko gledališče Tone Čufar Jesenice (železarna Jesenice), gledališka skupina Železar Štore in amatersko gledališče KUD Prežihov Voranc Ravne na Koroškem (železarna Ravne).

Kot že rečeno, je bila otvoritev srečanja v Vrbi, kjer so v petek, 22. oktobra, ob 18. uri v cerkvici Sv. Marka recitatorske skupine izvedle RECITAL O PREŠERNU. Prostorno majhno cerkvico so do zadnjega kotička napolnili ljubitelji kulturnih dogajanj iz jeseniške občine, predstavniki vseh sodelujočih skupin na srečanju in predstavniki Sovjetske zveze, ki so trenutno na delu v Železarni Jesenice. Prisotne je pozdravil predsednik komisije za kulturo pri izvršnem odboru konference osnovnih organizacij sindikata železarne Jesenice Miro Skube in tako otvoril SEDMO SREČANJE GLEDALIŠKIH SKUPIN DELOVNIH ORGANIZACIJ SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE.

Recitatorji in moški oktet so izvedli lep recital o ŽIVLJENJU našega poeta Franceta Prešerna. Besedilo o Prešernovem življenju in izbor njegovih pesmi je pripravila VERA SMUKAVEC.

Naslednji dan, v soboto, 23. oktobra, so se v okviru srečanj vrstile gledališke predstave. Na Dovjem so gledališčniki iz Ribnega zaigrali dramo Ivana Potrča KREFLI, na Jesenicah je amatersko gledališče iz Štor prikazalo delo Ferda Kozaka VRNITEV, na Breznici so jeseniški amaterji izvedli komedijo Iva Brešana SMRT PREDSEDNIKA HIŠNEGA SVETA in v Ribnem gledališčniki iz Raven na Koroškem Prežihovega SVETNEČEGA GAŠPERJA, ki ga je za oder pripravil in izvedel inž. Šipek.

Razveseljivo je in kulturno pomembno, da so se vse skupine predstavile občinstvu in sodelavcem železarjem z domačimi dramskimi deli, tremi slovenskimi in enim hrvaškim.

Na Jesenicah smo si ogledali dramsko delo Ferda Kozaka VRNITEV v režiji Vesne Arhar in dramaturški postavitvi Bojana Štiha. Oba sta stara znanca in prijatelja jeseniških gledališčnikov in znana gledališka ustvarjalca. Naj omenimo, da je prav Bojan Štih vse Kozakove igre in drame zbral in uredil v knjigi Kralj Matjaž, ki jo je 1978. leta izdala Državna založba Slovenije.

Ferdo Kozak (1894—1957) pripovednik, dramatik, esejist, urednik in prevajalec, večidel profesor v Ljubljani, je eden najvidnejših slovenskih dramatikov novejšega časa. S svojimi deli dokazuje, kako je slovenska dramatika polna besed, podob in prizorov, ki razkrivajo naša življenja in naše usode.

VRNITEV (Velikomestna komedija, Opolnoči in Vrnitev), tri zgodbe o ljubezni, vojni in o smrti v domačiji pričajo o Kozakovem kritičnem pogledu na naša duhovna moralna in socialna stanja pred prvo svetovno vojno in po njej. Te tri zgodbe so tudi dokaz Kozakove moči, upora, neupogljivosti. Res je, da nekdanjega patriarhalnega sveta, kakšnega poznajo in prikazujejo tri zgodbe, ni več med nami. Zato je prav, če ob Kozakovih igrah spoznamo, kako smo izgubili svoje zveze z naravo in kako hudo smo zašli v pragozdu tehnične civilizacije, ki uničuje vse, kar je človeškega, naravnega in narodovega. Kozakovo pričevanje o času, ki ga ni več in ki ga nikoli ne bo več, je umetniško prepričljivo. Uspešne režijske rešitve so prispevale, da so nastopajoči dobro interpretirali pisateljeve poglede na čase, ki jih opisuje. To posebno velja za drugo in tretjo zgodbo, v katerih so razkrite vse (ne) moralne vrednote neke kmečke družine, njen razpad in VRNITEV vseh zablodelih in izgubljenih v krilo domačije, k očetu, bratu, stricu in gospodarju. Vse te like je mojstrsko podal Franc Kerznar, ki se je izkazal kot igralec velikih zmogljivosti in kot igralec posebnega profila, ki je zaželen v vsakem gledališču. Tudi vsi drugi igralci, kot Mira Furlan, v vlogah Katarine in Reze, Ana Tomažin, Lada Cmok, Truda Tomažin, Reza Horvat, Peter Šprajc, Franc Mirnik, Mihael Jurak in Franc Romih, so vložili veliko truda k dobro izvedbi posebno druge in tretje zgodbe. V prvi zgodbi pa nismo čutili dovolj prepričljivosti.

F. Ropret

SAMOSTOJNA RAZSTAVA RUDOLFA ARHA

V ponedeljek, 25. oktobra, so v tovarni ELAN v Begunjah odprli razstavo likovnih del enega najbolj produktivnih članov likovnega kluba DOLIK RUDOLFA ARHA. To je že njegova dvajseta samostojna razstava likovnih del, seveda pa se slikar s svojimi deli redno udeležuje tudi vseh kolektivnih predstavitev DOLIKA.

V Elanu se slikar predstavlja s 26 deli, med katerimi so risbe, akvareli in pasteli. Pokroviteljstvo nad razstavo ima konferenca osnovnih organizacij zveze sindikatov tovarne ELAN. Razstava v Elanu bo odprta do 8. novembra.

Naj ob tem tudi omenimo, da je tovarna Elan ena redkih delovnih organizacij, ki prek svojega sindikata skoraj permanentno skrbi za likovno-razstavno dejavnost, s čimer prav gotovo pomembno prispevajo k likovno-estetski vzgoji svojih delavcev, ki se tudi pri rednem delu v svojih obratih srečujejo z estetskim oblikovanjem izdelkov.

7. TRADICIONALNO SREČANJE AKTIVISTOV

V soboto, 23. oktobra, smo kljub slabemu vremenu skoraj napolnili dvorano delavskega doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku aktivisti naše krajevne skupnosti.

Delo in uspehi v preteklosti in načrti za bodoče delo so bili tema pogovorov na srečanju. O tem je govoril tudi Jaka Svetina, predsednik krajevne konference ZSZDL, ki je vse navzoče zlasti opozoril na velik pomen dela in uspehov aktivistov, ki se bo moralo v težkih pogojih gospodarjenja še okrepiti. Aktivistično delo bo potrebno okrepiti z mladimi močmi, mladimi aktivisti, ki bodo zamenjali predvojne, medvojne in povojne, ki so dali neprecenljiv delež pri nacionalni, socialni osvoboditvi in po vojni pri obnovi in izgradnji porušene domovine.

Ravno poudarek na mladih nas je na sedmem srečanju navdušil. Srečanju se je namreč pridružilo veliko mladih, ki so sodelovali tudi v bogatem kulturnem programu. Mladina z električnima kitarama in pesmijo »Iva Lola« in drugimi sta nas prav tako navdušila kot oktet ženskega pevskega zbora Milko Škoberne in Franci Tušar s šaljivimi pripovedmi, kot, na primer, »Moj delovni dan« itd.

Po kulturnem programu se je večina zadržala pozno v noč in se ogrevala na plesišču, že starejši in bolni pa v pogovorih o delu, življenju, dobrem in tegobah, ki so nas že začele pestiti. Pogovor je tekel seveda tudi o stabilizaciji, najnovejših stabilizacijskih ukrepih in podobno.

Vsi smo se strinjali s temi ukrepi, saj drugače biti ne more. Predvsem so bili potrebni tisti, ki bodo zmanjšali, če že ne odpravili število potovanj naših »revežev« predvsem v Trst, pa tudi v Avstrijo. Tam so nas sramotili in na drugi strani omogočali velike zaslužke prav tistim, ki so nas in naše pridobitve predstavljali v najslabši luči. Menili smo, da kaj takega ne bi smeli več dovoliti, čeprav bodo ti ukrepi le kratkoročni.

Veselimo se tudi že tistega novega svežnja ukrepov, ki so ga šele obljubili, ker menimo, da bodo še tiste nepotrebne in previsoke porabe, pa naj bo dinarjev ali deviz, zmanjšali, ki jih dosedanji ukrepi še niso zajeli.

Kritično pa smo ocenili odločitev zmanjšanja porabe v zdravstvu na račun bolnikov. Ne moremo razumeti, kako je mogoče, da bo moral bolnik, ki je že dvakrat prebolel srčni infarkt, plačati v zdravilišču tudi zdravniške storitve, ko bo moral že sam plačati bivanje v zdravilišču. Menimo, da ne gre bolnik samovoljno v zdravilišče, če mu je to predpisal zdravnik, zavrnila pa zdravniška komisija, glede na nove predpise. Ali ni vseeno, kje iščemo zdravniško pomoč: na Jesenicah, v Rogaški Slatini, Dobrni, Radencih ali drugod. Povsod je naša Jugoslavija.

Kljub številnim ukrepom menimo, da še nismo na vseh področjih posegli v jedro vzrokov inflacije oziroma prevelike porabe. Morali bomo! Sprašujemo se, zakaj še čakamo? Ali mora res vse priti »od zgoraj«? Ali ne bi dali pobude tudi spodaj. Odpraviti bo treba preveliko administriranje, nepotrebne institucije, ki smo si jih privoščili in tako še povečali administracijo in inflacijo. Takrat ko smo bolje živeli, smo vsega tega imeli manj. Zakaj imamo, na primer, rekord v porabi papirja in mo v vrhu evropske ali celo svetovne lestvice. Predlog o ustanovitvi SIS za ceste v občini bo novo breme. To naj bi prevzela, če še ni, kar komunalna skupnost in bi tako ostal kakšen dinar več resnično za ceste, za njihovo vzdrževanje in gradnjo novih. Le-te bomo uredili, če bomo imeli cestarje in denar in neformalno skupnost, ki samo za svojo administracijo porabni precej sredstev, ki bi šla sicer v konkretne namene. Pred časom se je v vroči glavi ene občinskih delavk namreč že celo porodila misel in želja po ustanovitvi SIS za stavbna zemljišča.

Naj podkrepim te naše ugotovitve e z enim skromnim primerom iz kraja nekje v Jugoslaviji, kjer so krajani podobnega mnenja. Takole pravijo: »Pri nas je en človek opravljal dela, ki jih sedaj 24 uslužbencev v SIS. Vsak tajnik ima svojo tajnico, šoferja in avtomobil. Kvaliteta in velikost dela pa se nista toliko spremenila, da bi vse to upravičila.«

Opravičeno zato mislijo številni zdravljenja potrebni, da zagotovo nekaj ni v redu. Vemo, da imamo še tolikšne rezerve, da bi z njimi lahko pokrili vse potrebe in stroške zdravljenja bolnikom, ki so tega nujno potrebni. Desetletja so plačevali prispevke za zdravstveno varstvo tudi za jesen svojega življenja, pa morda tega niso nikoli koristili, na starost pa so jim te pravice omejene.

Rezerve so v samem zdravstvu, pa tudi na ostalih področjih našega življenja in dela. Poiščimo jih, potrudimo se! Številni aktivisti, upokojenci in predvsem tisti, ki so najbolj prizadeti, zdravja potrebni, nam bodo nadvse hvaležni.

Jaka Klinar

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

ZA NAPREDEK TURIZMA V KRANJSKI GORI IN GORNJESAVSKI DOLINI

Zaradi preslabe povezanosti, usklajenosti in sodelovanja v okviru celotne turistične dejavnosti v Kranjski gori in okolici sta sekretarja osnovnih organizacij ZK TOZD Hoteli in žičnice ter TOZD Gostinstvo in delovne skupnosti skupnih služb hotelsko turistične delovne organizacije Gorenjka Jesenice 19. oktobra v Kranjski gori sklicala problemsko konferenco o turizmu in gostinstvu v občini Jesenice, predvsem pa v Kranjski gori.

Poleg članov zveze komunistov in predstavnikov vseh delovnih in temeljnih organizacij in turističnih društev so se konference udeležili tudi Bogomila Mirtič, sekretarka komiteja za turizem SRS, Franc Brelih, predsednik skupščine in Srečko Mlinarič, predsednik IS SOb Jesenice, Albina Tušar, sekretarka komiteja občinske konference ZKS Jesenice in drugi družbenopolitični delavci.

Kratek uvod na pripravljeno gradivo je podal Jože Grabnar, sekretar osnovne organizacije zveze komunistov TOZD Hoteli in žičnice. V razpravi so najprej sodelovali predstavniki poslovodnih struktur. Za njihovo razpravo je bilo rečeno, da so prikazali stanje dokaj rožnato, dejansko pa se ne čuti prave povezanosti in sodelovanja med gostinsko-turističnimi dejavniki. V imenu proizvodnih gostinskih delavcev se je oglasil Anton Robnik, ki je poudaril, da to ni konferenca direktorjev, in da se vse preveč samo hodi okrog vrele kaše, da se vse preveč sestankuje, naredi pa ničesar. Tako sta šli mimo Kranjske gore dve planski obdobji, v katerih se razen podkorenških žičnic ni naredilo ničesar. Kadrovanje in predvsem vzgoja kadra nista bila zadovoljiva. O poslovni skupnosti se je veliko govorilo, ustanovilo pa se je ni in izgleda, kot da njen obstoj in delovanje nista zaželena. Namesto skupnega nastopa na zunanjih tržiščih se je pojavljala celo nelojalna konkurenca. Razdrobljeno informativno službo morajo urediti na enem mestu, ali pri turističnem društvu ali pri Kompasu. Nekaj nad polovico turistične takse je doslej razporejala krajevna skupnost za urejanje komunalnih zadev, ker so bila sredstva za te namene iz drugih virov izredno skromna. Dotaknil se je tudi slabe izkoriščenosti počitniških stanovanj, slabega pregleda nad gosti v njih in neplačevanja turistične takse. Grajal je preskrbo z živili, ki je bila v Kranjski gori sicer še najmanj pomanjkljiva. Menil je, da je slaba predvsem zaradi slabe organizacije dela in dohodkovnega povezovanja.

V obširni razpravi je dal veliko pripomb tudi Jože Resman, podpredsednik izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice. Ugotovil je, da je razprava pokazala, da v celotni turistični dejavnosti v Kranjski gori ne obstoji razvojne strategije. Isto stanje so namreč ugotavljali, kar je podano tudi v gradivu, že pred nekaj meseci na sestanku z delovno skupino CK ZKS. To kaže, da se od takrat ni ničesar premaknilo. Za investicijsko politiko bo potrebno postaviti kratkoročne in dolgoročne cilje in naloge in s tem seznaniti delavce in po samoupravni poti potrditi ta razvoj. Zato se bodo morali vsi dejavniki med seboj strokovno povezati, kar danes niso, da se bo reševalo naloge predno se pojavijo kot problemi. Dokumentacija za investicijsko dejavnost, ki so ji doslej zbirale po različnih poteh, naj se prenese v en center. Vsi vodje temeljnih organizacij in enot bi morali delovati povezano in ustvariti enotno poslovno politiko. Te politike doslej ni bilo in če je bilo treba kaj narediti, je bilo potrebno precej moledovanja. Tovariš Resman je navedel še vrsto drugih pomanjkljivosti, kot je pomanjkanje programiranja, preveč parcialno reševanje problemov, slabo zasledovanje gibanja cen, slaba vloga SOZD, slabo povezovanje počitniških zmogljivosti in drugo. Ničesar ni bilo rečenega o prometu, razen da je bila ukinitev železniške proge do Planice kratkovidna in škodljiva poteza. Posebno danes ob pomanjkanju bencina bi to progo še kako potrebovali. V zvezi s tem je predlagal nujno sodelovanje z železnico, ki bo goste in izletnike pripeljala do Jesenic in z avtobusnimi organizacijami, ki bodo poskrbele za prevoze po cesti Jesenice — Rateče-Planica.

Srečo Mlinarič, predsednik izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice, je med drugim poudaril, da bodo tam, kjer se stvari ne bodo izboljšale, kljub tako konkretnim dogovorom, morali sprejeti ukrepe družbenega varstva.,

Po triurni razpravi so navzoči izbrali posebno komisijo, ki bo na osnovi ugotovljenega pripravila sklepe in roke za njihovo uresničitev. Enotni so bili, da je za dobro turistično dejavnost Kranjske gore in Gornjesavske doline potrebna enotna akcija. Za povezovanje je treba čimprej ustanoviti poslovno skupnost, v kateri naj se v prihodnje združujejo in uresničujejo vsi poslovni interesi. Do konca tega leta je treba hotelskemu podjetju Gorenjka, ki naj bi bilo gibalo in nosilec vseh investicijskih prizadevanj, predložiti vse programe in plane, ki naj bi se uresničili na tem področju. Sklenili so, da je pri reklami nujno potreben enoten nastop.

Vse te ugotovitve ter naloge naj se obravnavajo tudi v samoupravnih organih, ki naj sprejmejo ustrezne odločitve. Naloga članov zveze komunistov v teh organizacijah bo, da bodo zagovarjali stališča, ki so bila sprejeta in v obliki sklepov opredeljena na tej problemski konferenci.

B. B.

NA TEKMOVANJU TURISTIČNIH PODMLADKOV

Tudi letos smo turistični podmladkarji na osnovni šoli 16. december Mojstrana zavzeto opravljali akcije pri očiščevanju okolice šole v vasi. Najbolj smo svojo aktivnost povečali v pomladanskih mesecih in zdaj jeseni, ko smo se že od septembra naprej pripravljali na kviz turističnih podmladkov Gorenjske in na literarni natečaj s turistično vsebino.

Z mentorico smo si porazdelili gradivo, ki smo ga natančno predelali. Snov nas je zanimala, saj je obsegala zgodovinske in geografske posebnosti Gornjesavske doline, znamenitosti Kranjske gore, zgodovino železarskih Jesenic, zanimivosti vasic pod Julijci in zelenimi Karavankami.

S časom smo bili na tesnem in le razumevanju ostalih učiteljev, ki nas te dni niso spraševali, se lahko zahvalimo, da smo lahko nemoteno študirali. V soboto, 9. oktobra, smo se na izbirnem tekmovanju v osnovni šoli Tone Čufar med 15 ekipami uvrstili med trojico najboljših. Z Alenko in Martinom smo dobili še več volje do učenja. Statistični podatki so se nam včasih že kar pomešali v glavah; 12.306 prebivalcev, nove fužine na Javorniku zgrajene leta 1751, novi gospodar Leopold Ruard, nadmorska višina Kranjske gore 810 m, smučarskih površin pod Španovim vrhom . . .

Podatki so se kopičili in vznemirjeni smo pričakovali tekmovanje. Na srečanju turističnih delavcev Gorenjske smo se pomerili podmladkarji OŠ France Prešeren Kranj, OŠ Karavanških kurirjev NOV Koroška Bela in OŠ 16. december Mojstrana. Na zastavljena vprašanja smo z lahkoto odgovarjali in dosegli vseh 30 možnih točk. Občinstvo nas je pozdravilo z viharnim aplavzom, mi pa smo čutili prijetno zadoščenje, da sta bila pridno delo in učenje poplačana.

Tudi sošolci so bili uspeha nadvse veseli in rade volje smo sklenili, da bo naše delo še bolj organizirano in vestno. Zavedamo se, da lahko tudi mi mladi pomagamo pri ohranjanju in čuvanju lepega sveta pod Triglavom.

Tomaž Pšenica,
literarni krožek
OŠ 16. december, Mojstrana

RAZSTAVA »ZAČETKI ORGANIZIRANEGA PLANINSTVA NA GORENJSKEM«

V torek, 2. novembra, bo ob 17. uri v avli osnovne šole Tone Čufar na Plavžu na Jesenicah otvoritev razstave »Začetki organiziranega planinstva na Gorenjskem«, ki jo je s pomočjo planinskih društev, muzejev in posameznikov pripravil Gorenjski muzej Kranj.

Ob razstavi je izšel tudi katalog z orisom razvoja gorenjskih planinskih društev do prve svetovne vojne. Razstava pomeni tudi začetek bolj organiziranega zbiranja zgodovinskega gradiva za ureditev centralnega planinskega muzeja. Katalog in razstavo je pripravila višja kustosinja Gorenjskega muzeja Majda Žontar. V uvodniku h katalogu je koordinacijski odbor gornjesavskih planinskih društev zapisal:

»Več desetletij stara zamisel o slovenskem centralnem planinskem muzeju je žal še vedno le želja nekaterih gorečnežev, ki bi radi ohranili sedanjim in bodočim rodovom več kot dvestoletno zgodovino gorohodstva. To prav gotovo ni nostalgija nekaterih posameznikov, temveč naš dolg do vseh, od prvopristopnikov na Triglav, do današnjih generacij planincev in alpinistov, ki so se povzpeli že v svetovni vrh. In ne nazadnje naš dolg do množice ljudi, ki zahajajo v naš gorski svet. Planinski muzej bi bil tudi dokument iz naše narodnostne zgodovine, dokument časov, ko se je ob boku nemških planinskih sekcij začelo porajati organizirano slovensko planinstvo, ko so v naših gorah prevladovali Nemci in Čehi in se je začelo organizirano planinsko gibanje za slovensko podobo naših gora.

Vsa dosedanja prizadevanja za oblikovanje slovenskega centralnega planinskega muzeja so se zaustavila pri prostorih, zaradi česar še do danes nismo mogli uresničiti te zamisli. Tako Slovenci še nadalje ostajamo brez te, za slovensko planinstvo pomembne kulturne ustanove. To vrzel so doslej poizkušala izpolniti planinska društva z občasnimi razstavami. Nekaj planinske zgodovine prikazuje muzej v Trenti, najresneje pa so se za ustanovitev triglavskega planinskega muzeja zavzeli člani Planinskega društva v Mojstrani, ki s svojo planinsko-zgodovinsko komisijo skrbno zbirajo eksponate in dokumente, ki so jih na priložnostnih razstavah že večkrat prikazali javnosti.«

Razstavo so iz Kranja za deset dni preselili na Jesenice, vse dneve pa bo obiskovalce po razstavi vodil dolgoletni alpinist in planinski pisatelj Uroš Župančič. Pri postavitvi razstave na Jesenicah je poleg Planinskega društva Jesenice sodeloval tudi Tehnični muzej železarne Jesenice.

TK

PAPIRNA AKCIJA — TOKRAT Z ZABAVNE STRANI

V šoli smo zvedeli za papirno akcijo in to zelo pozno. Na hitro je bilo treba zbrati papir. Čeprav nisem preveč navdušen za delo, sem se tokrat »vdal v usodo« in šel nabirat papir po hišah.

Ko sem prišel iz šole, sem najprej pokosil, potem sem vzel voziček in odšel po vasi. V okolišu so me vsi poznali in so bili kar radodarni, čeprav sem pogosto slišal godrnjanje: »Saj ima tudi naš papirno, kaj pa on?«

Vrnil sem se domov, papirja pa še zdaleč nisem imel dovolj. Zato sem sklenil, da bom naslednji dan nadaljeval z zbiranjem, to pot v blokih. Izpraznil sem vozek in odšel. V prvem bloku nisem imel sreče, saj je bilo še zgodaj in ljudje so mi nejevoljni hodili odpirat in to je bil velik vzrok, da sem čestokrat slišal: »Mularija, nobenega miru ne da! Kaj pa bi rad, sine? A papir, ti bom že dal papir, če se hitro ne pobereš . . .! Še bolj zgodaj bi lahko prišel!« in podobno. Zato sem iz tega bloka prinesel samo nekaj kilogramov. Slabe volje sem odšel do naslednjega. Pri prvih vratih sem pozvonil. Odpret mi je prišla neka babica.

»Dober, da . . . jutro. Ali imate kaj papirja?«

»Kaj?«

»Papirja!«

»Kaj?«

«Papiiirjaaa!!«

»Kdo dirja?«

»Paaapiiirjaaa?!!!!«

»A, papirja? O, tega pa imam veliko. Malo počakaj, takoj ti ga prinesem.«

Končno se mi je nasmehnila sreča, sem si rekel. Tu bom dobil papirja, da . . .

»Na, tu ga imaš, to je vse,« je prisopihala dobrodušna starka s petimi časopisi. V meni je kar vrelo in komaj sem se zadržal.

»Hvala!«

»O prosim, prosim! Pa še kdaj pridi, saj zdaj veš, kje se dobi papir! Pa nasvidenje.«

Odšel sem do naslednjih vrat. Odprl mi je debeluh v pižami.

»A, zafrkavaš, mulc, a?« je vprašal, še preden sem kaj zinil.

»Ne, ampak papir zbiram. A ga imate kaj?«

»Papir? Saj ga še za našega ni!« je rekel in zaloputnil z vrati. Skomignil sem z rameni in odšel po stopnicah v tretje nadstropje. Pozvonil sem spet in z upanjem na več papirja zavzdihnil. Odprla mi je ženska v nočni halji, z navitimi lasmi in s skodelico kave.

»Kaj bi rad, smrkavec?« me je vprašala in naredila dolg požirek.

»Papir zbiram. Ali ga mogoče kaj imate?«

»Nekaj se ga bo že našlo,« kratek požirek, »Kar z menoj pojdi!«

Odšel sem za njo. V kuhinji je pod klopjo imela majhen kup papirja.

»Tole bo vse, sedaj pa pojdi!«

Ko sem odhajal, sem slišal nekaj zafrkljivo o mladini, ki z neslanimi šalami nagaja ljudem. Odšel sem proti naslednjim vratom, a so se ta že sama odprla in ven je pridivjal mož s torbo, ki se mu je očitno mudilo.

» . . . jutro,« sem začel.

»Nimam časa, se mi mudiii!«

»Se vidi,« sem jezno zavpil za njim.

Odštorkljal sem do četrtega nadstropja. Pozvonil sem.

Ven je stopila na pogled prijazna žena, vendar izgled vara . . .

» . . . jutro. Zbiram papir. Ali ga imate kaj?«

»Kaj? Kaj vas tako v šoli vzgajajo. Da beračite za papir od hiše do hiše. Poleg vsega tega pa to ravno v tem času, ko ni bencina, varčujemo z elektriko, ni premoga . . . Ga pa že raje odpeljem na DINOS, več koristi bom imela.«

Zadnje besede pa so že požrla vrata, ki so se prav močno zaloputnila pred menoj.

»Še ta vrata,« si rečem, »če pa še pri teh dobim tak odgovor, bom nehal.«

Zvonec je prav čudno zazvonil. Vrata mi je odprl še bolj čuden možakar.

»Ali imate kaj starega papirja?«

»Papirja? Imam, imam, kako to, da ne. Kar za menoj stopi!«

»Na, tu je!« mi pokaže ogromen kup. »Že celo leto ga zbiram. Pa železo. A staro železo tudi zbiraš?«

»Ne, to pa ne! Veste, v šoli imamo papirno akcijo,« sem mu pojasnil.

»A, tako! No, ko pa boš spet zbiral papir, pa kar k meni pridi!«

»Bom, bom. Seveda. Hvala, pa nasvidenje.«

Pri naslednjih vratih pa spet kot običajno.

»Papir bo pa že naša Barbara odnesla, kaj ga bom potem tebi dajala. Kam drugam pojdi.«

Sedaj se za te besede nisem več zmenil in odnesel sem zbrani papir do vozička. Odpeljal sem ga do naslednjega bloka in začel znova. Za nesramne odgovore se nisem več zmenil.

Pri tem zbiranju sem kar pozabil na želodec in uro. Doma bom prav gotovo kregan, ker sem zamudil kosilo.

Hkrati pa sem prav zadovoljen, saj sem zbral kar lepo število kilogramov. Ob naslednji akciji bom še prišel k »čudaku«, drugih pa se bom raje ognil.

Gregor Čušin, literarni krožek
OŠ Karavanških kurirjev NOB
Koroška Bela

DELOVNA AKCIJA

V četrtek smo imeli delovno akcijo. Po kosilu smo se odpravili na smučišča. Osmi in sedmi razred sta prinesla sekire in žage, mi pa polivinilaste vrečke.

Pridno smo se lotili dela. Pobirali smo velike kamne, smeti in palice, žagali in sekali pa smo podrast., Z nami so bili tudi naši tovariši. Pomagali so nam, da je delo hitreje potekalo. Ko smo kamenje in veje zbrali na velik kup, so pripeljali traktor. Vse kamne in smeti smo naložili nanj, nato pa stekli po hribu navzdol. Vsi smo bili dobre volje, saj se bomo za opravljeno delo lahko med telovadbo smučali brezplačno.

Maja Kunstelj, 6. r.
COŠ Jeseniško-bohinjski
odred Kranjska gora

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta

MARTINA ŠTROSA
iz Stare Fužine št. 53

se iskreno zahvaljujem dr. Mencingerju za zdravniško pomoč in lajšanje bolečin.

Zahvaljujem se za poslovilne besede ob odprtem grobu zastopnikoma ZB NOV in krajevne skupnosti Stara Fužina, prav tako tudi pevskemu zboru Srednja vas.

Hvala tudi darovalcem vencev in sodelavcem strojnega vzdrževanja Plavž za denarno pomoč.

Sin Franci z družino

ZAHVALA

Ob smrti naše drage

JUSTINE JENSKO

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti, se jo spomnili s tiho mislijo in cvetjem. Posebno se zahvaljujemo dr. Milošu Pogačniku za dolgoletno nesebično zdravljenje, kakor tudi dr. Mencingerju in osebju bolniške sobe 18 internega oddelka Bolnice Jesenice za nudenje zadnje zdravniške pomoči.

Hvala pevcem za zapete žalostinke. Ne moremo pozabiti njenih dobrih sosedov, zlasti Janeza Dornika in Komeljeve, ki so ji vedno pomagali v težavah — vsem iskrena hvala!

V imenu sorodstva
Majda Hutter

ZAHVALA

Občinskemu odboru ZZB NOV Jesenice se iskreno zahvaljujem za najlepše želje ob moji 70-letnici.

Franc Ajster

ZAHVALA

Ne najdem pravih besed, da bi se zahvalil sodelavcem OTK za spodbudne besede, ki ste jih izrekli ob mojem odhodu v invalidski pokoj, kakor tudi za bogata darila. Tovarišu Divjaku hvala za čestitko, ki sem jo ob tej priložnosti prejel.

Vsem skupaj še enkrat iskrena hvala!

Jože Kogoj

ZAHVALA

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za pozornost in prejeto čestitko ob mojem življenjskem prazniku. Obenem želim društvu še veliko uspehov v nadaljnjem delu.

Jože Bambič

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Valjarna debele pločevine se iskreno zahvaljujem za izkazano pomoč v času moje bolezni.

Jože Berčič

ZAHVALA

Zahvaljujem se osnovni organizaciji sindikata TOZD Žičarna, še posebno predsedniku in sindikatu železarne Jesenice za denarno pomoč v času moje bolezni.

Hvaležni sodelavec Žičarne
Franc Čerin

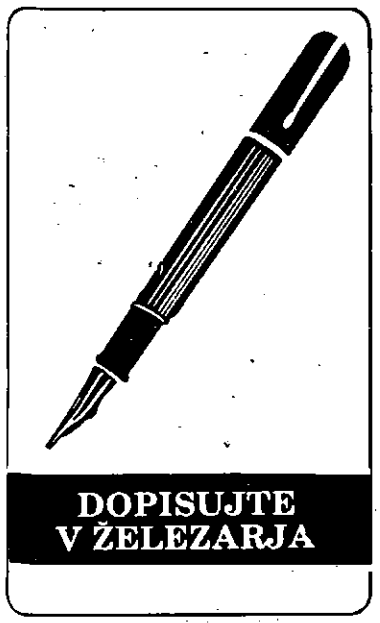

ZAHVALA

Ob nenadni smrti našega dragega

ERVINA KLANČNIKA

se iskreno in toplo zahvaljujemo za vso nudeno pomoč sostanovalcem, članom in predsedniku hišnega sveta stolpiča na Cesti maršala Tita 72. Iskrena hvala vsem, ki so poskrbeli za njegov prevoz v njegov rodni kraj Mojstrano in vsem, ki so se prišli poslovit od njega h Krulovču, kjer je obdan z rožami in cvetjem ležal pred pogrebom.

Prisrčna hvala Ervinovemu najbližjemu prijatelju Janezu Svoljšaku in njegovi družini za neprecenljivo pozornost in pomoč.

Lepa hvala Janezu Svoljšaku za ganljive poslovilne besede, kakor tudi predstavnikoma FERŠPEDA in železnice, kjer je Ervin delal. Prisrčna hvala tudi domačemu pevskemu zboru.

Neizmerna hvala članom Lovske družine Dovje-Mojstrana, ki je z udeležbo članov Lovske družine Kranjska gora izvedla nadvse ganljiv ceremonial v slovo od svojega dolgoletnega tajnika. Še posebna hvala za poslovilne besede lovcev. Hvala vsem, ki ste se udeležili pogreba, darovali cvetje ter kakorkoli pomagali.

Teta Kristina in stric Janez ter njuno sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, brata in strica

ANTONA BOKŠA

se iskreno zahvaljujemo zdravstvenemu osebju obratne ambulante Železarne za nesebično pomoč in sindikatu Železarne za zdravljenje v toplicah.

Prisrčna hvala delavcem TOZD Jeklarna za izrečene besede, darovano cvetje in ostalo pomoč. Enako TOZD Hotel Park Bled, učencem 7. a razreda OŠ Prežihov Voranc, sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za pomoč v težkem trenutku, pevcem za zapete žalostinke, govorniku za izrečene poslovilne besede ob odprtem grobu in vsem tistim, ki ste ga pospremili na njegovi prerani zadnji poti ter poklonili cvetje in denarno pomoč.

Vsem še enkrat hvala.

Žalujoča: žena Anica z družino, bratje in sestre z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAMENJAM STANOVANJE

Dvosobno stanovanje s centralnim ogrevanjem na Plavžu zamenjam za večje.

Naslov dobite v uredništvu Železarja.

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 30. oktobra, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini: Špecerija Bled — supermarket Union, Titova 22 in Rožca — samopostrežna trgovina 9, Bokalova 5/a.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu novembru bo za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Bledu.

DEŽURSTVO V AVTOMEHANIČNIH DELAVNICAH NA JESENICAH

V soboto, 30. oktobra: INTEGRAL, TOZD MPPD Jesenice, Titova 67.

ČLANOM DU JESENICE

Društvo upokojencev Jesenice vabi svoje člane v soboto, 6. novembra, ob 16. uri na redni mesečni članski sestanek, ki bo v domu društva Pod gozdom 13.

Na sestanku bo med drugim podana tudi gospodarska situacija v občini Jesenice.

REŠITEV KRIŽANKE IZ 41. ŠTEV. ŽELEZARJA:

skulptura, poliester, toraks, Ann, koleno, IO, Živojinović, DS, Berova, pod, Čair, ideal, RI, Ose, Ivan Mrak, kustos, Lamarr, Spiš, DO, reta, vkorakanje, cimet, Ate, ter, trot, obračalo, Peter, ave, Ria, jar, Vilfan, Ir, Ant, Odin, Nilsson, akolada, nit, ža, Atene.

UGANKARSKI SLOVARČEK

COSSA — italijanski renesančni slikar (Francesco, 1436 do 1478)
ELEKTOR — volilec, volilni knez v nekdanji Poljski
KALANDER — stroj z valji za glajenje tkanin, papirja
POZNAN — mesto v zahodnem delu Poljske
STENTOR — Grk pred Trojo, ki je imel glas močan za 50 moških

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

30. in 31. oktobra hongk. barvna komedija MISTER BOO; režija Michael Hui, v glavni vlogi Michael Hui, ob 17. in 19. uri.

1. in 2. novembra hongk. barvni kar. film ZMAJ PROTI TIHOTAPCEM MAMIL; režija Sung Chia Wen, v glavni vlogi Jason Pai Pian, ob 17. in 19. uri (1. novembra samo ob 19. uri).

3. novembra amer. barvni akcij. film BOJEVNIKI PODZEMLJA; režija Walter Hill, v glavni vlogi Michael Beck, ob 17. in 19. uri.

5. novembra amer. barvna ljub. drama KYANOVA HČI; režija David Lean, v glavni vlogi Robert Mitchum, ob 17. in 19. uri.

6. in 7. novembra amer. barvna kom. KMALU BO POLETJE; režija Martin Davidson, v glavni vlogi Bruno Kirby, ob 17. in 19. uri.

KINO PLAVŽ

30. in 31. oktobra hongk. barvni karate film ZMAJ PROTI TIHOTAPCEM MAMIL ob 18. in 20. uri.

1. in 2. novembra hongk. barvni kom. film MISTER BOO ob 18. in 20. uri (1. novembra samo ob 20. uri).

4. novembra ameriški barvni akcij. film BOJEVNIKI PODZEMLJA ob 18. in 20. uri.

5. novembra franc. barv. kom. KRALJ ZAPELJIVCEV ob 18. in 20. uri.

6. in 7. novembra amer. barvni grozlj. film MEGLA ob 18. in 20. uri.

KINO KRANJSKA GORA

30. oktobra nem. barvni sek. film RESNIČNE ZGODBE — 4. del ob 20. uri.

3. novembra hongk. barvni karate film ZMAJ PROTI TIHOTAPCEM MAMIL ob 20. uri.

6. novembra hongk. barv. kom. MISTER BOO ob 20. uri.

10. novembra amer. barvni grozlj. film MEGLA ob 20. uri.

KINO DOVJE

30. oktobra hongk. barvni kar. film BRUCE LEE SUPER ZVEZDA ob 19. uri.

31. oktobra nem. barvni seks film RESNIČNE ZGODBE — 4. del ob 19. uri.

6. novembra hongk. barvni karate film ZMAJ PROTI TIHOTAPCEM MAMIL ob 19. uri.

7. novembra hongk. barvna kom. MISTER BOO ob 19. uri.

GLEDALIŠČE

TOREK, 2. novembra, ob 19.30 Miloš Mikeln: DIREKTNI PRENOS, lepljenka v izvedbi Zlatka Šugmana — za abonma in za izven.

SREDA, 3. novembra, ob 19.30 Miloš Mikeln: DIREKTNI PRENOS, lepljenka v izvedbi Zlatka Šugmana — za abonma in za izven.

ČETRTEK, 4. novembra, ob 19.30 Miloš Mikeln: DIREKTNI PRENOS, lepljenka v izvedbi Zlatka Šugmana — za abonma in za izven.

VOZNI RED AVTOBUSNIH PREVOZOV OB DNEVU MRTVIH NA JESENICAH

1) Od 29. do 31. oktobra bodo redne vožnje ojačane z dodatnimi avtobusi.

2) V ponedeljek 1. novembra 1982 bodo vozili avtobusi po naslednjem voznem redu:

A) Smer Bolnica — pokopališče

6.03	7.15	7.45	8.15	8.45	9.15	9.45	10.15
10.45	11.15	11.45	12.15	12.45	13.15	13.45	14.15
14.45	15.15	15.45	16.15	16.45	17.15	17.45	18.15
	21.10						

B) Smer pokopališče — Bolnica

6.30	7.45	8.15	8.45	9.15	9.45	10.15	10.45
11.15	11.45	12.15	12.45	13.15	13.45	14.15	14.45
15.15	15.45	16.15	16.45	17.15	17.45	18.15	18.45
21.30							

C) Smer Koroška Bela — pokopališče

8.40	9.20	10.00	10.40	13.40	14.20	15.00	15.40
16.20							

Č) Smer pokopališče — Koroška Bela

9.20	10.00	10.40	11.20	14.20	15.00	15.40	16.20
17.00							

D) Smer Tomšičeva ulica — Podmežakla — pokopališče

9.00 10.30 14.30

E) Smer pokopališče — Podmežakla — Tomšičeva ulica

9.45 11.15 15.15

3) V torek, 2. novembra 1982 bodo redne vožnje ojačane z dodatnimi avtobusi.

4) Za prevoze na dan mrtvih velja enotna cena 10.— din.

INTEGRAL DO SAP LJUBLJAN.
TOZD Medkrajevni potniški promet, delavnice, turizem in žičnice Jesenice

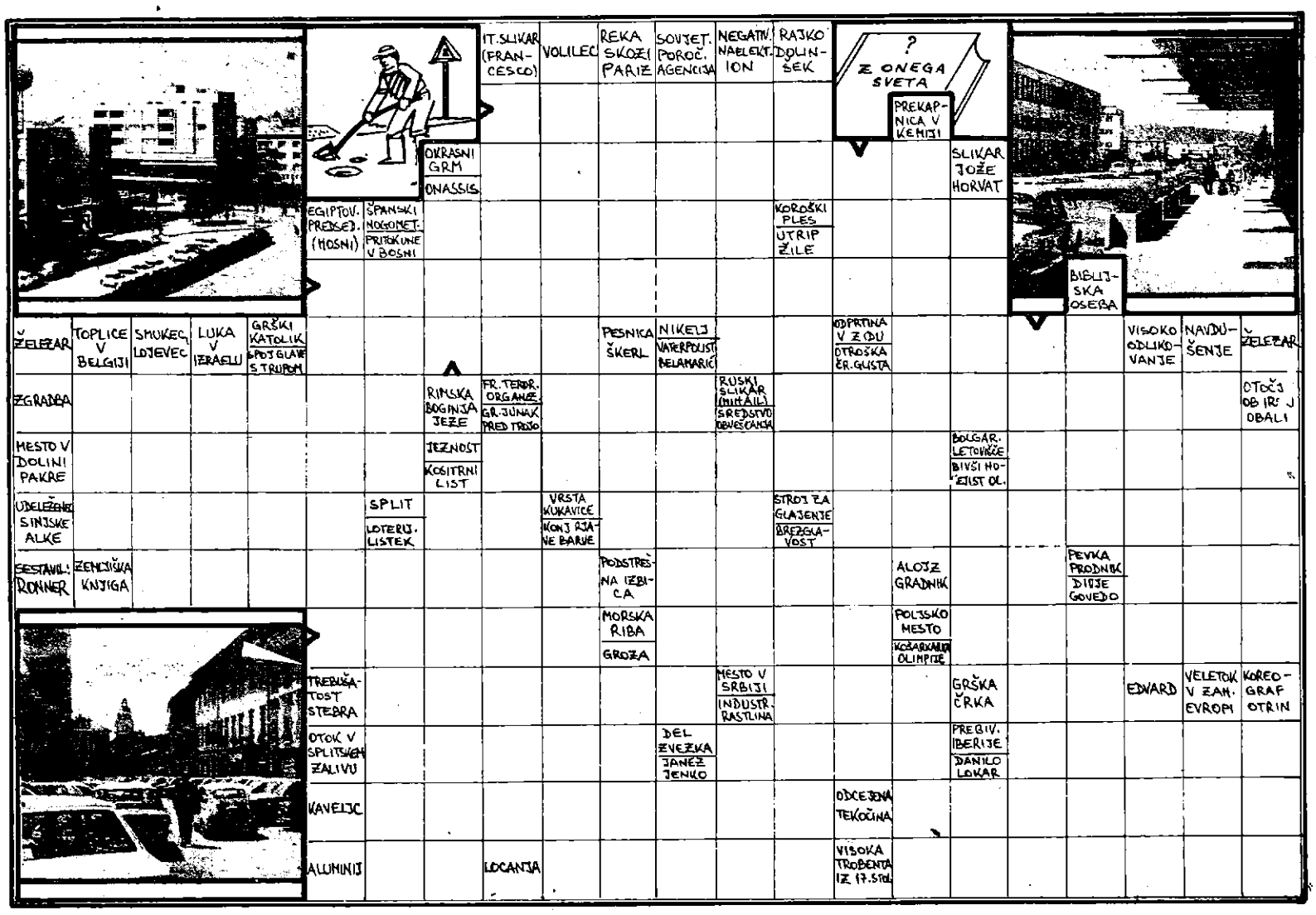

CINKARNA CELJE : JESENICE 3:5 (1:2, 1:1, 1:2)

Stadion v Mestnem parku, tekma 2. kolo prve ZHL, gledalcev 1000, sodniki: Ulčar (Bled), Belcer in Šetina — oba iz Celja. Strelci: 0:1 Šuvak 4, 0:2 Šuvak 15, 1:2 Zorko 18, 1:3 M. Pajić 18, 2:3 Poljanšek 40, 2:4 Klemenc 47, 2:5 Razinger 49, 3:5 Lesjak 59.

Kljub bojazni, da bodo Celjani namučili Jeseničane, še zlasti zaradi dobre igre pred nekaj dnevi v Ljubljani proti Olimpiji, ko so izgubili le z 0:4, so bili v dvoboju z našimi v podrejenem položaju. Ne samo zato, ker so hokejisti Cinkarne želo pozno stopili na led, temveč in predvsem zaradi dokaj solidne igre Jeseničanov. Za razliko od številnih iger v letošnji sezoni so tokrat jeseniški hokejisti igrali zelo dobro, hitro in povezano in bi bil lahko rezultat precej ugodnejši v njihovo korist. Jeseničani so ustvarili resnično veliko priložnosti, saj je nekdanji vratar Olimpije, sedaj pa Celja, Prusnik na gol prejel kar 53 udarcev. On ima tudi največ zaslug, da se mreža domačinov ni večkrat zatresla.

Če smo z igro naših hokejistov lahko zadovoljni, še zlasti z njihovim resnim odnosom, pa z učinkovitostjo ne moremo biti, kajti ustvarili so veliko priložnosti, zadeli pa so le petkrat. Učinkovitost torej še vedno šepa. Zmaga v Celju je pomembna zaradi spoznanja, da bodo naši tudi v letošnjem prvenstvu igrali »prvo violino« v borbi za naslov prvaka, saj tega pred začetkom letošnjega prvenstva ni bilo videti. V številnih srečanjih, še zlasti s tujimi moštvi, jeseniški hokejisti niso kazali posebne volje. Ali je prišlo do prelomnice, bo pokazalo nadaljevanje državnega prvenstva.

V naslednjem, četrtem krogu, bodo Jeseničani gostili hokejiste Vojvodine, ki so daleč najslabša ekipa v ligi, vendar pa ljubitelji hokeja pričakujejo veliko zadetkov. Srečanje bo v soboto, 30. oktobra, pričelo pa se bo v dvorani v Podmežakli ob 18.30.

LESTVICA:

1. Olimpija	2	2	0	0	19:1	4
2. Jesenice	2	2	0	0	16:6	4
3. Medveščak	1	1	0	0	18:0	2
4. Cinkarna	2	0	0	2	3:9	0
5. Vojvodina	1	0	0	1	0:18	0
6. C. Zvezda	2	0	0	2	4:25	0
7. Partizan	–	–	–	–	–	–

JADRANJE NA DESKI 10

Osnovno krmarjenje deske opravljamo z nagibom jambora naprej ali nazaj. S tem premikamo pritisk oziroma sile vetra pred ali za vrtišče deske. Ko je težišče jadra v osi vrtišča deske, deska pluje v smeri, ki jo želimo (slika 1).

Ko zavijemo z vetrom, nagnemo jadro naprej in sila vetra nam desko obrne v smeri vetra. Jadro popolnoma odpremo, takó da je pravokotno na desko. Ko imamo veter v hrbet in je deska postavljena v smeri z vetrom (slika 2), spustimo lok in zgrabimo za štartno vrvico, veter nam jadro postavi v smer deske. Preprimemo na drugo stran loka, pritegnemo jadro in prestopimo. Slika 3 kaže izhodni položaj namestitve jadra pri zavijanju z vetrom.

Pri zavijanju proti vetru je potrebno jambor nagniti nazaj, kot kaže slika 4. Sila vetra desko obrne proti vetru, mi pa moramo stalno pritegovati lok, tako da je že čisto vzporeden z desko (slika 5). V trenutku, ko deska leži v smeri proti vetru, z nogami odrinemo desko od sebe in prestopimo okrog jambora na drugo stran. Pri učenju to delamo postopoma: Jambor nagnemo nazaj (slika 4), z nogami potisnemo desko tako, da jo obrne proti vetru in obenem pritegujemo jadro. Z roko ob jadru primemo za štartno vrvico, prestopimo okrog jambora, zgrabimo z roko, ki je ob jamboru, za lok in nato primemo lok še z drugo roko. Jambor pritegnemo k sebi in ga nagnemo naprej, tako da do konca izvedemo zavoj s pomočjo vetra.

Za obvladanje vsega tega je potrebno nekaj vaje in potrpežljivosti. Trud pa nam bo kmalu bogato poplačan z veseljem, ko bomo ure in ure lahko jadrali.

S tem bi končali z zapisi o jadranju na deski, saj bi bilo za podrobnejše učenje jadranja potrebnega precej slikovnega gradiva, ki bi ga v Železarju težje objavljali. Vsak, ki ga jadranje res zanima, bo take in še vse ostale podatke in razlage našel v specializiranih tujih revijah, ki jih je vedno več. Vsem želim mnogo uspeha pri učenju in veselja pri jadranju.

P.S. Opozorilo vsem ženam, materam, dekletom! Predno pustite svoje fante prvič na desko, dobro premislite, če ste pripravljene ves prosti čas poleti prebiti same. Kajti kdor enkrat stopi na desko, je navadno že zasvojen in vsako prepričevanje in prošnje navadno ne zaležejo. To so pravi surformani!

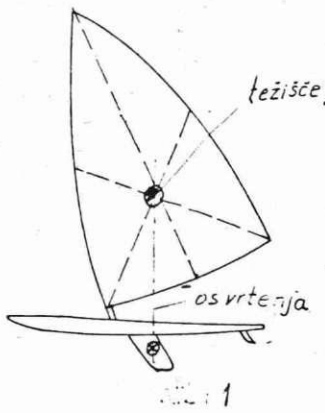

sl. 1

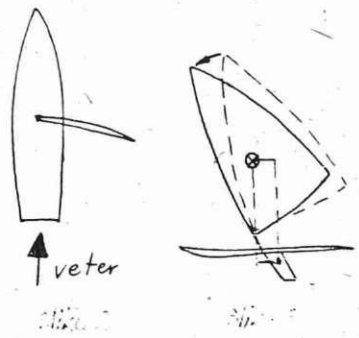

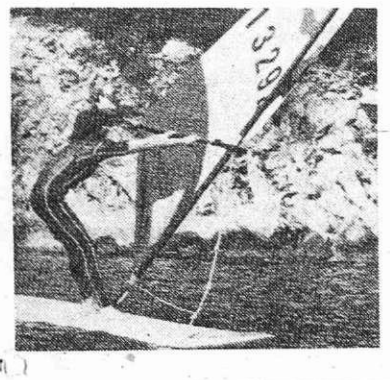

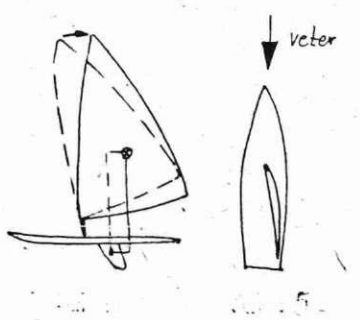

UKREPI NK JESENICE V ZVEZI Z DOGAJANJI NA NOGOMETNI TEKMI NK JESENICE : NK ELAN (NOVO MESTO)

V nedeljo, 24. oktobra, je bila na Jesenicah odigrana prvenstvena tekma med Jesenicami in Elanom. V 83. minuti tekme pri vodstvu gostov iz Novega mesta 0:1 pa je domači vratar Tokić, ko je dobil rumeni in takoj nato še rdeči karton, fizično napadel sodnika. Zato je upravni odbor NK Jesenice, ki se je sestal v ponedeljek, 25. oktobra, sprejel določene ukrepe, o čemer obvešča tudi športno javnost, prav tako pa Nogometno zvezo Slovenije in Gorenjske.

Upravni odbor je obravnaval incident, ki ga je povzročil igralec Jesenic Habibija Tokić, ko je fizično napadel glavnega sodnika tov. Petroviča. Člani upravnega odbora NK Jesenice so incident ostro obsodili in imenovanega tudi izključili iz vrst NK Jesenice. Obenem so tudi analizirali obnašanje igralcev na prvenstvenih in pokalnih tekmah ter nekaterim igralcem dali zadnji opomin pred izključitvijo iz NK Jesenice. Trenerja bodo poklicali na odgovornost, kajti po mišljenju članov upravnega odbora je dolžan igralce tudi vzgajati v kulturne ljudi, kar pristoji državljanom naše samoupravne socialistične družbe in ne samo v športnike.

Člani upravnega odbora se zavedajo, da je ta incident napravil veliko škodo jeseniškemu nogometu in zato obsojajo tako početje.

NK Jesenice je poslal tudi opravičilo sodniku tekme tov. Petroviču in delegatu Janezu Krajniku prek osrednjih nogometnih zvez.

Z.

OBVESTILO SMUČARJEM

Smučarski klub Jesenice obvešča, da je pričel z vpisovanjem v smučarski klub in smučarsko izkaznico smučarske zveze Slovenije za sezono 1982/83.

Vabimo vse ljubitelje zimskega športa, ki želijo postati člani SK Jesenice in smučarske izkaznice SZS, katera nudi 15 bonov z 10 % popustom pri nakupu smučarske opreme, nakupu kart za vožnjo z žičnicami in ostale ugodnosti.

Vse informacije dobite pri vpisu v članstvo v trgovini Slovenijašport na Titovi vsak dan od 7. do 19. ure in ob sobotah od 7. do 12. ure.

S seboj prinesite: sliko (format 2 × 3),

— članarina za pionirje je	100,00 din
— članarina za odrasle	200,00 din
— podporni člani	50,00 din
— boni in nalepka	8,00 din
— izkaznica	8,00 din

Izkaznice in bone dvignete lahko tri dni po vpisu v članstvo.

Smučarski klub vas vabi, da se v čim večjem številu vpišete v klub in s tem pomagate, da bo klub lažje deloval in usposabljal otroke za dobre smučarje.

Smučarski klub Jesenice

JUDO TVD PARTIZAN JESENICE

NIZOZEMSKI TEDEN

V dneh od 15. do 22. oktobra se je na Bledu mudila ekipa judoistov iz Nizozemskega Helmonda. Izlet in trening obenem ter nagrada za dobro delo, čeprav so si potovanje plačali judoisti sami, obenem pa so proslavili tudi osemnajstletnico kluba.

Nizozemski judoisti so najprej v nedeljo, 17. oktobra, nastopili v Ljubljani, kjer so se pomerili z okrepljenimi ljubljanskimi klubi, za katere so nastopile tudi štiri judistke TVD Partizan Jesenice: Marija Triplat, Irena Wolf, Zoja Beriša in Erika Čerin. Judoisti iz Helmonda so bili v dvoboju z Ljubljano za odtenek boljši in so zmagali v pionirski in mladinski kategoriji tako pri fantih kot pri dekletih.

V torek, 19. oktobra, so Nizozemce gostili Mariborčani, nazadnje pa jih je v četrtek pot pripeljala tudi na Jesenice. V telovadnici TVD Partizan Jesenice je bilo zelo živahno. Skoraj 70 judoistov Helmonda in Jesenic: pionirjev, mladincev in mladink se je pomerilo med seboj. Zmagovalci pa so bili zopet gostje. Po tehničnih točkah so zmagali 39:27 in po borbenih točkah 179:129.

Jeseniškim judoistom se pozna, da je bil to njihov prvi nastop po petih mesecih, nekaterim pa sploh prvi. Kondicijsko so dobro pripravljeni, vendar pa delajo preveč napak v sami borbi, sploh pa je njihova slaba točka parter. Časa za odpravo napak je še dovolj. Do prvih važnejših nastopov je še mesec dni in upamo, da nas bodo, kot že ničkolikokrat dosedaj, jeseniški mladi judoisti zopet navduševali s svojimi uspehi, ki pa so na žalost v širši, sploh pa v športni javnosti premalo vidni in cenjeni.

-tok

ŽELEZAR : BLED 3:0 (7,11,14)

V drugem kolu so se igralci Železarja pomerili z mladinsko ekipo Bleda. Mladi blejski odbojkarji so pokazali veliko borbenosti in dovolj tehničnega znanja. Domačini so tokrat zaigrali precej bolj povezano kot v prvem kolu, do izraza pa je prišel tudi dober servis. Premalo točk pa so Železarji dosegli z blokom in prav vadbi tega elementa odbojkarske igre bodo morali nameniti še več pozornosti.

Tekmo sta pred 50 gledalci brez večjih napak vodila Habjan (Kropa) in Kobal (Bled).

Ekipa Železarja je nastopila v naslednji postavi: Sternad, Pogačar, Kovač, Rajgelj, Marjanovič, Langus, Legat, Prešeren, Mežek.

I. M.

DRUGI COOPERJEV TEST

Komisija za množično rekreacijo pri ZTKO Jesenice organizira v PETEK, 29. oktobra, drugi preizkus telesne pripravljenosti s Cooperjevim testom. Pričetek testiranja bo ob 16. uri na športnem igrišču v Podmežakli. Starti skupin bodo predvidoma vsakih 15 minut do 17.15. Preizkus traja 12 minut, pot, ki jo udeleženec preteče, pa da rezultat sposobnosti udeleženca. Organizatorji opozarjajo udeležence, da se pred testiranjem dobro ugrejejo. Na preizkus vabimo vse občane Jesenic.

Prijave sprejema organizator od 15.30 dalje na štartu. Testiranje je brezplačno!

PREMOČNA ZMAGA RODMANA

V soboto, 16. oktobra, je bil v šahovskem domu drugi letošnji hitropotezni turnir za mesec oktober. Turnirja se je udeležilo kar dvajset igralcev, premočno pa je zmagal prvokategornik Franci Rodman, ki je turnir zaključil brez poraza. Na turnirju so igrali tudi nekateri mlajši šahisti, med njimi tudi jeseniška pionirska prvakinja Irena Ravnik. Prvenstvo je že po dveh turnirjih pokazalo, da bo kandidatov za letošnjega prvaka več. Vodi Lado Kržajnik, tesno pa mu sledijo Ravnik, Rodman, Lužnik, Krničar in še nekateri.

Vrstni red na turnirju: 1. Rodman 17,5 točk, 2. Ravnik 17, 3. Krajnik 14, 4—5. Lužnik in Krničar T. 13, 6.—7. Laharner in Konobelj 12, 8. Zajc 11, 9. Ivelja 10, 10. Jenko 9,5, 11.—12. Sitnovski in Hribernik 9, 13. Šteblaj 8, 14.—15. Osmančević in Herman 7,5, 16. Petrović 5,5, 17. Žagar 4,5, 18.—19. Ravnik I. in Raković 2,5 in 20. Kos 1,5 točke.

Po dveh turnirjih je vrstni red naslednji: 1. Krajnik 18 točk (dva turnirja), 2.—4. Rodman, Ravnik in Lužnik 15 (2), 5. Krničar T. 13 (2), 6. Kosmač 9 (1), 7. Poljanšek 7 (1), 8.—9. Laharner in Konobelj 5 (1), 10.—11. Kokošar in Zajc 3 (1), 12.—13. Ivelja in Basič 2 (1), 14. Jenko 1 (1) itd.

TK

KAM NA REKREACIJO?

Ponedeljek:
— splošna rekreacijska vadba v osnovni šoli bratov Žvan v Gorjah od 20. do 22. ure,
— interesna skupina za kegljanje na ledu — športna hala v Podmežakli od 18. do 22. ure;

Torek:
— splošna rekreacijska vadba v telovadnici ŽIC od 20. do 22. ure,
— splošna rekreacijska vadba v osnovni šoli »16. december« v Mojstrani od 18. do 20. ure;

Sreda:
— splošna rekreacijska vadba v TVD Partizan Jesenice od 20. ure do 22.30 (moški),
— interesna skupina za košarko v telovadnici ŽIC od 18. do 20. ure;

Četrtek:
— splošna rekreacijska vadba v OŠ bratov Žvan v Gorjah od 20. do 22. ure,
— splošna rekreacijska vadba v telovadnici ŽIC od 20. do 22. ure,
— splošna rekreacijska vadba v TVD Partizan Jesenice od 20. ure do 21.30 (ženske),
— splošna rekreacijska vadba v OŠ »16. december« Mojstrana od 18. do 20. ure,
— interesna skupina za kegljanje na ledu — športna hala v Podmežakli od 20. do 22. ure;

Petek:
— interesna skupina za odbojko v telovadnici ŽIC od 20. do 22. ure,
— drsanje v športni hali v Podmežakli od 20. do 22. ure — vstop možen samo z izkaznico za vstop v Železarno,
— splošna rekreacijska vadba v COŠ Tone Čufar na Plavžu od 19. do 21. ure.

Celotedenska rekreacija:
Kegljanje na asfaltu na kegljišču v Podmežakli poteka po razporedu, ki so ga dobili vsi športni referenti v TOZD in delovnih skupnostih in ki je bil objavljen v Železarju.

Komisija za športno rekreacijo
pri sindikatu Železarne

V ŠAHU PRVAK ŽELEZARNE EKIPA DELOVNE SKUPNOSTI E-TKR-NG

Na prvenstvu Železarne v šahu je nastopilo enajst ekip, kar je manj kot v preteklem letu. V finalu je nastopilo osem ekip. Žal lanski zmagovalec TOZD Remontne delavnice ni imel vseh štirih igralcev, tako se niso mogli boriti za prvo mesto. Letos je zmagala ekipa delovne skupnosti E-TKR-NG v postavi: Franc Ravnik, Miran Jenko, Stanko Murenc, Vili Ferk in Anton Beton.

Rezultati finala: 1. E-TKR-NG 24 točk, 2. TOZD Vzdrževanje 19,5, 3. TOZD Hladna valjarna Jesenice 19,5, 4. TOZD Žičarna 14, 5. KO-FI 10, 6. TOZD Energetika 9,5, 7. TOZD Strojne delavnice 8,5, 8. TOZD Remontne delavnice 7, 9. TOZD Hladna valjarna Bela, 10. TOZD Transport, 11. TOZD Livarna.

Vrstni red po enajstih panogah: 1. E-TKR-NG 240 točk, 2. TOZD Vzdrževanje 222, 3. TOZD Remontne delavnice 211, 4. TOZD Transport 174, 5. TOZD Jeklarna 161, 7. TOZD Hladna valjarna Bela 152, 7. Žičarna 146, 8. TOZD Energetika 145, 9. TOZD Strojne delavnice 143, 10. TOZD Valjarna bluming-štekel 141 itd.

Končni vrstni red v zimskem delu: 1. E-TKR-NG 175 točk, 2. TOZD Vzdrževanje 149, 3. TOZD Remontne delavnice 146, 4. TOZD Transport 117, 5. TOZD Jeklarna 117, 6. TOZD Žičarna 109, 7. TOZD Hladna valjarna Bela 107, 8. TOZD Valjarna bluming-štekel 102, 9. TOZD Energetika 101, 10. TOZD Strojne delavnice 97, 11. TOZD Livarna 92, 12. TOZD Hladna valjarna Jesenice 86, 13. KO-FI 69, 14. TOZD Elektrode 60, 15. KSI 59, 16. TOZD Vratni podboji 53, 17. TOZD Valjarna žice in profilov 40, 18. TOZD Plavž 37, 19. TOZD Žebljarna 35, 20. TOZD Valjarna debele pločevine 31, 21. TOZD Profilarna 27, 22. TOZD Družbena prehrana 23, 23. TOZD Jeklovlek 18 točk.

Končni vrstni red v ženski konkurenci: 1. E-TKR-NG 96 točk, 2. KO-FI 80, 3. TOZD Remontne delavnice 52, 4. TOZD Transport 46, 5. TOZD Hladna valjarna Bela 33, 6. KSI 32, 7. TOZD Vzdrževanje 29, 8. TOZD Družbena prehrana 26, 9. TOZD Strojne delavnice 17, 10. TOZD Vratni podboji 17, 11. TOZD Valjarna bluming-štekel 14, 12. TOZD Jeklarna 14, 13. TOZD Livarna 11, 14. TOZD Valjarna žice in profilov 6, 15. TOZD Elektrode 5 točk.

baj

SLAVKO LEGAT PRVAK TOZD VZDRŽEVANJA V NAMIZNEM TENISU

V torek, 19. oktobra, popoldne smo se zbrali ljubitelji bele žogice v zgornjih prostorih doma TVD Partizan Jesenice na turnirju za najboljšega posameznika TOZD Vzdrževanje za leto 1982. Nastopilo je devet tekmovalcev, ki so se pomerili vsak z vsakim.

Rezultati — 1. kolo: Kokalj : Džafić 2:0, Kržišnik : Filipovič 2:1, Morič : Seferagič 2:1, Potočnik : Fon 2:0; 2. kolo: Kokalj : Filipovič 2:0, Kržišnik : Džafić 2:0, Morič : Potočnik 2:0, Seferagič : Fon 2:0; 3. kolo: Kokalj : Seferagič 2:0, Kržišnik : Potočnik 2:0, Morič : Fon 2:0, Filipovič : Džafić 2:0; 4. kolo: Kokalj : Potočnik 2:0, Kržišnik : Seferagič 2:0, Morič Filipovič 2:0, Džafić : Fon 2:1; 5. kolo: Kokalj : Fon 2:0, Kržišnik : Morič 2:0, Filipovič : Seferagič 2:1, Potočnik : Džafić 2:1; 6. kolo: Morič : Kokalj 2:0, Kržišnik : Fon 2:0, Filipovič : Potočnik 2:1, Seferagič : Džafić 2:1; 7. kolo: Kokalj : Kržišnik 1:2, Morič : Džafić 2:0, Filipovič : Fon 2:0, Seferagič : Potočnik 2:0. Slavko Legat je vse svoje nasprotnike premagal z rezultatom 2:0.

Končni vrstni red: 1. Slavko Legat, 2. Lado Kržišnik, 3. Franc Morič, 4. Viktor Kokalj, 5. Feho Filipovič, 5. Sead Seferagič, 7. Miloš Potočnik, 8. Huso Džafić, 9. Janko Fon.

Prvi štirje tekmovalci bodo zastopali TOZD Vzdrževanje na sindikalnem prvenstvu železarne Jesenice v začetku meseca novembra. Namiznoteniškemu klubu Jesenice se za organizacijo in dobro izvedbo tekmovanja najtopleje zahvaljujemo.

M. L.

VELIK USPEH ČLANOV NA 17. KROSU DELA

Titovo Velenje je bilo gostitelj letošnjega 17. krosa Dela. Velenjski atletski delavci so to veliko športno manifestacijo izvrstno organizirali. Že tretjič so na tej prireditvi nastopili tudi tekači iz jeseniške občine. Reprezentanca Zveze telesnokulturnih organizacij Jesenice je bila sicer nekoliko okrnjena, ker ni bilo tekmovalcev v vseh kategorijah, vendar je letošnja uvrstitev solidna, če upoštevamo, da v občini atletike sploh nimamo.

Ekipno je bila jeseniška okrnjena reprezentanca na 35. mestu med 39 ekipami, vendar pa je točkovni zaostanek (71 točk) veliko manjši kot lani v Ptuju (42. mesto med 44. ekipami in 150 točk zaostanka).

Največje presenečenje smo Jeseničani pripravili v članski konferenci. V tej kategoriji so tekli izvrstni tekmovalci — atleti, specialisti za kros in maraton, državni reprezentantje (Rozman, Krempel, Lisec) ter še vrsta odličnih atletov, toda izredni smučarski tekači Franci TERAŠ, Dušan DŽURIČIĆ in Marjan LEBAR so z izvrstnimi uvrstitvami na pet kilometrov dolgi progi Jesenicam pritekli več kot odlično četrto mesto v ekipni uvrstitvi, za kar zaslužijo resnično iskrene čestitke.

Uvrstitve reprezentantov jeseniške občine:

ČLANI — 5 km (72 tekmovalcev): 11. Franci Teraš, 13. Dušan Džuričić, 25. Marjan Lebar.

EKIPNO: 1. Celje 60 točk, 2. Lj.-Bežigrad 59, 3. Titovo Velenje 58, 4. Jesenice 57, 5. Maribor 56, 6. Novo mesto 55 itd.

ML. MLADINKE — 1,5 km (64 tekmovalk): 45. Barbara Malenšek, 53. Romana Štular.

ML. MLADINCI — 2 km (74 tekmovalcev): 28. Franci Štroc.

ST. PIONIRJI — letnik 67 — 1,5 km (80 tekmovalcev): 57. Egon Kepic, 58. Franc Papler.

ST. PIONIRKE — letnik 68 — 1,5 km (98 tekmovalk): 83. Doris Dolžan, 95. Lidija Papler, 96. Tatjana Mlinar.

ST. PIONIRJI — letnik 68 (93 tekmovalcev): 71. Marjan Lužnik.

ML. PIONIRKE — letnik 69 (96 tekmovalk): 73. Romana Kotnik, 93. Nuša Kranjc.

ML. PIONIRJI — letnik 69 (104 tekmovalci): 17. Grega Gosar, 82. Fredi Gomboc, 88. Matjaž Košelnik.

ML. PIONIRJI — letnik 70 (107 tekmovalcev): 69. Igor Oman, 105. Damjan Misotič.

ML. PIONIRKE — letnik 70 (98 tekmovalk): 60. Romana Škrilec, 82. Vesna Dolžan.

B.r.

Z letošnjega pohoda slovenskih železarjev na Mežaklo (Foto J. Kučina)